

SLOVAK | BUSINESS | AGENCY

Analýza poplatkových povinností MSP

Bratislava 2022

Vydavateľ: Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2022

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Zoznam tabuliek a schém	5
Zoznam skratiek.....	6
Manažérske zhrnutie.....	7
Úvod.....	9
1. Definícia poplatkov a ich postavenie v ekonomike.....	11
2. Regulačný rámec poplatkového zaťaženia.....	14
2.1 Zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch.....	15
2.2 Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch	19
2.3 Ďalšie vybrané právne predpisy	20
3. Politika poplatkového zaťaženia MSP z hľadiska OECD	24
3.1 Odporúčania v oblasti regulačnej politiky.....	24
3.2 Prístup OECD k politike poplatkového zaťaženia	26
4. Prehľad a analýza poplatkov pre MSP na národnej, regionálnej a miestnej úrovni v Slovenskej republike	31
4.1 Systém poplatkov v Slovenskej republike.....	31
4.2 Identifikácia poplatkov podľa jednotlivých oblastí.....	32
4.2.1 Správne poplatky	32
4.2.2 Súdne poplatky	35
4.2.3 Koncesionárske poplatky.....	36
4.2.4 Iné poplatky	36
4.2.5 Poplatky v samospráve (miestne poplatky)	37
4.3 Analýza povinností MSP, ktoré vyplývajú z poplatkového zaťaženia.....	40
4.3.1 Nákladové povinnosti podniku v spojitosti s poplatkovým zaťažením	41
4.3.2 Povinnosti MSP v súvislosti s najčastejšie požadovanými úkonmi verejnej správy zaťaženými poplatkami.....	41
4.4 Analýza poplatkov z hľadiska príjmovej stránky rozpočtov	45
4.4.1 Príjmy z poplatkov do štátneho rozpočtu.....	45
4.4.2 Príjmy z poplatkov v rozpočte vyšších územných celkov	47
4.4.3 Príjmy z poplatkov v rozpočtoch obcí	48
4.5 Vývoj poplatkov podnikateľského prostredia v poslednom období.....	50
4.6 Používané portály v systéme poplatkov v SR	55
5. Príklady úspešnej praxe v oblasti systému poplatkov vo vybraných európskych krajinách ...	59
5.1 Estónsko	59
5.2 Dánsko.....	63

5.3 Rakúsko	65
5.4 Česká republika	68
6. Bariéry systému poplatkov v Slovenskej republike.....	71
6.1 Identifikácia kľúčových bariér a obmedzení v systéme poplatkov pre MSP v SR	71
6.1.1 Úroveň regulačného a poplatkového zaťaženia podnikateľov	71
6.1.2 Legislatívne obmedzenia a neprehľadnosť systému poplatkov.....	72
6.1.3 Úroveň digitalizácie verejných služieb	73
6.1.4 Dĺžka procesu vybavenia podaní a komunikácia úradov s podnikateľmi.....	74
6.1.5 Zber a analýza dát o poplatkovom zaťažení.....	74
6.1.6 Obmedzenia pri špecifických úkonoch spojených s poplatkami.....	75
6.2 Príklady situácií MSP počas ich životného cyklu najviac zaťažených poplatkami.....	75
6.2.1 Poplatkové povinnosti pri založení spoločnosti s ručením obmedzeným.....	76
6.2.2 Poplatkové povinnosti pri založení živnosti.....	76
6.2.3 Poplatkové povinnosti pri zamestnávaní.....	77
6.2.4 Poplatkové povinnosti spojené so založením a spustením prevádzky	78
6.2.5 Poplatkové povinnosti v súvislosti s verejnoprávnymi médiami	82
6.2.6 Poplatkové povinnosti spojené s odvozom odpadu	82
6.2.7 Poplatkové povinnosti spojené s firemnými automobilmi	82
6.2.8 Poplatkové povinnosti pri prevode vlastníctva nehnuteľnosti	82
6.2.9 Poplatkové povinnosti spojené so zriadením firemnej jedálne	83
6.2.10 Poplatkové povinnosti spojené s recykláciou odpadov.....	84
6.2.11 Poplatkové povinnosti súvisiace so súdnym riešením sporov	84
6.3 Identifikácia neprimeraných poplatkov zaťažujúcich MSP	85
6.3.1 Miestny poplatok za reklamu	86
6.3.2 Koncesionárske poplatky	86
6.3.3 Ekologické poplatky - poplatky za výrub stromov.....	86
6.3.4 Zmiešané alebo hybridné poplatky	87
6.3.5 Poplatky v oblasti ochrany osobných údajov	87
6.3.6 Poplatky v oblasti bezpečnosti práce a technického zariadenia	88
6.3.7 Poplatky pri zakladaní a zmene podnikania.....	88
7. Návrh odporúčaní na sprehľadnenie systému poplatkov a zníženie poplatkového zaťaženia MSP.....	90
Záver.....	94
Zoznam zdrojov.....	96

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Prehľad vybraných právnych predpisov v oblasti poplatkov	14
Tabuľka 2 Časti sadzobníka podľa oblastí regulácie (zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch)	18
Tabuľka 3 Časti sadzobníka (zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch).....	20
Tabuľka 4 Prehľad zákonov predpisujúcich najvyššie priemerné sadzby správnych poplatkov	33
Tabuľka 5 Správne poplatky podľa úkonu, ktorý podnikateľ pri úhrade požaduje.....	34
Tabuľka 6 Formy úhrady poplatkov.....	35
Tabuľka 7 Sadzobník koncesionárskych poplatkov podľa počtu zamestnancov	36
Tabuľka 8 Štátny rozpočet za roky 2016 – 2020 v tis. eur.....	46
Tabuľka 9 Nedaňové príjmy štátneho rozpočtu za roky 2016 – 2020 v tis. eur.....	46
Tabuľka 10 Príjmy z administratívnych a iných poplatkov za roku 2016 – 2020 v tis. eur.....	47
Tabuľka 11 Prehľad príjmov VÚC v rokoch 2016 – 2020 v tis. eur.....	48
Tabuľka 12 Nedaňové príjmy VÚC za roky 2016 – 2020 v tis. eur.....	48
Tabuľka 13 Prehľad príjmov obcí v rokoch 2016 – 2020 v tis. eur	49
Tabuľka 14 Nedaňové príjmy obcí za roky 2016 – 2020 v tis. eur	49
Tabuľka 15 Poplatky – prihláška ochrannej známky v Dánsku	65
Tabuľka 16 Poplatky – prihláška v oblasti dizajnu v Dánsku	65
Tabuľka 17 Poplatky spojené s podaním prihlášky ochrannej známky v Českej republike	70
Tabuľka 18 Sadzobník poplatkov za vydanie osvedčenia o odbornej kvalifikácii	78
Tabuľka 19 Dokumenty potrebné pre spustenie územného konania.....	79
Tabuľka 20 Poplatkom zaťažené povinnosti žiadostí a návrhov spojených s požiadavkami ochrany životného prostredia.....	81
Tabuľka 21 Poplatkom zaťažené úkony spojené s procesom schvaľovania reštrukturalizácie.....	85
Tabuľka 22 Príklady súdnych poplatkov.....	89
Tabuľka 23 Návrh odporúčaní na sprehľadnenie systému poplatkov a zníženie poplatkového zaťaženia MSP	90

Zoznam schém

Schéma 1 Členenie poplatkov	11
Schéma 2 Rámcové členenie verejných rozpočtov	12

Zoznam skratiek

CO ₂	Oxid uhličitý
CVR	Central Business Register (Centrálny obchodný register)
ČR	Česká republika
DKK	Dánske koruny
EPS	Štandard e-platieb
Eurostat	Štatistický úrad Európskych spoločností
ID	Identifikačný údaj
FO	Fyzická osoba
FS SR	Finančná správa Slovenskej republiky
IOM	Integrované obslužné miesto
JKM	Jednotné kontaktné miesto
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MOA	Moduly pre online aplikácie
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NIS	Národné informačné stredisko Slovenskej republiky, a.s.
NBS	Národná banka Slovenska
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
MSP	Malé a stredné podniky
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
PO	Právnická osoba
RTVS	Rozhlas a televízia Slovenska
SBAfE	Small Business Act for Europe (Zákon o malých podnikoch)
SR	Slovenská republika
ŠUKL	Štátny ústav pre kontrolu liečiv
STN	Slovenská technická norma
ÚPV	Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky
USP	Portál obchodných služieb
ÚRHH	Úrad pre reguláciu hazardných hier
ÚRSO	Úrad pre reguláciu sieťových odvetví
VÚC	Vyššie územné celky
Z.z., Zb.	Zbierka zákonov, Zbierka

Manažérske zhrnutie

Podnikatelia sa počas životného cyklu spoločnosti stretávajú okrem daňových a odvodových povinností aj s veľkým počtom registračných, administratívnych a poplatkových povinností, ktoré negatívne ovplyvňujú finančné zaťaženie podnikania.

V poslednom období došlo v Slovenskej republike k niektorým zmenám v oblasti regulačnej politiky, ktoré mali, respektíve sa dá predpokladať, že budú mať, pozitívny vplyv na zníženie administratívnych nákladov a poplatkového zaťaženia podnikateľov. Medzi nich je možné zaradiť prijatie zákona č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy (zákona o byrokracii). Tento zákon zaviedol povinnosť štátnych orgánov zdieľať údaje zo systémov verejnej správy a tieto údaje už nepožadovať od podnikateľov.

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky v rokoch 2017 až 2019 vypracovalo 3 antibyrokratické balíčky opatrení (celkovo 93 opatrení). Následne v roku 2020 pripravilo tzv. podnikateľské kilečko s viac ako 100 opatreniami v súvislosti so zlepšovaním podnikateľského prostredia. V roku 2021 to bolo zavedenie princípu one-in one-out, ktorý by mal zaistiť, aby úrady pri prijatí novej regulácie v rovnakej oblasti zároveň znížili regulačné zaťaženie. Reálny prínos väčšiny opatrení bude viditeľný a merateľný až na základe ex-post hodnotenia opatrení po uplynutí implementačnej lehoty.

Pozitívny príklad je možné nájsť aj v oblasti znižovania výšky poplatkov. S účinnosťou od 1.10.2020 boli upravené sadzby súdneho poplatku vo veciach obchodného registra stanovené v sadzobníku súdnych poplatkov (v rámci zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch) na polovicu tak, že zodpovedajú poplatkom, ktoré sa uhrádzajú za návrhy do obchodného registra podávané elektronickými prostriedkami.

Napriek uvedeným skutočnostiam boli na základe analýzy identifikované bariéry a obmedzenia, ktoré zabráňujú vybudovaniu efektívneho systému poplatkov v Slovenskej republike a neumožňujú elimináciu neprimeraného poplatkového zaťaženia podnikateľov. Medzi hlavné bariéry je možné zaradiť neprehľadnosť, nestálosť a nedostatočnú transparentnosť samotného systému poplatkov. Poplatky sú vymedzené veľkým počtom právnych predpisov a noriem, ktoré navyše podliehajú veľmi častým zmenám a novelizáciám. Podnikatelia musia vynaložiť veľké úsilie spojené so sledovaním zmien povinností vyplývajúcich z právnych predpisov, nariadení a vyhlášok. Navyše výklad právnych predpisov nie je pre podnikateľov často zrozumiteľný. To sa týka najmä mikro a malých podnikateľov, ktorí nemajú na sledovanie legislatívnych povinností dostatočné kapacity. Podnikatelia tak musia čeliť legislatívnej neistote.

Ďalším obmedzením je výška poplatkov, ktorá nie je podnikateľmi vnímaná ako primeraná. Často je záťažou nielen výška poplatku, ale aj administratívna záťaž spojená s úkonom, na ktorý sa poplatok viaže. Uvedené je spôsobené prirodzenou snahou verejných inštitúcií o maximalizáciu príjmu z poplatkov, ale aj nedostatočným pravidelným skúmaním vplyvov regulácií (prostredníctvom ex post hodnotení poplatkového zaťaženia). Slovenské štátne a samosprávne orgány nevykonávajú pravidelnú kvantifikáciu vplyvov poplatkového zaťaženia na verejný rozpočet a podnikanie. Zároveň sa nevykonáva systematický zber dát o poplatkových príjmoch. Obmedzenia boli identifikované aj v oblasti využívania elektronických verejných služieb, kde stále absentuje prepojenie platby správnych a súdnych poplatkov na online platobnú bránu, komplikované je využívanie elektronického podpisu. Elektronické podania často nebývajú zvýhodnené, čas ich vybavenia je porovnateľný s klasickým papierovým podaním.

V kontexte zistených skutočností je nevyhnutné sa neodkladne zamerať na odstraňovanie neopodstatnených regulačných a finančných bariér, byrokracie, nákladového a časového zaťaženia a na zabezpečenie stability a predvídavosti podnikateľského prostredia.

Predpokladom a prvým krokom pre sprehľadnenie systému poplatkov a zníženie poplatkového zaťaženia MSP sa javí pravidelné **vykonávanie auditov poplatkového zaťaženia** naprieč verejnou správou (podľa dotknutých oblastí a rezortov), ako aj na úrovni jednotlivých samospráv. Súčasťou auditu by malo byť zhodnotenie primeranosti a opodstatnenosti jednotlivých poplatkov, identifikácia neopodstatnených, duplicitných a opakovane vyberaných poplatkov za jeden úkon. Audit by mal zhodnotiť nevyhnutnosť a mieru zaťaženia úkonov orgánov verejnej správy a samosprávy poplatkami.

Zároveň by sa verejné orgány mali snažiť o zvýšenie úrovne eGovernmentu. Elektronizácia predstavuje pre podnikateľov možnosť vykonávať rôzne úkony spojené s poplatkami bez potreby osobného kontaktu, s nižšími finančnými nákladmi a s vynaložením menšieho úsilia.

Verejná správa by mala uplatňovať takú politiku poplatkového zaťaženia, ktorá eliminuje neopodstatnené poplatky a poplatkovú záťaž, minimalizuje administratívnu záťaž pri podaniach a úkonoch spoplatnených poplatkom a vytvára priaznivé podnikateľské prostredie pre malých a stredných podnikateľov. V tejto súvislosti je potrebné zmeniť prístup k politike regulácií a nastaviť transparentné pravidlá pre prijímanie nových regulácií, pravidelne prostredníctvom ex post hodnotení a auditov vyhodnocovať vplyvy regulácií a súvisiacich poplatkov a prijímať opatrenia na znižovanie regulačnej záťaže.

Úvod

V rámci Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020-2024¹ sa vláda Slovenskej republiky zaviazala „*sprehľadniť systém poplatkov a prehodnotiť ich tak, aby boli primerané, zmysluplné a vyberali sa len v odôvodnených prípadoch*“.

Cieľom analýzy je zmapovať systém poplatkov a povinnosti malých a stredných podnikateľov v oblasti poplatkov, ktoré sú vyžadované zo strany štátu, na regionálnej a miestnej úrovni a následne identifikovať hlavné bariéry a obmedzenia v systéme poplatkov v Slovenskej republike. V rámci analýzy sú rámcovo identifikované neprimerané a neopodstatnené poplatky, ktoré v najväčšej miere zaťažujú malých a stredných podnikateľov v Slovenskej republike. Pre jednoznačné určenie neprimeraných a neopodstatnených poplatkov je však potrebná podrobnejšia analýza vykonaná v spolupráci s príslušnými správnymi orgánmi a orgánmi verejnej správy.

V nadväznosti na identifikované bariéry a obmedzenia bol špecifikovaný návrh odporúčaní, ktoré by pomohli zefektívniť systém poplatkov a znížiť poplatkové zaťaženie malých a stredných podnikateľov v Slovenskej republike.

Dokument je rozdelený do siedmich hlavných kapitol. Za manažérskym zhrnutím a úvodom sú v **kapitole 1** definované poplatky a ich postavenie v ekonomike. **Kapitola 2** sumarizuje kľúčové právne predpisy a legislatívne dokumenty formujúce regulačné zaťaženia v Slovenskej republike. Nasledujúca **tretia kapitola** poskytuje informácie o politike poplatkového zaťaženia malých a stredných podnikov z hľadiska OECD.

Nosnú analytickú časť dokumentu tvorí **kapitola 4** Prehľad a analýza poplatkov pre MSP na národnej, regionálnej a miestnej úrovni. V úvode kapitoly je popísaný systém poplatkov uplatňovaný v Slovenskej republike (podkapitola 4.1), následne sú identifikované poplatky podľa oblastí ako správne poplatky, súdne poplatky, koncesionárske poplatky, poplatky samosprávy a ďalšie poplatky, ktoré zaťažujú malých a stredných podnikateľov (podkapitola 4.2). V kapitole sú analyzované povinnosti MSP, ktoré vyplývajú z poplatkového zaťaženia (podkapitola 4.3) ako aj poplatky z hľadiska príjmovej stránky rozpočtov na národnej, regionálnej a miestnej úrovni (podkapitola 4.4). Vývoj poplatkov podnikateľského prostredia v poslednom období v Slovenskej republike je analyzovaný v podkapitole 4.5, ktorá sleduje aj vplyv pandémie COVID-19 na podnikateľskú sféru.

Dôležitým nástrojom verejnej správy pri zefektívňovaní postupov pri plnení povinností MSP je úroveň digitalizácie služieb, tzv. eGovernment. V podkapitole 4.6 sú uvedené hlavné portály, ktoré používajú slovenskí podnikatelia pri elektronickej komunikácii s orgánmi verejnej správy.

Kapitola 5 obsahuje príklady úspešnej praxe v oblasti eGovernmentu vo vybraných európskych krajinách, konkrétne Estónsku (podkapitola 5.1), Dánsku (podkapitola 5.2), Rakúsku (podkapitola 5.3) a v Českej republike (podkapitola 5.4).

Bariéram systému poplatkov v Slovenskej republike sa venuje **kapitola 6**, v ktorej sú identifikované kľúčové bariéry a obmedzenia v systéme poplatkov (podkapitola 6.1), uvedené príklady situácií MSP, ktoré sú počas životného cyklu najviac zaťaženými poplatkami (podkapitola 6.2) a identifikované neprimerané poplatky najviac zaťažujúce MSP (podkapitola 6.3).

¹ Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021 – 2024, zverejnené na webovom portáli <https://rokovania.gov.sk>

V nadväznosti na identifikované bariéry a neprimerané a neopodstatnené poplatky najviac zaťažujúce podnikateľov na Slovensku sú v **kapitole 7** navrhnuté odporúčania na sprehľadnenie systému poplatkov a zníženie poplatkového zaťaženia v Slovenskej republike.

Záverečné časti dokumentu tvorí Záver a Zoznam zdrojov.

1. Definícia poplatkov a ich postavenie v ekonomike

Poplatok ako taký predstavuje „osobitnú zákonom alebo iným všeobecne záväzným právnym predpisom stanovenú jednosmernú ekvivalentnú verejnú peňažnú platbu realizovanú povinnými subjektami a vyberanú v osobitnom právnom procese oprávnenými subjektami v súvislosti s ich činnosťou vyvíjanou na podnet alebo v záujme týchto povinných subjektov, určenú ako zdroj príjmov verejných rozpočtov a iných verejných fondov, slúžiacu prostredníctvom uplatňovania redistribučnej funkcie na úhradu nákladov spojených s presadzovaním verejných záujmov štátu, obcí prípadne i samosprávnych krajov a verejnoprávnych inštitúcií“².

Zjednodušene je možné poplatok definovať ako peňažnú platbu ukladanú zákonom, ktorá je vyberaná za činnosť štátnych a iných verejnoprávnych subjektov vykonávanú z podnetu poplatníka vo vopred ustanovených lehotách a vo vopred učenej výške³.

Vo všeobecnej rovine je výška poplatkov závislá predovšetkým na politických, ekonomických či sociálnych podmienkach spoločnosti a jej prioritách. Svoju úlohu hrajú aj účely, funkcie a dôvody ich zavedenia. Poplatky za zrovnateľné úkony sa v rôznych krajinách môžu značne líšiť.

Základné členenie poplatkov

V zmysle Ústavy Slovenskej republiky sa poplatky členia na štátne a miestne⁴. Štátne poplatky sú rozdelené na dve hlavné kategórie: správne poplatky a súdne poplatky. Poplatkovú sústavu dopĺňajú hybridné/iné poplatky, ktoré tvoria ďalšie príjmy verejnoprávnych orgánov a inštitúcií.

Schéma 1 Členenie poplatkov

Zdroj: Vlastné spracovanie

Okrem uvedených poplatkov sa uplatňujú aj ďalšie platby označované ako poplatky, ktoré sú príjmom verejnoprávnych orgánov a inštitúcií. Jedná sa o poplatky, ktoré majú charakter sankčnej, ekologickej alebo poriadkovej povahy napr. koncesionárske poplatky alebo poplatok za znečisťovanie ovzdušia⁵.

Bližšie členenie poplatkov je uvedené v podkapitole 4.2.

²BABČÁK, Vladimír a kol. 2009. Finančné právo. Bratislava: Eurokódex, 2009

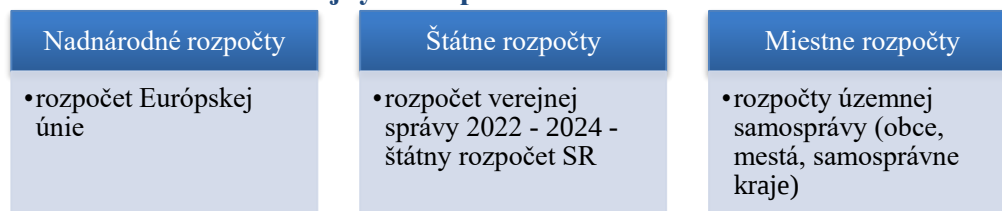
³Eastportal (2017): Daňový systém a poplatkový systém.. Dostupné na: <http://eastportal.sk/sk/blog/2017/04/26/danovy-system-a-poplatkovy-system/>

⁴Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky, čl. 59

⁵Eastportal (2017): Daňový systém a poplatkový systém. 2017. Dostupné na: <http://eastportal.sk/sk/blog/2017/04/26/danovy-system-a-poplatkovy-system/>

Poplatky tvoria príjem verejných rozpočtov a sú tak jedným zo základných zdrojov verejných financií. Rozpočet verejnej správy je strednodobým ekonomickým nástrojom finančnej politiky štátu. Zostavuje sa každoročne najmenej na tri rozpočtové roky, pričom rozpočtový rok je zhodný s kalendárnym rokom⁶. Verejné rozpočty sa delia na rozpočty nadnárodné, štátne (národné) a municipiálne (miestne).

Schéma 2 Rámcové členenie verejných rozpočtov

Zdroj: Vlastné spracovanie

Rozpočet EÚ je nástroj, ktorý na každý rok stanovuje príjmy a výdavky považované za potrebné na plnenie cieľov EÚ. Finančné prostriedky zahrnuté do rozpočtu EÚ sú schválené na jeden finančný rok, ktorý trvá od 1. januára do 31. decembra daného roka. Rozpočet EÚ nesmie vytvárať deficit⁷. Európska únia prijíma na obdobie 5 – 7 rokov dlhodobé plány výdavkov známe ako viacročné finančné rámce. Súčasný viacročný finančný rámec platí od roku 2021 do roku 2027⁸.

Štátny rozpočet je základnou súčasťou rozpočtu verejnej správy a zabezpečuje sa ním financovanie hlavných funkcií štátu v príslušnom rozpočtovom roku. Je hlavným zdrojom príjmov štátu, z ktorého štát uspokojuje verejné potreby. Štátny rozpočet na príslušný rozpočtový rok schvaľuje Národná rada SR zákonom o štátnom rozpočte⁹.

Štátny rozpočet tvoria príjmy štátneho rozpočtu v členení podľa kapitol, výdavky štátneho rozpočtu na vykonávanie aktivít nevyhnutných na plnenie zámerov a cieľov programov vlády v členení podľa kapitol a prebytok alebo schodok štátneho rozpočtu, ak príjmy a výdavky nie sú vyrovnané. **Poplatky predstavujú** spolu s daňami a clami **jeden z hlavných zdrojov príjmov** štátneho rozpočtu.

Miestne rozpočty sú rozpočtami územných samosprávnych celkov, t. j. obcí a samosprávnych krajov. Po fiškálnej decentralizácii v poslednom období sa ich význam na Slovensku zväčšuje vzhľadom na stále väčší objem kompetencií a s tým spojených finančných prostriedkov, ktoré sa v miestnych rozpočtoch pridelujú¹⁰.

Analýze poplatkov z hľadiska príjmovej stránky rozpočtov na národnej a miestnej úrovni sa bližšie venuje podkapitola 4.4.

⁶Slovensko.sk (2013): Verejný rozpočet. Dostupné na: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_verejny-rozpocet

⁷Ministerstvo financií SR: Rozpočet Európskej únie. 2022. Dostupné na: [Rozpočet Európskej únie | Ministerstvo financií Slovenskej republiky \(mfsr.sk\)](https://www.mfsr.sk/sk/financie/verejne-financie/rozpočet-eu)

⁸Európska únia (2022): Výdavky. Dostupné na: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/budget/spending_sk

⁹Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy, § 6, ods. 1

¹⁰Ministerstvo financií S (2022): Fiškálna decentralizácia. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/sk/financie/verejne-financie/fiskalna-decentralizacia/>

Podľa modelu kategorizácie nákladov podnikateľského prostredia, ktorý používa Ministerstvo hospodárstva SR pri posudzovaní vybraných vplyvov na podnikateľské prostredie¹¹, sú náklady regulácií podnikateľského prostredia rozdelené do nasledovných kategórií:

- A:** Dane, odvody, clá a **poplatky**, ktorých cieľom je znižovať negatívne externality (pod negatívnymi externalitami sa myslí prenos nákladov produkcie či spotreby na iné subjekty, napríklad poškodenia, zníženia hodnoty, znehodnotenia či znečistenia). Ide o poplatky a ostatné priame náklady, ktorých cieľom je znižovať emisie skleníkových plynov, emisie iných znečisťujúcich látok alebo chrániť obmedzené prírodné zdroje (patria medzi priame finančné náklady).
- B: Iné poplatky** (patria medzi priame finančné náklady): Medzi tieto poplatky patria napríklad: poplatok za vydanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení, poplatok za žiadosť o predĺženie platnosti stavebného povolenia, úhrady za služby verejnosti poskytované RTVS v oblasti rozhlasového vysielania a televízneho vysielania, poplatky organizáciám kolektívnej správy. Medzi tieto poplatky nepatria pokuty.
- C: Nepriame finančné náklady** sú náklady, ktoré musí podnikateľ vynaložiť na účely zabezpečenia súladu výrobku, služieb, interných procesov, vybavenia prevádzky s požiadavkami regulácie (napr. náklady spojené so zabezpečením ochranných pracovných odevov, náklady na zabezpečenie pitného režimu, náklady na vybavenie prevádzky elektronickou registračnou pokladňou, náklady na školenie a iné).
- D. Administratívne náklady.** Ide o nákladové vyjadrenie času, ktorý strávi podnikateľ, resp. jeho zamestnanci, realizáciou konkrétnych činností v súvislosti s dodržiavaním regulačných povinností resp. pri plnení informačnej povinnosti. Patria sem aj administratívne náklady súvisiace so samotným oboznámením sa s novou reguláciou a jej implementáciou¹².

Poplatky sú zastúpené v dvoch zo štyroch posudzovaných kategórií. Poplatky predstavujú pomerne významný náklad regulácií, ktoré podnikatelia pri podnikateľskej činnosti musia znášať.

¹¹ Jednotná metodika na posudzovanie vybraných vplyvov, účinná od 1. 6. 2021, Príloha č. 3a Analýza vplyvov na podnikateľské prostredie

¹² Jednotná metodika na posudzovanie vybraných vplyvov, účinná od 1. 6. 2021, Príloha č. 3a Analýza vplyvov na podnikateľské prostredie

2. Regulačný rámec poplatkového zat'azenia

Poplatky je možné ukladať zákonom alebo na základe zákona¹³. Poplatková sústava je v Slovenskej republike špecifická veľkým počtom právnych predpisov a noriem. Táto kapitola sa sústreďí na prehľad základných právnych predpisov a noriem, ktoré vymedzujú poplatky pre podnikateľské subjekty.

Základ poplatkovej sústavy v Slovenskej republike určuje **Ústava Slovenskej republiky** v článku 59, ktorý udáva základné členenie poplatkov podľa osoby správcu poplatkov a zo smerovania toku poplatkov na štátne poplatky (správne a súdne poplatky) a miestne poplatky. Rozšírenou kategóriou poplatkovej sústavy sú zmiešané alebo hybridné poplatky.

Prehľad základných právnych predpisov je uvedený v nasledujúcej tabuľke. Ďalšie právne predpisy a normy, ktoré ustanovujú povinnosť platiť poplatky pre podnikateľov, sú špecifikované v podkapitole 4.2 a následne aj v podkapitole 4.5 a 6.3.

Tabuľka 1 Prehľad vybraných právnych predpisov v oblasti poplatkov

Druh poplatku	Právny predpis
Štátne poplatky:	
Správne poplatky	Zákon č. 145/1995 Z. z. Národnej rady Slovenskej republiky o správnych poplatkoch (<i>zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch</i>)
Súdne poplatky	Zákon č. 71/1992 Zb. Slovenskej národnej rady o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (<i>zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch</i>)
Miestne poplatky:	
Miestne poplatky	Zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady (<i>zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a poplatku za odpady</i>)
Zmiešané/hybridné poplatky:	
Zmiešané alebo hybridné poplatky	- Zákon č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia - Zákon č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska - Zákon č. 414/2012 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami (poplatok za obchodovanie s emisnými kvótami) - Nariadenie č. 340/2013 Z. z., ktorým sa ustanovuje predmet, náležitosti a sadzba úhrad a ročných platieb za sprístupňovanie biocídnych výrobkov na trh a ich používanie - Zákon č. 495/2008 Z. z. o poplatku za udržiavanie platnosti patentu, o poplatku za udržiavanie platnosti európskeho patentu s účinkami pre Slovenskú republiku a o poplatku za udržiavanie platnosti dodatkového ochranného osvedčenia na liečivá a výrobky na ochranu rastlín - Zákon č. 30/2019 Z. z. o hazardných hrách - Zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom - Zákon č. 17/2004 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov - Zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny

Zdroj: Vlastné spracovanie

¹³ Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky, čl. 59

Zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch upravuje **správne poplatky**, ktoré sa platia za úkony a konania orgánov štátnej správy, vyšších územných celkov, obcí, štátnych archívov, uznaných vzdelávacích inštitúcií, DataCentra a správcu informačného systému dátového centra obcí (tieto inštitúcie predstavujú voči poplatníkovi správny orgán).

Súdne poplatky sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry uvedené v sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov. Poplatky sa vyberajú aj za konanie a úkony vykonávané bez návrhu v prospech poplatníka (ak je to v sadzobníku výslovne uvedené).

Zákon č. 582/2004 z. z. ustanovuje **miestny poplatok** za komunálne odpady a drobné stavebné odpady, ktoré vyberajú obce.

Zmiešané alebo hybridné poplatky zahŕňajú ďalšie príjmy verejnoprávných orgánov a inštitúcií.

Kategóriou poplatkov, ktorá v poslednej dobe rastie na významnosti, sú **poplatky v oblasti životného prostredia**, ustanovené napríklad v nasledujúcich zákonoch:

- Zákon č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia (poplatok platia právnické osoby a fyzické osoby oprávnené na podnikanie, ktoré prevádzkujú veľké zdroje znečisťovania ovzdušia, stredné zdroje znečisťovania ovzdušia a malé zdroje znečisťovania ovzdušia),
- Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny (ustanovuje poplatok za výrub stromov).

Špecifickou oblasťou sú poplatky **za stavebné konanie**, ktoré vychádzajú najmä z nasledujúcich predpisov:

- Zákon č. 50/1976 Z. z. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku,
- Zákon č. 135/1961 Z. z. o pozemných komunikáciách, činnosti spoločného obecného úradu pre výkon činnosti stavebného úradu a špeciálneho stavebného úradu pre pozemné komunikácie.

Elektronickú podobu výkonu pôsobnosti orgánov verejnej správy, týkajúci sa aj poplatkov, upravuje Zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci (zákon o e-Governmente). Tento zákon bol v roku 2017 novelizovaný zákonom č. 238/2017 Z.z..

Výber poplatkov ovplyvnilo prijatie zákona č. 177/2018 Z. z.. Tento zákon zaviedol pre verejné orgány povinné používanie údajov evidovaných v informačných systémoch verejnej správy a v informačnom systéme, a taktiež si v nevyhnutnom rozsahu tieto údaje navzájom bezodplatne poskytovať.

2.1 Zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch

Zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch nadobudol účinnosť 1. augusta 1995, od tej doby bol mnohokrát novelizovaný. V roku 2021 to bolo 12-krát, a to prostredníctvom nasledujúcich zákonov:

- Zákon č. 149/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (platný od 23.04.2021, účinný od 01.06.2021);

- Zákon č. 259/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 56/2018 Z. z. o posudzovaní zhody výrobku, sprístupňovaní určeného výrobku na trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (platný od 07.07.2021, účinný od 16.07.2021 do 30.04.2022);
- Zákon č. 287/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 69/2018 Z. z. o kybernetickej bezpečnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (platný od 22.07.2021, účinný od 01.02.2022);
- Zákon č. 310/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon proti byrokracii) v znení zákona č. 221/2019 Z. z. a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (platný od 05.08.2021, účinný od 01.01.2022 do 31.03.2022);
- Zákon č. 372/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (platný od 20.10.2021, účinný od 01.01.2022 do 31.12.2022);
- Zákon č. 378/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 338/2000 Z. z. o vnútrozemskej plavbe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia niektoré zákony (platný od 21.10.2021, účinný od 17.01.2022);
- Zákon č. 402/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/2009 Z. z. o dráhach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (platný od 12.11.2021, účinný od 01.12.2021);
- Zákon č. 404/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 474/2013 Z. z. o výbere mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (platný od 12.11.2021, účinný od 01.12.2021);
- Zákon č. 455/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 106/2018 Z. z. o prevádzke vozidiel v cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (platný od 02.12.2021, účinný od 31.12.2021 do 05.07.2022);
- Zákon č. 500/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (platný od 18.12.2021, účinný od 01.02.2022 do 30.06.2023);
- Zákon č. 532/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (platný od 29.12.2021, účinný od 28.01.2022 do 31.03.2022);
- Zákon č. 540/2021 Z. z. o kategorizácii ústavnej zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (platný od 30.12.2021, účinný od 01.01.2022 do 31.12.2022).

Veľká časť novelizácií mala vplyv aj na podnikateľské prostredie. Zmenám zákona č. 145/1995 Z.z. o správnych poplatkoch sa venuje podkapitola 4.5 Vývoj poplatkov podnikateľského prostredia.

Zákon upravuje správne poplatky, ktoré sa platia za úkony a konania správnych orgánov. Správnym orgánom v zmysle zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch sú subjekty štátnej správy, vyšších územných celkov, obcí, štátnych archívov, uznaných vzdelávacích inštitúcií, DataCentra a správcu informačného systému dátového centra obcí.

Zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch je v znení platnom v čase spracovania tohto dokumentu¹⁴ rozdelený do 21 paragrafov, jeho prílohu tvorí Sadzobník správnych poplatkov. Predmetom poplatkov sú podľa zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch úkony a konania správnych orgánov, ktoré sú uvedené v sadzobníku správnych poplatkov.

Poplatníkom je podľa § 3 zákona právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá dala podnet na úkon alebo konanie, pričom platí, že ak je poplatníkov niekoľko, sú povinní zaplatiť poplatok spoločne a nerozdielne.

Zákon vymedzuje subjekty, ktoré sú oslobodené od poplatkov. Jedná sa o viaceré právnické a fyzické osoby, predovšetkým verejné inštitúcie, súdy, diplomatických zástupcov Slovenskej republiky a ďalšie právnické a fyzické osoby špecifikované v § 4 zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch. Od poplatkov sú oslobodené aj úkony súvisiace s vykonávaním všeobecne záväzných právnych predpisov o sociálnom zabezpečení, o priestupkoch a slobodnom prístupe k informáciám, ako aj úkony a konania vykonané a uskutočnené v dôsledku živelnej pohromy.

Sadzba poplatkov

Podľa § 6 zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch je sadzba poplatku určená v sadzobníku pevnou sumou alebo percentuálnou sadzbou zo základu poplatku¹⁵. Zákon špecifikuje aj zľavu na poplatku v prípade podania elektronickými prostriedkami alebo prostredníctvom integrovaného obslužného miesta. V tomto prípade, ak zákon pri jednotlivých položkách sadzobníka neustanovuje inak, sadzba poplatku je 50 % z poplatku určeného podľa sadzobníka; v týchto prípadoch sa však poplatok znižuje najviac o 70 eur. Taktiež platí, že ak sú súčasťou návrhu prílohy, uplatní sa znížená sadzba poplatkov len vtedy, ak sú tieto prílohy v elektronickej podobe.

Platenie poplatkov

Zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch vymedzuje spôsob platenia poplatkov v § 7. Poplatky sa platia v hotovosti, platobnou kartou, poštovým poukazom alebo prevodom z účtu v banke alebo v pobočke zahraničnej banky. V hotovosti sa môžu platiť poplatky, ak správny orgán má pre tento spôsob platby poplatku vytvorené podmienky a ak v jednotlivom prípade poplatok neprevyšuje 300 eur. Okrem správneho orgánu je možné poplatky uhradiť v zmysle zákona aj prostredníctvom integrovaného obslužného miesta alebo platobnej brány Štátnej pokladnice.

Poplatky určené v sadzobníku pevnou sumou sa platia bez výzvy a sú splatné pri podaní, ktoré smeruje k vykonaniu úkonu alebo k uskutočneniu konania, ak pri jednotlivých položkách sadzobníka nie je ustanovené inak. Podaním vzniká zároveň poplatková povinnosť.

¹⁴ Znenie zákona účinné od 1.1.2022

¹⁵ S výnimkou položky 240 sadzobníka – vybraných konzulárnych poplatkov

Poplatky určené v sadzobníku percentuálnou sadzbou sa platia pred vykonaním úkonu na základe písomnej výzvy, ak pri jednotlivých položkách sadzobníka nie je ustanovené inak, a sú splatné do 15 dní odo dňa doručenia písomnej výzvy na ich zaplatenie (§ 8).

V zákone sú okrem iného vymedzené postupy vrátenia poplatkov (§ 10) , lehoty (§ 12), zánik práva správneho poplatku a povinnosti poplatníka (§ 13), postupy vymáhania, kontroly a evidencie poplatkov (§ 14, 15) ako aj pokuty za porušenie zákona (§ 16).

Sadzobník správnych poplatkov (príloha zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch)

Sadzobník správnych poplatkov je rozdelený do 25 častí podľa oblastí regulácie. Časti sadzobníka sú následne členené na položky 1 – 276. Neznačená to však, že sadzobník obsahuje 276 položiek, nakoľko niektoré položky boli zrušené. V jednotlivých položkách je takmer 1900 úkonov a konaní, ku ktorým je priradená samostatná sadzba buď v pevnej sume alebo percentuálnou sadzbou vzťahujúcou sa k inej sadzbe alebo cenovým rozpätím od do (v tomto prípade konečnú sumu stanovuje orgán, ktorý poplatok vyberá). Väčšina úkonov sadzobníka je spoplatnená sadzbou v pevnej sume.

Prehľad častí sadzobníka podľa oblastí regulácie je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 2 Časti sadzobníka podľa oblastí regulácie (zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch)

Časť	Oblasť regulácie	Položka
I.	Všeobecná správa	1 až 15
II.	Vnútorná správa	16 až 36
III.	Pôdohospodárstvo	37 až 52
IV.	Veterinárna správa	53 až 58
V.	Stavebná správa	59 až 62
VI.	Doprava	63 až 98
VII.	Telekomunikácie	99 až 123
VIII.	Finančná správa a obchodná činnosť	124 až 154
IX.	Colníctvo	155 až 159
X.	Životné prostredie	160 až 171
XI.	Banská činnosť, výbušniny, výbušné predmety a munícia	172 až 194
XII.	Jadrová bezpečnosť	195 až 201
XIII.	Bezpečnosť práce a technické zariadenia	202 až 209
XIV.	Hospodárska súťaž	210 až 212
XV.	Puncovníctvo	213
XVI.	Priemyselné práva	214 až 235
XVII.	Metrológia, technická normalizácia, štátne skúšobníctvo a certifikácia	236 až 239
XVIII.	Konzulárne poplatky	240 až 265
XIX.	Štatistika	266 až 267
XX.	Dôveryhodné služby	268
XXI.	Poštová činnosť	269 až 270
XXII.	Ochrana utajovaných skutočností	271 a 272
XXIII.	Ochrana osobných údajov	273
XXIV.	Výkon verejnej moci elektronicky	274
XXV.	Kybernetická bezpečnosť	276

Zdroj: Sadzobník správnych poplatkov, Príloha zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z., znenie účinné od 1.1.2022

Správnym poplatkom za úkony, ktoré sú najviac relevantné pre malých a stredných podnikateľov, sa bližšie venuje časť [4.2.1. Správne poplatky](#) a podkapitola [4.5 Vývoj poplatkov podnikateľského prostredia](#).

2.2 Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch

Zákon č. 71/1992 Zb. Slovenskej národnej rady o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov je platný od 17.03.1992. Zákon bol pomerne často novelizovaný, v porovnaní so zákonom č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch je však počet novelizácií nižší. V roku 2021 bol tento zákon 2x novelizovaný, a to prostredníctvom prijatia nasledujúcich právnych predpisov:

- Zákon č. 68/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (platný od 16.02.2021, účinný od 01.05.2021);
- Zákon č. 403/2021 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (platný od 12.11.2021, účinný od 01.12.2021).

Zákon obsahuje 20 paragrafov. Jeho prílohou je Sadzobník súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „sadzobník súdnych poplatkov“).

Súdne poplatky sa podľa tohto zákona vyberajú za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry (poplatkový úkon) uvedené v sadzobníku súdnych poplatkov. V niektorých prípadoch sa poplatky vyberajú za konanie a úkony vykonávané bez návrhu v prospech poplatníka, ak je to v sadzobníku výslovne uvedené.

Poplatníkom podľa § 2 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch je navrhovateľ poplatkového úkonu, ak je podľa sadzobníka ustanovený poplatok z návrhu, ale napríklad aj dlžník v konkurznom konaní, oprávnený v exekučnom konaní. Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch špecifikuje súdne konania, orgány aj osoby oslobodené od súdnych poplatkov (§ 4).

Súdne poplatky vyberajú súdy, orgány štátnej správy súdov a orgány prokuratúry. Poplatková povinnosť vzniká poplatníkovi najmä podaním žaloby, návrhu, odvolania, žaloby na obnovu konania, dovolania, kasačnej sťažnosti alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ako aj v ďalších prípadoch uvedených v § 5 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch.

Sadzba poplatkov

Sadzba poplatku je uvedená v sadzobníku percentom zo základu poplatku (percentná sadzba) alebo pevnou sumou. Pri percentnej sadzbe je základom poplatku cena predmetu poplatkového úkonu. Ak nie je možné základ poplatku takto zistiť, je základom poplatku cena obvyklá v mieste a v čase podania návrhu na vykonanie poplatkového úkonu. Percentuálna sadzba je najčastejšie limitovaná minimálnou (16,5 eur) alebo maximálnou (16 596,5 eur) pevnou sumou. Rovnako ako v prípade správnych poplatkov, zákon špecifikuje zľavu na poplatku v prípade podania elektronickými prostriedkami alebo prostredníctvom integrovaného obslužného miesta. V tomto prípade je sadzba poplatku 50 % z poplatku určeného podľa sadzobníka, najviac však o 70 eur.

Platenie poplatku

Podľa § 9 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch sa poplatky platia v hotovosti, platobnou kartou, poštovým poukazom alebo prevodom z účtu v banke alebo v pobočke

zahraničnej banky. V hotovosti sa môžu platiť poplatky, ak súdy, orgány štátnej správy súdov a orgány prokuratúry majú pre tento spôsob platby poplatku vytvorené podmienky a ak v jednotlivom prípade poplatok neprevyšuje 300 eur¹⁶. Poplatky je možné podľa § 9 ods. 2 zákona platiť prostredníctvom jednotného kontaktného miesta, platobnej brány Štátnej pokladnice, integrovaného obslužného miesta alebo prevádzkovateľa systému.

Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch vymedzuje splatnosť poplatku (§ 8), následky nezaplatenia poplatku (§ 10), vrátenie poplatku (§ 11), konanie o poplatkoch (§ 12 – 14) a ďalšie ustanovenia.

Príloha: Sadzobník súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov

Sadzobník súdnych poplatkov je členený do 5 častí, najmä podľa orgánu, ktorého úkony spoplatňujú. Časti sadzobníka sú v znení zákona účinnom od 1.12.2021 následne členené na položky 1 – 33. Čísla položiek nekorešpondujú s ich sumárnym počtom, nakoľko niektoré položky boli zrušené a naopak mnohé boli rozčlenené na podpoložky. V jednotlivých položkách je zahrnutých približne 100 úkonov a konaní, ku ktorým je priradená samostatná sadzba buď v pevnej sume alebo percentuálnou sadzbou vzťahujúcou sa k inej sadzbe alebo cenovým rozpätím „od do“. Prevažujú sadzby v pevnej sume.

Tabuľka 3 Časti sadzobníka (zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch)

Časť	Oblasť regulácie	Položka
I.	Poplatky vyberané v civilnom procese a správnom súdnom procese	1 až 18f
II.	Poplatky za úkony súdov	20a - 26
III.	Poplatky za úkony orgánov štátnej správy súdov	27 - 29
IV.	Poplatky za úkony prokuratúry	30
V.	Poplatky v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky	33

Zdroj: Sadzobník súdnych poplatkov, Príloha zákona SNR č. 71/1992 Zb. účinný od 1.12.2021

V podkapitole 4.5 tohto dokumentu sú uvedené posledné úpravy zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch. Príklady niektorých súdnych poplatkov sú súdne poplatky, ktoré sú najviac relevantné pre podnikateľské prostredie.

2.3 Ďalšie vybrané právne predpisy

Zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a poplatku za odpady

Zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady je platný od 1.11.2004. Týmto zákonom sa ustanovujú miestne dane a miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

Poplatok za komunálne odpady je riešený v časti 10 zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a poplatku za odpady. Poplatok sa podľa zákona platí za činnosti nakladania so zmesovým komunálnym odpadom, činnosti nakladania s biologicky rozložiteľným komunálnym odpadom (okrem biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu zo záhrad a prakov) od poplatníkov, triedený zber zložiek komunálneho odpadu a ďalšie činnosti uvedené v § 77 zákona. Zdaňovacím obdobím poplatku za komunálne odpady je kalendárny rok.

Poplatníkom je aj podnikateľ, ktorý je oprávnený užívať alebo užíva nehnuteľnosť nachádzajúcu sa na území obce na účel podnikania. Poplatník je povinný v priebehu

¹⁶ Okrem poplatku podľa položky 17 vo veciach obchodného registra, ktorý je možné platiť v hotovosti

zdaňovacieho obdobia oznámiť obci vznik poplatkovej povinnosti do 30 dní odo dňa vzniku poplatkovej povinnosti podľa zákona.

Sadzba poplatku je stanovená v § 77 zákona ako pevná suma v rozmedzí od do eur za jeden liter alebo dm³ komunálnych odpadov, alebo za osobu a kalendárny deň a kilogram drobných stavebných odpadov bez obsahu škodlivín. Táto sadzba je limitovaná maximálnou výškou poplatku, ktorá je špecifikovaná v § 78 ods. 2 zákona. Určenie poplatku závisí od toho, či je v obci zavedený množstvový zber komunálneho odpadu alebo nie je.

Zákon č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia

Zákon č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia, ktorý je platný od 30.12.1998, ustanovuje, že poplatok za znečisťovanie ovzdušia platia právnické osoby a fyzické osoby oprávnené na podnikanie, ktoré prevádzkujú veľké zdroje znečisťovania ovzdušia, stredné zdroje znečisťovania ovzdušia a malé zdroje znečisťovania ovzdušia.

Poplatková povinnosť nevzniká, ak výška ročného poplatku prevádzkovateľa veľkého zdroja alebo stredného zdroja znečisťovania ovzdušia je 34 eur a menej.

Poplatok prevádzkovateľa veľkého alebo stredného zdroja znečisťovania ovzdušia sa pre každý zdroj určuje na obdobie jedného kalendárneho roka na základe údajov o celkových množstvách a druhoch znečisťujúcich látok vypustených do ovzdušia za každý veľký zdroj a stredný zdroj.

Poplatok prevádzkovateľa malého zdroja sa pre každý zdroj určuje na kalendárny rok paušálnou sumou do výšky 663,87 eur na základe údajov oznámených obci za každý malý zdroj znečisťovania ovzdušia, spotrebu palív a surovín, z ktorých znečisťujúce látky vznikajú a ďalších údajov potrebných na zistenie množstva a škodlivosti znečisťujúcich látok vypustených do ovzdušia za uplynulý rok.

Príjemcom poplatkov platených prevádzkovateľom veľkého alebo stredného zdroja znečisťovania ovzdušia sú príjmom fondu na ochranu životného prostredia. Príjmy poplatkov platených prevádzkovateľom malého zdroja sú podľa uvedeného zákona príjmom rozpočtu obce.

Prílohu zákona tvorí zoznam znečisťujúcich látok podliehajúcich poplatkovej povinnosti a ich zaradenie do sadzobných tried.

Zákon č. 340/2012 Z. z. o úhrade služby RTVS

Zákon č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska je platný od 15.12.2012. Zákon upravuje platenie, vyberanie a vymáhanie úhrady za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska v oblasti rozhlasového vysielania a televízneho vysielania.

Účelom úhrady je finančné zabezpečenie služieb verejnosti v oblasti rozhlasového vysielania a televízneho vysielania poskytovaných Rozhlasom a televíziou Slovenska.

Platiteľom úhrady je okrem fyzickej osoby, ktorá je evidovaná v evidencii odberateľov elektriny, aj zamestnávateľ, ktorý v pracovnom pomere alebo obdobnom pracovnom vzťahu zamestnáva aspoň troch zamestnancov.

Platiteľ platí úhradu za každý začatý kalendárny mesiac, v sadzbách určených v § 6 zákona. Sadzby vzťahujúce sa na podnikateľské subjekty sú uvedené v časti 4.2.3 tohto dokumentu.

Zákon č. 414/2012 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami

Zákon č. 414/2012 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami, ktorý bol prijatý v roku 2012, upravuje obchodovanie s emisnými kvótami skleníkových plynov v Slovenskej republike, medzi osobami registrovanými v Slovenskej republike a v Európskej únii a osobami registrovanými v krajinách uvedených v prílohe B Kjótskeho protokolu k Rámcovému dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy.

Na vypúšťanie skleníkových plynov z prevádzky alebo z jej časti do ovzdušia sa vyžaduje povolenie na vypúšťanie emisií skleníkových plynov do ovzdušia vydané príslušným okresným úradom na základe žiadosti. Prevádzkovateľ, ktorý chce byť dobrovoľným účastníkom systému obchodovania, podáva žiadosť o povolenie na vypúšťanie emisií skleníkových plynov do ovzdušia najneskôr tri mesiace pred požadovaným zaradením do systému obchodovania.

Účastníkom systému obchodovania môže byť okrem povinných účastníkov systému obchodovania a dobrovoľných účastníkov systému obchodovania aj každá iná osoba, ak sa prihlási do registra Únie podľa osobitného predpisu.

V súvislosti s nákladmi nad účtami kvót a za správu kvót v registri platí účastník systému obchodovania vnútroštátnemu správcovi poplatky podľa aktuálneho sadzobníka poplatkov vydaného vnútroštátnym správcom a schváleného Ministerstvom životného prostredia SR.

Zákon č. 495/2008 Z. z. o poplatku za udržiavanie platnosti patentu

Zákon č. 495/2008 Z. z. o poplatku za udržiavanie platnosti patentu, o poplatku za udržiavanie platnosti európskeho patentu s účinkami pre Slovenskú republiku a o poplatku za udržiavanie platnosti dodatkového ochranného osvedčenia na liečivá a výrobky na ochranu rastlín upravuje výšku a vyberanie poplatku za tzv. udržiavacie poplatky za patent.

Poplatníkom udržiavacieho poplatku za patent je podľa tohto zákona majiteľ patentu alebo ním splnomocnená osoba. Udržiavacie poplatky vymeriava a vyberá Úrad priemyselného vlastníctva SR.

Sadzby udržiavacích poplatkov sú stanovené v Sadzobníku udržiavacích poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona. Výška udržiavacieho poplatku za patent a za európsky patent sa v čase zvyšuje a pohybuje sa v rozmedzí 66 eur za 3. rok až po 663,50 eur za 20. rok. Udržiavací poplatok za dodatkové osvedčenie sa pohybuje v rozmedzí 995,50 eur (1. rok) do 2 323,50 eur (5. rok).

Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon)

Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) je platný už od roku 1976. Zákon je rozdelený do deviatich častí, z nich prvá časť ustanovuje postupy, činnosti a úkony územného plánovania (§ 1- 42). Samotný stavebný poriadok je vymedzený v druhej časti zákona (§ 43 – 104). Súčasťou stavebného zákona sú aj ustanovenia týkajúce sa stavebných úradov, špeciálnych stavebných úradov a obcí (5. časť), sankcií (3. časť), ochrany osobitných záujmov (6. časť) a sústavy informácií a evidencie (7. časť).

Niektoré činnosti a úkony vykonávané najmä v súvislosti s územným plánovaním a stavebnými prácami sú spojené s pomerne veľkým množstvom správnych poplatkov. Ide o činnosti a úkony územného plánovania, spracovania a schvaľovania územnoplánovacej dokumentácie a územného konania, ako aj povoľovania stavieb, zmien stavieb a udržiavacích prác. Poplatky sú vymedzené v časti V. Stavebná správa Sadzobníka správnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch.

V čase spracovania tohto dokumentu vláda SR schválila nový stavebný zákon, ktorý posunula na prerokovanie parlamentu.

3. Politika poplatkového zaťaženia MSP z hľadiska OECD

Organizácia pre hospodársky rozvoj a spoluprácu (OECD - Organisation for Economic Co-Operation and Development) je medzinárodnou organizáciou, ktorej cieľom je koordinácia politik za účelom dlhodobého hospodárskeho rozvoja členských i nečlenských krajín. Mottom organizácie je „spoločne tvoríme lepšie politiky pre lepší život“¹⁷.

Podľa OECD je kvalitné podnikateľské prostredie považované za kľúčovú podmienku, ktorá ovplyvňuje dlhodobú konkurencieschopnosť a rast každej trhovej ekonomiky. Pre zdravé fungovanie každého podniku, bez ohľadu na jeho veľkosť, je dôležitá nízka byrokratická záťaž ako aj eliminácia neúmerného poplatkového zaťaženia zo strany štátnej správy. Rovnaké problémy trápia podniky naprieč krajinami a je vhodné, ak zdieľajú svoje skúsenosti v týchto oblastiach. Práve OECD predstavuje fórum, kde vlády jednotlivých krajín spolupracujú pri riešení ekonomických, sociálnych a environmentálnych otázok, ako aj výziev globalizácie poskytuje prostredie, kde môžu vlády zdieľať politické skúsenosti, hľadať odpovede na bežné problémy, identifikovať osvedčené postupy a pracovať na koordinácii domácich a medzinárodných postupov, a to aj v oblasti regulačnej politiky a poplatkového zaťaženia MSP¹⁸.

3.1 Odporúčania v oblasti regulačnej politiky

Regulácia je podľa OECD definovaná pomerne široko. Regulácia je jednou z troch tzv. hlavných „pák“ oficiálnej štátnej moci (spolu s daňami a výdavkami). Keďže má rozhodujúcu dôležitosť pre utváranie prosperity hospodárstiev a spoločnosti, možno ju považovať za najvyššiu horizontálnu politiku. Keď sa regulačná politika podľa OECD vykonáva účinne, dopĺňa formulovanie a uplatňovanie všetkých ostatných politik. Cieľom regulačnej politiky je zabezpečiť, aby regulačná „páka“ fungovala účinne a tak, aby regulácia a regulačné rámce boli vo verejnom záujme¹⁹.

V roku 2012 vydala Rada OECD Odporúčania pre regulačnú politiku a vládnutie, ktoré môžu a mali by uplatňovať ministerstvá, regulačné orgány a orgány na ochranu hospodárskej súťaže na národnej úrovni. Cieľom odporúčaní bolo:

- poskytovať národným vládam a verejnej správe presne vymedzené a správne načasované usmernenia k zásadám, mechanizmom a inštitúciám, ktoré sú potrebné na zlepšenie usporiadania, vynucovania a skúmania ich regulačného rámca podľa najvyšších štandardov;
- poskytovať národným vládam a verejnej správe rady o účinnom využívaní regulácie pri dosahovaní lepších sociálnych, environmentálnych a hospodárskych výsledkov;
- pristupovať k regulačnej reforme na úrovni celej verejnej správy s dôrazom na dôležitosť konzultácií, koordinácie, komunikácie a spolupráce pri riešení výziev, ktoré prináša vzájomná prepojenosť odvetví a hospodárstiev²⁰.

Rada OECD vydala 12 odporúčaní v oblasti lepšej regulácie, medzi nimi aj nasledovné odporúčania, ktoré je možné primerane vzťahovať aj na poplatky za regulácie:

¹⁷ OECD (2022): About OECD. Dostupné na: <https://www.oecd.org/about/>

¹⁸ OECD (2012): Odporúčania Rady OECD pre regulačnú politiku a vládnutie, s. 25. Dostupné na: OECD-Recommendation-Regulatory-Policy-and-Governance-Slovak.pdf

¹⁹ OECD (2012): Odporúčania Rady OECD pre regulačnú politiku a vládnutie, s. 25. Dostupné na: OECD-Recommendation-Regulatory-Policy-and-Governance-Slovak.pdf

²⁰ OECD (2012): Odporúčania Rady OECD pre regulačnú politiku a vládnutie, bod 11.4, s. 19. Dostupné na: OECD-Recommendation-Regulatory-Policy-and-Governance-Slovak.pdf

- „Zriadiť mechanizmy a inštitúcie, ktoré aktívne zabezpečujú dohľad nad postupmi a cieľmi regulačnej politiky, podporujú a uplatňujú regulačnú politiku, a tým podporujú regulačnú kvalitu.“ (odporúčanie č. 3);
- „Vykonávať systematické programové preskúmania všetkých dôležitých oblastí regulácie vo vzťahu k zreteľne vymedzeným cieľom politiky vrátane posúdenia nákladov a výhod s cieľom zabezpečiť, aby regulácie boli stále aktuálne, nákladovo rentabilné a konzistentné a aby plnili plánované ciele politiky.“ (odporúčanie č. 5);
- „Podporovať rozvoj kapacít a výkonnosti regulačného riadenia na miestnych úrovniach verejnej správy.“ (odporúčanie č. 11)²¹.

Uvedené odporúčania zahŕňali aj nasledovné prístupy:

- na podporu efektívnej správy by sa poplatky za reguláciu mali stanoviť na základe zásady návratnosti nákladov, aby neprinášali dodatočné výnosy (bod 11.4);
- využívať príležitosti informačných technológií a jedného kontaktného miesta pre licencie, povolenia a iné procedurálne požiadavky v snahe zabezpečiť, aby doručovanie zásielok bolo jednoduchšie a viac orientované na používateľa (bod 5.5);
- skúmať prostriedky, prostredníctvom ktorých musia občania a podnikateľské subjekty komunikovať s verejnou správou, s cieľom plniť regulačné požiadavky a znižovať transakčné náklady (bod 5.6)²².

OECD na základe prieskumu vykonaného v rokoch 2017 - 2018 hodnotila dosahovanie vybraných indikátorov úrovne implementácie nástrojov regulačnej politiky v Slovenskej republike²³, ktoré vychádzajú z odporúčaní Rady OECD z roku 2012. Posudzované boli indikátory v oblasti zapojenia zainteresovaných strán, hodnotenia vplyvov regulácií a ex post hodnotenia – stav k 31.12.2017. V zmysle záverov hodnotenia došlo na Slovensku v sledovanom období k výraznejšiemu pokroku pri hodnotení vplyvov regulácií (podľa Jednotnej metodiky hodnotenia vybraných vplyvov, ktorá vymedzuje metodológiu na hodnotenie ekonomických, sociálnych a environmentálnych vplyvov, vrátane testu MSP). Podľa OECD však existujú nedostatky v oblasti kvantifikácie širších vplyvov regulácií – vplyvov na verejné rozpočty ako aj vplyvov na podnikanie. Podľa OECD bolo preskúmanie vplyvov existujúcich predpisov na Slovensku zamerané najmä na administratívnu záťaž, potrebný je však podľa OECD komplexnejší pohľad. Slovensko podľa uvedeného hodnotenia významne zaostávalo za priemerom krajín OECD v oblasti ex post hodnotení - ako primárnych právnych predpisov (primary law), tak podriadených regulácií (subordinate regulations). OECD preto odporúča zlepšiť politiku ex post hodnotení vplyvov právnych predpisov a zamerať sa na systematické cielené hĺbkové ex post hodnotenia, vrátane hodnotení vplyvov na podnikanie.

²¹ OECD (2012): Odporúčania Rady OECD pre regulačnú politiku a vládnutie, bod 11.4, s. 19. Dostupné na: [OECD-Recommendation-Regulatory-Policy-and-Governance-Slovak.pdf](#)

²² OECD (2012): Odporúčania Rady OECD pre regulačnú politiku a vládnutie, bod 11.4, s. 19. Dostupné na: [OECD-Recommendation-Regulatory-Policy-and-Governance-Slovak.pdf](#)

²³ OECD (2019): Indicators of Regulatory Policy and Governance EUROPE 2019 Slovak Republic. Dostupné na: <https://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/indicators-of-regulatory-policy-and-governance-2019-slovak-republic.pdf>

3.2 Prístup OECD k politike poplatkového zaťaženia

V zmysle odporúčaní OECD by sa politiky krajín mali snažiť o dosahovanie cieľov regulácie, nie iných cieľov, ako napríklad dosahovanie cieľov rozpočtu. Takáto snaha by mohla viesť k uvoľneniu pravidiel v regulovanej oblasti s vidinou vyšších príjmov, a postupne by tak dochádzalo k znižovaniu tempa záťaže podnikateľského prostredia.

Poplatky (*costs*) možno chápať ako náklady na pokrytie služieb štátnej/verejnej správy a presadzovanie regulačných požiadaviek. Poplatky teda slúžia napríklad na posudzovanie, resp. schvaľovanie žiadostí a spracovanie podaní a podobne. Samotná výška poplatkov nemá vplyv na celkové náklady regulácie. Primárnym cieľom je rozdelenie nákladov medzi jednotlivými aktérmi. Z tohto dôvodu sa nedajú poplatky chápať ako hospodárske náklady, a teda sa nepriradujú ku kategórii finančné náklady – *Financial costs*. Poplatky nie sú teda nákladom firiem, ale príjmom verejnej správy na zaistenie správnej implementácie regulácie²⁴.

Z pohľadu OECD sa jedná skôr o náklady, ktoré vzniknú vláde pri vykonávaní úloh v oblasti štátnej správy a pri presadzovaní práv – *Administration and Enforcement Costs*. Medzi nich môžeme zaradiť napríklad navrhnutie a implementáciu systémov auditu/kontrolných orgánov, vývoj a implementáciu systémov regulačných sankcií s cieľom reagovať na nedodržiavanie pravidiel a pod. V zmysle OECD ide teda o kapitálové náklady vynaložené na splnenie povinností vyplývajúce z regulácií.

Z pohľadu politiky štátnej správy pri nastavovaní regulácie vo väčšine prípadov prevažuje snaha o maximalizáciu príjmu z poplatkov. Štátna správa sa teda prirodzene snaží nastaviť poplatky čo najvyššie vychádzajúc zo snahy o maximalizáciu príjmov do štátneho rozpočtu, ktoré sú primárne tvorené z daní a poplatkov za verejné služby, resp. ide o príjmy zo správnych či iných poplatkov (alebo pokút). Takáto snaha, ako už bolo uvedené, by však nemala byť základným determinantom a jediným cieľom regulátora, resp. štátnej správy. Problematika regulačných nákladov a poplatkového zaťaženia je predmetom metodiky OECD Regulatory Compliance Costs Assessment Guidance²⁵. V rámci tohto dokumentu sa na problematiku poplatkov pozerá v širšom pohľade v kontexte nákladov regulácie pre všetky dotknuté osoby (podniky, verejnú správu, fyzické osoby a ďalšie subjekty). V zmysle uvedenej metodiky by mali byť poskytnuté krajinám odporúčania ako posudzovať náklady vyplývajúce z regulácie. Následne je možné využiť tieto postupy pri tvorbe ex ante ako aj ex post analýz.

Regulačné náklady podľa OECD tvoria nasledovné hlavné skupiny nákladov²⁶:

- náklady na dodržiavanie predpisov (*compliance costs*),
- finančné náklady,
- nepriame náklady,
- náklady na príležitosť (*opportunity costs*),
- makroekonomické náklady.

Náklady na dodržiavanie predpisov sa členia na náklady na administratívnu záťaž, podstatné náklady na dodržiavanie predpisov a náklady na administratívu a donucovanie.

²⁴ OECD (2014): OECD Regulatory Compliance Cost Assessment Guidance, OECD Publishing. Dostupné na: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264209657-en>

²⁵ OECD (2014): OECD Regulatory Compliance Cost Assessment Guidance, OECD Publishing. Dostupné na: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264209657-en>

²⁶ OECD (2014): OECD Regulatory Compliance Cost Assessment Guidance, OECD Publishing. Dostupné na: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264209657-en>

Podľa OECD je dôležité, aby sa tvorcovia politik daných krajín OECD vyvarovali situáciám, aby namiesto sledovaného cieľa zdravej regulácie prostredníctvom výberu poplatkov nebol tento cieľ zatienený „iba“ zvyšovaním príjmovej stránky na strane štátu. Modelová situácia by mohla nastať v prípade, ak by jeden orgán štátnej správy udeľoval oprávnenia, ktoré by tvorili významnú časť ich príjmu a ten istý orgán štátnej správy by zároveň kontroloval bezpečnostné pravidlá pre držiteľov licencie. Totiž v snahe o maximalizáciu príjmov z rozpočtovej kapitoly z udelených licencií by orgán mohol prehliadať pravidlá, ktoré sú rozhodujúce pre udeľovanie, resp. kontrolu licencií. V prípade, ak by už dochádzalo k spojeniu uvedených kompetencií, mali by mať tieto orgány stanovené jasné mandáty, kde by vydávanie povolení, resp. ich kontrola, mala byť súčasťou celkovej misie a nie nástrojom na zvyšovanie rozpočtu.

Rôzne prístupy k politike poplatkového zaťaženia MSP vychádzajú a sú ovplyvnené viacerými aspektmi. Jedným z dôležitých aspektov je celkové prostredie a nálada na podnikateľskom trhu. V tejto súvislosti je potrebné spomenúť stále pretrvávajúcu pandémiu COVID-19, ktorá ovplyvňuje nálady na trhu. V poslednom období mnohé krajiny prijali opatrenia na podporu MSP za účelom ich lepšieho prístupu k financiám, a to prostredníctvom nástrojov na podporu kapitálového financovania, rozvoja tzv. fintech spoločností a podobne.

V zmysle správy OECD za rok 2021 (*OECD SME and Entrepreneurship Outlook 2021*) krajiny OECD počas pandémie opätovne zaviedli alebo rozšírili stimuly, aj za účelom zníženia možných nákladov, či poplatkov. Tieto stimuly sa týkali komerčných bánk, aby v čo najväčšej možnej miere mohli poskytovať financovanie pre MSP. Na konci roku 2020 a začiatku roka 2021 bola verejná podpora v krajinách OECD zameraná na poskytovanie úverov a úverové záruky, pričom celková veľkosť programov sa výrazne líšila (od niekoľkých miliónov USD do viac ako 500 miliárd USD). Podmienky, za akých boli úvery poskytované, zahŕňali zvýšený podiel úveru, ktorý možno pokryť cez záruky alebo napríklad aj znížené poplatky za spracovanie žiadosti o úver, či zníženú požiadavku na predkladanie dokumentácie, prípadne predĺženie lehôt splácania.

V tejto súvislosti možno zmieniť aj možnosť odkladu platby bez poplatkov, čo v konečnom dôsledku umožnilo malým a stredným podnikom zmierniť tlak na likviditu. V rámci nepriamych nákladov pomerne veľký počet krajín zaviedol odklad dane z príjmu právnických osôb a dane z príjmu (90 %), pričom menší podiel zahŕňal aj odklad dane z pridanej hodnoty (24 %) a sociálne príspevky na zabezpečenie a dôchodkové zabezpečenie. Okrem toho záruky na úvery sprevádzali priame pôžičky zo strany verejných inštitúcií. Veľké množstvo krajín OECD zaviedlo nové verejné úverové nástroje, čím sa rozšírili už existujúce schémy na podporu podnikateľského prostredia, alebo vytvárali podmienky na zníženie úrokových sadzieb, za účelom zníženia dodatočných nákladov pre podniky. Napríklad Kanada zaviedla *Program Business Credit Availability*, ktorý poskytuje dodatočnú podporu vo výške viac ako 10 miliárd CAD pre podniky, ktoré majú problémy s peňažným tokom.²⁷

Hlavný dôraz sa kládol na preklopenie obdobia pre zabezpečenie životaschopnosti podniku a na riešenie dočasného nedostatku likvidity. Väčšinu týchto iniciatív je možné rozdeliť do nasledujúcich kategórií:

- rozširovanie a vytváranie finančných podporných nástrojov, ako pôžička záruky, priame pôžičky, granty a dotácie;
- odklad dane a sociálneho zabezpečenia platby, splátky dlhu a nájomného a platby za služby, resp. rôzne daňové úľavy;

²⁷ OECD (2021): *OECD SME and Entrepreneurship Outlook 2021*. Dostupné na: <https://www.oecd.org/publications/oecd-sme-and-entrepreneurship-outlook-2021-97a5bbfe-en.htm>

- iniciatívy súvisiace so skrátením pracovného pomeru čas, dočasné prerušenie práce a práceneschopnosť;
- digitalizácia, ktorá znižuje výdavky pre podniky, kedy často v rámci online žiadostí bývajú poplatky znižované na polovicu alebo bývajú odbremenené od poplatkovej povinnosti.

Digitalizácia verejných služieb

V rámci politiky poplatkového zaťaženia bolo, a v najbližšom období je možné predpokladať že aj bude veľkým prínosom digitalizácia. Podľa OECD vzostup globalizácie trhu a digitálna transformácia ponúkajú MSP nové príležitosti na integráciu do globálnej ekonomiky. Kľúčovou otázkou je, ako môžu vlády vytvoriť najlepšie prostredie, ktoré bude ponúkať príležitosti pre digitalizáciu. Digitálna transformácia by totiž znížila náklady pre podniky v rámci medzinárodného obchodu, pomohla šíriť nové myšlienky, resp. technológie a prepojila väčší počet podnikov a spotrebiteľov na celom svete.

Ako vyplýva z pracovného dokumentu Biennium 2021-22 (*SME digitalisation to build back better*), v súčasnosti sa venuje pozornosť tomu ako zabezpečiť, aby MSP profitovali zo zrýchlenej digitalizácie ekonomík spôsobenej pandémiou COVID-19. Zrýchlená digitalizácia ekonomík sa zameriava najmä na efektívnu stratégiu budovania digitálnych schopností v malých a stredných podnikoch a na nových osvedčených digitálnych obchodných modeloch, ktoré vyplynuli počas krízy COVID-19.²⁸ Podľa správy OECD sú v Belgicku malé a stredné podniky v predstihu v oblasti digitalizácie v porovnaní s inými krajinami OECD, čo je predpokladom pre rýchlejšie zotavenie MSP po skončení obdobia COVID-19. Napriek tomu existuje priestor na zjednodušenie administratívnych postupov pre začínajúce podniky a zníženie nákladov na začatie podnikania.²⁹ Bez ohľadu, či už ide o začínajúce podniky alebo podniky s finančnou históriou, odstránenie nadbytočných nákladov a poplatkov súvisiacich s obchodnými postupmi je nevyhnutné na to, aby firmy mohli v plnej miere využiť možnosti trhu. Uľahčenie obchodu (dovozu aj vývozu) prináša úžitok všetkým krajinám OECD, pretože umožňuje podnikom lepší prístup k výrobným vstupom zo zahraničia a podporuje väčšiu účasť v globálnych reťazcoch. Krajiny, kde možno vstupy dovážať a vyvážať rýchlym a spoľahlivým spôsobom, sú tiež atraktívnejšími lokalitami pre zahraničné firmy, ktoré chcú investovať a ponúknuť spotrebiteľom nižšie ceny, kvalitnejšie produkty a väčší sortiment tovaru. Uľahčenie obchodu tiež pomáha väčšiemu počtu firmám podieľať sa na obchode a prístupu na trh. To platí najmä pre MSP, pre ktoré môžu byť náklady na obchodovanie neúmerne vysoké. Okrem toho je uľahčenie obchodu rozhodujúce napr. pre poľnohospodárske produkty podliehajúce skaze alebo pre technologicky vyspelé výrobné komponenty, pričom obe sú veľmi citlivé na oneskorenia.³⁰ Ako už bolo spomenuté, s digitalizáciou sa otvára aj možnosť osloviť väčší počet klientov, čo umožňuje pre podniky, bez ohľadu na ich veľkosť, využiť množstevné zľavy na vstupoch alebo poplatkoch.

Aj napriek prínosom digitalizácie, MSP čelia niektorým prekážkam na online platformách. Tieto platformy na jednej strane pomáhajú menším firmám odblokovať výhody sieťových efektov, napr. využívaním veľkej používateľskej základne na zvýšenie dosahu a zníženie

²⁸ OECD (2021): Programme of work – Biennium 2021-22 “SME digitalisation to build back better” Dostupné na: <https://www.oecd.org/digital/sme/OECD%20D4SME%20-%20Programme%20of%20Work%202021-22.pdf>

²⁹ OECD (2021). OECD SME AND ENTREPRENEURSHIP OUTLOOK 2021. Dostupné na: <https://www.oecd.org/industry/smes/SME-Outlook-2021-Country-profiles.pdf>

³⁰ OECD (2022): Trade Facilitation. Dostupné na: <https://www.oecd.org/trade/topics/trade-facilitation/>

transakčných nákladov a informačnej asymetrie alebo prístupom k digitálnym službám navrhovaným platformou za veľmi nízke náklady.³¹

Na druhej strane z pohľadu politiky poplatkového zaťaženia MSP je v rámci OECD možné pozorovať, že poplatky, ktoré si online platformy účtujú, sú stále zreteľným obmedzením, najmä pre menšie firmy. Približne 30 % živnostníkov, resp. mikropodnikov uvádza, že zníženie poplatkov by ich motivovalo pre ďalšie rozšírenie používania online platformy (26 % malých a 23 % stredne veľkých firiem)³².

Jednotné kontaktné miesta

Okrem digitalizácie služieb zjednodušujú vykonávanie úkonov a plnenie povinností podnikateľov spojených s poplatkami aj jednotné kontaktné miesta.

OECD vo svojej publikácii *One-Stop Shops for Citizens and Business*³³ (Jednotné kontaktné miesta pre občanov a podnikateľov) analyzovala prínosy poskytovania služieb prostredníctvom jednotného kontaktného miesta pre podnikateľov. Z analýzy vyplynulo, že hoci jednotné kontaktné miesta sú dôležitým nástrojom pre poskytovanie kvalitnejších služieb verejnej správy, negatívom ostávajú transakčné náklady, ktoré sú často pre MSP neúmerne vysoké a negatívne ovplyvňujú hospodársku súťaž.

Jednotné kontaktné miesta sa zvyčajne zameriavajú na lepšie poskytovania služieb pre MSP, so zameraním na tie oblasti, v ktorých je potenciál na zjednodušenie. Napríklad v prípade kanadského jednotného kontaktného miesta sa zistilo, že podniky s menším počtom zamestnancov ako 20, sú neúmerne ovplyvnené dodržiavaním predpisov a výdavkami; malý podnik s jedným až štyrmi zamestnancami má minimálne sedemkrát vyššie náklady na zamestnanca ako podniky s väčším počtom zamestnancov, t. j. podniky so 20 až 99 zamestnancami.³⁴ V tejto súvislosti je možné taktiež spomenúť, že v Nemecku federálna vláda oficiálne prijala jednotné kontaktné miesto ako súčasť svojej širšej vládnej stratégie zjednodušenia administratívy a zníženia nákladov na dodržiavanie predpisov. Zriadenie informačného portálu pre zamestnávateľov (Informationsportal Arbeitgeber) bolo súčasťou dlhodobejšieho úsilia o digitalizáciu a zjednodušenie oznamovacej povinnosti zamestnávateľov sociálnym poisťovním. S dokumentom „Kľúčové otázky na ďalšie zníženie záťaže pre malé a stredné podniky“ prijal federálny kabinet širokú škálu opatrení s cieľom znížiť byrokráciu.³⁵ Okrem zavedenia informačného portálu v roku 2016 došlo k ďalšiemu rozvoju jednotných kontaktných miest pre zakladanie podnikov („Jednotné kontaktné miesto 2.0“).³⁶

³¹ OECD (2021): OECD SME and Entrepreneurship Outlook 2021, COVID-19 crisis: A fast-track path towards more innovation and entrepreneurship? Dostupné na: <https://www.oecd.org/publications/oecd-sme-and-entrepreneurship-outlook-2021-97a5bbfe-en.htm>

³² OECD (2021): OECD SME and Entrepreneurship Outlook 2021, The COVID-19 crisis gave a big push to SME digitalisation and to (some forms of) innovation and entrepreneurship, Dostupné na: <https://www.oecd.org/publications/oecd-sme-and-entrepreneurship-outlook-2021-97a5bbfe-en.htm>

³³ OECD (2020): OECD Best Practice Principles for Regulatory Policy One-Stop Shops for Citizens and Business. Dostupné na: https://www.ospi.es/export/sites/ospi/documents/documentos/Administracion-Digital/One-Stop-Shops_4_Citizens_and_Business_202006.pdf

³⁴ OECD (2020): One-Stop Shops for Citizens and Business Dostupné na: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/6438ddf7-en.pdf?expires=1641895330&id=id&accname=guest&checksum=48070B896ABF95452C7C8844B150757A>

³⁵ OECD iLibrary (2022): Establishment of one-stop shops as part of broader regulatory reform efforts, <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/6438ddf7-en.pdf?expires=1641895330&id=id&accname=guest&checksum=48070B896ABF95452C7C8844B150757A>

³⁶ Establishment of one-stop shops as part of broader regulatory reform efforts, <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/6438ddf7-en.pdf?expires=1641895330&id=id&accname=guest&checksum=48070B896ABF95452C7C8844B150757A>

V tomto kontexte je nutné dodať, že podľa OECD by mali byť jednotné kontaktné miesta považované a využívané ako prostriedok na zlepšenie poskytovania služieb. Jedným zo spôsobov ako to zabezpečiť, je znížiť transakčné náklady. Nemožno však zabúdať, že jednotné kontaktné miesta sú len jednou časťou znižovania administratívnej záťaže v širšom zmysle. Administratívna záťaž sa totiž týka aj regulačných nákladov vo forme žiadostí o povolenia, vyplňanie formulárov a oznamovacie požiadavky a podobne.

Podľa OECD je potrebné pre definovanie politiky poplatkového zaťaženia sledovať aktuálne trendy a vývoj v oblasti podnikania aj so zreteľom na globálnu situáciu. Ako vyplýva zo správy OECD o financovaní podnikania v oblasti MSP (*Financing SMEs and Entrepreneurs 2020: An OECD Scoreboard*), niektoré skúsenosti a poznatky o zmiernení vplyvu krízy na podnikateľské prostredie z obdobia finančnej krízy je možné preniesť aj do súčasnosti. A to napriek rozdielom medzi získanými údajmi, ktoré sa týkali finančnej krízy v rokoch 2008/2009 a údajmi z obdobia pandemickej krízy COVID-19. Zo správy OECD vyplynulo, že neúplné a nepresné dáta sa následne stávajú prekážkou pre sledovanie trendov, z ktorých by bolo možné vytvoriť účinné pravidlá a odporúčania pre pomoc MSP. Za účelom navrhnutia osvedčených postupov pre zlepšenie podmienok pre podnikateľov a odbúrania administratívnej záťaže, resp. poplatkov, je preto **potrebné vyvinúť väčšie úsilie za účelom postupného zlepšenia zberu údajov**³⁷. V tomto kontexte možno spomenúť, že existuje súbor ukazovateľov na uľahčenie obchodu (*trade facilitation indicators (TFIs)*). Tieto ukazovatele umožňujú posúdiť potenciálny vplyv reforiem v krajinách OECD. Tieto postupy poskytujú priestor dozvedieť sa o postupoch v jednotlivých krajinách OECD a pomocou týchto postupov porovnať jednotlivé oblasti obchodu vo vybranej krajine za účelom identifikácie ich slabých a silných stránok v konkrétnych oblastiach obchodu.

V oblasti daní (považované ako nepriame poplatky) OECD v decembri 2021 zverejnila podrobné pravidlá pomoci pri implementácii prelomovej reformy medzinárodného daňového systému. Tieto pravidlá by mali zabezpečiť, že nadnárodné spoločnosti by mali od roku 2023 podliehať minimálnej sadzbe dane, a to vo výške 15 %. Minimálna daň sa bude vzťahovať na nadnárodné spoločnosti s príjmami nad 750 miliónov eur. Pravidlá vytvárajú „doplňujúcu daň“, ktorá sa má uplatniť na zisky v ktorejkoľvek jurisdikcii vždy, keď je efektívna daňová sadzba určená na jurisdikčnom základe nižšia ako minimálna 15 % sadzba.³⁸

³⁷ OECD (2020): *Financing SMEs and Entrepreneurs 2020: An OECD Scoreboard*. Dostupné na: <https://www.oecd.org/industry/smes/SMEs-Scoreboard-2020-Highlights-2020-FINAL.pdf>

³⁸ OECD (2021): *OECD releases Pillar Two model rules for domestic implementation of 15% global minimum tax*. Dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/beps/oecd-releases-pillar-two-model-rules-for-domestic-implementation-of-15-percent-global-minimum-tax.htm>

4. Prehľad a analýza poplatkov pre MSP na národnej, regionálnej a miestnej úrovni v Slovenskej republike

Medzi nástroje regulácie podnikateľského prostredia patrí aj nastavenie poplatkového zaťaženia. Štátna reguláciu v slovenských podmienkach je historicky rozsiahlo využívaná, čo vyvolalo aj neželané efekty v podobe neprimeraných poplatkov. Ide niekedy o dôsledok neprimeraného zavádzania a uplatňovania poplatkov, inokedy zas o dopady archaických či nekvalitne pripravených noriem. Súbor podnikateľských poplatkov je pritom v slovenských podmienkach rozsiahly. V nasledujúcich častiach analýzy ho definujeme bližšie.

4.1 Systém poplatkov v Slovenskej republike

Systém poplatkov v Slovenskej republike zahŕňa sústavu poplatkov, právne a organizačne usporiadaný systém orgánov, ktoré zabezpečujú ukladanie, vyberanie a vymáhanie poplatkov, a systém nástrojov a postupov, ktoré uvedené orgány uplatňujú vo vzťahu k subjektom poplatkovej povinnosti³⁹.

Daný systém sa vytváral od vzniku Slovenskej republiky, pričom vývoj určovala hlavne miera regulácie, ktorá bola vynútená vývojom národného hospodárstva a postupnými fázami decentralizácie verejnej správy. Ide o stále nezavŕšený proces prenášania právomocí v regulovaných oblastiach na samosprávy. Čoraz viac sa ich prenáša do právomocí krajov, miest a obcí.

Dynamicky sa v tomto zmysle menila aj miera prerozdelenia poplatkov medzi štátnym rozpočtom a rozpočtom samospráv. Tieto pomery, ako aj výšky poplatkov a ich variabilita je odzrkadlená hlavne v dvoch kľúčových zákonoch – zákone č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch a zákone č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch. Systém poplatkov v Slovenskej republike však možno označiť za rozsiahly a komplikovaný aj preto, že ho vytvára aj ďalšia skupina regulatívnych nariadení, ktoré sú súčasťou odborovej legislatívy, ktorá podnikateľom predpisuje aj úhradu poplatkov.

Túto skupinu tvoria napríklad poplatky podľa zákona č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska, zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom, zákonov a opatrení Národnej banky Slovenska, zákona č. 414/2012 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami, nariadenia č. 340/2013 Z. z., ktorým sa ustanovuje predmet, náležitosti a sadzba úhrad a ročných platieb za sprístupňovanie biocídnych výrobkov na trh, či zákona č. 495/2008 o poplatku za udržiavanie platnosti patentu, o poplatku za udržiavanie platnosti európskeho patentu s účinkami pre Slovenskú republiku a o poplatku za udržiavanie platnosti dodatkového ochranného osvedčenia na liečivá a výrobky na ochranu rastlín, či zákon č. 30/2019 Z. z. o hazardných hrách.

Avšak ako už bolo uvedené, súbor poplatkov na úrovni štátnej správy, ktorými je zaťažované podnikateľské prostredie, tvoria dve veľké skupiny - správne a súdne poplatky. Správne poplatky sú tie, ktoré definuje zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch. Súdne poplatky sú vyrubované podľa zákona č. 71/1992 Z. z. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov.

Zákon č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska ukladá každému podnikateľovi povinnosť uhradiť koncesionárske poplatky.

³⁹ Eastportal - Online portal for crossborder trade (2017): Daňový systém a poplatkový systém. Dostupné na: <http://eastportal.sk/sk/blog/2017/04/26/danovy-system-a-poplatkovy-system/>

Definovať skratene všetky zákonné normy zavádzajúce poplatkové povinnosti pre podnikateľov však vyžaduje poznať rozsiahle súbory legislatívy, ktorá určuje pravidlá pre podnikanie v jednotlivých oblastiach.

Ide aj o poplatky týkajúce sa finančného trhu zavedené zákonom č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom, či opatrením Národnej banky Slovenska č. 8/2012 o poplatkoch za úkony Národnej banky Slovenska. Zákon č. 414/2012 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami definuje vyrubovanie poplatku za obchodovanie s emisnými kvótami, nariadenie č. 340/2013 Z. z., ktorým sa ustanovuje predmet, náležitosti a sadzba úhrad a ročných platieb za sprístupňovanie biocídnych výrobkov na trh a ich používanie definuje poplatky za sprístupňovanie biocídnych výrobkov na trh. Zákon č. 495/2008 Z. z. o poplatku za udržiavanie platnosti patentu, o poplatku za udržiavanie platnosti európskeho patentu s účinkami pre Slovenskú republiku a o poplatku za udržiavanie platnosti dodatkového ochranného osvedčenia na liečivá a výrobky na ochranu rastlín zas vymenúva systém poplatkov Úradu priemyselného vlastníctva. K normám, ktoré zavádzajú ďalšie rozsiahle uplatňované poplatky pre podnikateľov patrí aj zákon č. 30/2019 Z. z. o hazardných hrách. Niekoľko výrazných poplatkových zaťažení nie je možné monitorovať na základe toho, že ich subjekty štátnej správy vykazujú ako poplatky z vlastnej podnikateľskej činnosti, čím ich technicky nie je možné považovať za poplatky podľa definície uvedenej v kapitole 1.

Zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch definuje poplatky za úkony a konania orgánov štátnej správy, vyšších územných celkov, obcí, štátnych archívov, uznaných vzdelávacích inštitúcií, DataCentra a správcu informačného systému dátového centra obcí. Za poplatok podľa legislatívy možno považovať každú platbu za úkon, či konanie stanovené v sadzobníku, ktorý je prílohou zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch.

Zákon určuje aj niekoľko výnimiek, ktoré oslobodzujú od povinnosti úhrady poplatkov. Týka sa to však predovšetkým verejných inštitúcií, či úkonov pri verejne prospešných úkonov, ktoré chránia ďalšie regulatívne zákony - napríklad úkony pri vykonávaní regulácií o sociálnom zabezpečení vrátane dôchodkového zabezpečenia a nemocenského poistenia, štátnych sociálnych dávok a sociálnej pomoci, o priestupkoch či o slobodnom prístupe k informáciám. Niektoré z výnimiek sa tak vzťahujú aj na podnikateľov zapojených do daných činností.

4.2 Identifikácia poplatkov podľa jednotlivých oblastí

Komplex poplatkov, ktoré uhrádza podnikateľ na Slovensku určuje veľké množstvo legislatívnych noriem a predpisov. Podľa analýzy Republikovej únie zamestnávateľov z roku 2020⁴⁰ je to 100 legislatívnych noriem. Podľa kvantifikácie poplatkového zaťaženia v SR, ktorú vykonala Republiková únia zamestnávateľov, malo 18 predpisov priemer sadzby poplatkov vyšší ako 500 eur, 30 predpisov sa pohybuje v rozmedzí od 100 do 500 eur a zvyšných 52 predpisov má priemer výšky poplatkov do 100 eur“.

Základným rozdelením je podľa toku delenie na správne a súdne poplatky.

4.2.1 Správne poplatky

Správne poplatky je možné rozdeľovať podľa viacerých kritérií. Jedným z nich je výška poplatkov. Výška poplatkov správne poplatky rozdeľuje do kategórií, ktoré tvoria pre podnikateľov, najmä malých a stredných, významnejšie a menej významné záťaž. V tabuľke

⁴⁰ Republiková únia zamestnávateľov: Kvantifikácia poplatkového zaťaženia podnikania v SR (2020), dostupné na: https://www.ia.gov.sk/data/files/np_PKSD/Analzy/RUZ/RUZ_AV_Kvantifikacia-poplatkoveho-zatazenia-podnikania-v-SR.pdf

nižšie uvádzame desať zákonov, ktoré majú podľa sadzobníka najvyššie priemerné sadzby poplatkov.

Tabuľka 4 Prehľad zákonov predpisujúcich najvyššie priemerné sadzby správnych poplatkov

Právny predpis	Priemerná sadzba správnych poplatkov v eur
Zákon č. 30/2019 Z. z. o hazardných hrách	1 236 155 ⁴¹
Zákon č. 474/2013 Z. z. o výbere mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií	200 000
Zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach	10 100
Zákon č. 324/2011 Z. z. o poštových službách	8 373
Zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže	5 000
Zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach	3 357
Zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody	3 000
Zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov	2 893
Zákon č. 656/2004 Z. z. o energetike	2 427
Zákon č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike	1 536

Zdroj: Vlastné spracovanie, k 1.2.2022

V tabuľke sú uvedené priemery sadzieb poplatkov zavedených uvedenými zákonmi, pričom uvádza 10 zákonov s najvyššími priemernými sadzbami poplatkov.

Priemerná sadzba správnych poplatkov vykazuje najvyššiu hodnotu v prípade zákona o hazardných hrách, táto činnosť je zaťažená najvyššími poplatkami. Vzhľadom na špecifický charakter činnosti a počet MSP vykonávajúcich túto činnosť je však potrebné poznamenať, že tieto poplatky nie je možné jednoznačne považovať za najviac zaťažujúce MSP. Navyše výška poplatkov sleduje minimalizáciu negatívnych sociálnych dopadov hazardných hier.

Pre určenie a kvantifikáciu poplatkov, ktoré majú najväčší dopad a najviac zaťažujú MSP, je potrebné vykonať hlbšiu analýzu, ktorá by zároveň skúmala primeranosť jednotlivých poplatkov a zohľadnila aj špecifické aspekty jednotlivých činností.

Typologicky je možné správne poplatky rozdeliť do 73 kategórií. Ide o kategorizovanie podľa úkonu, ktorý podnikateľ pri úhrade daného poplatku požaduje. Prehľad správnych poplatkov podľa úkonu, ktorý podnikateľ požaduje, poskytuje nasledujúca tabuľka.

⁴¹ Priemernú sadzbu podľa zákona o hazardných hrách významne dvíhajú licenčné poplatky – napríklad 5 mil. eur za povolenie prevádzky kasína.

Tabuľka 5 **Správne poplatky podľa úkonu, ktorý podnikateľ pri úhrade požaduje**

Správne poplatky podľa úkonu		
• Udelenie povolenia • Osvedčenie • Zápis do registra/ Registrácia • Vydanie súhlasu • Udelenie licencie • Vydanie rozhodnutia • Vykonanie skúšky • Predĺženie platnosti • Schválenie vozidla • Zmena alebo zrušenie údajov • Duplikát • Schválenie dokumentu • Vydanie preukazu • Zmena povolenia • Stavebné povolenie • Udelenie výnimky • Zmena registrácie • Kolaudačné rozhodnutie • Pridelenie osobitného údaju • Poverenie • Zmena osvedčenia • Oprávnenie • Výpis • Zápis motorového vozidla	• Oznámenie • Výmaz • Kópia • Potvrdenie • Zverejnenie údajov • Uznanie dokumentu alebo praxe • Posúdenie • Zápis • Povolenie prestavby vozidla • Vydanie dokumentu • Vzájomné uznanie • Certifikát • Zmena licencie • Autorizácia • Autorizácia prípravku • Ročný poplatok • Vydanie stanoviska • Zrušenie rozhodnutia • Záväzné stanovisko • Vyradenie vozidla • Obnova zápisu • Poskytnutie informácií • Vydanie potvrdenia • Akreditácia • Udelenie pobytu	• Zmena autorizácie • Zmena oprávnenia • Zrušenie práva • Obnova konania • Podanie návrhu • Povolenie zmeny • Vykonanie prehliadky • Schválenie spôsobilosti • Vykonanie previerky • Zrýchlené konanie • Overenie údajov • Rozhodnutie sporu • Vydanie údajov • Vykonanie prieskumu • Zverejnenie dokumentu • Podanie námietky • Pokračovanie konania • Poplatky z oneskorenia • Schválenie priestoru • Vydanie listiny • Zmena kódexu • Ojedinelý úkon (s menej často sa vyskytujúcim úkonom príslušnej žiadanej inštitúcie)

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka uvádza 73 praktických kategórií poplatkov z pohľadu podnikateľa. Poplatky kategorizuje podľa úkonu, ktorý podnikateľ činí v rámci podnikateľskej činnosti, a ktorý so sebou nesie povinnosť uhradiť poplatok.

Najčastejšie sa v sadzobníku vyskytujú položky týkajúce sa udelenia povolenia, vydania osvedčenia a zápisu do registra.

Sadzba správnych poplatkov

Ako už bolo uvedené v podkapitole 2.1, výšku jednotlivých poplatkov určuje sadzobník, ktorý je prílohou zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch. Všeobecne je uplatňovaná zľava 50 percent na úhradu poplatkov elektronicky, alebo prostredníctvom integrovaného obslužného miesta (IOM). Zľava však nemôže byť vyššia ako 70 eur. V niektorých prípadoch

však nie je polovičná zľava pre elektronické, alebo IOM podanie automaticky uplatnená. Napríklad v prípade poplatku za “Návrh na začatie konania o povolení vkladu práva k nehnuteľnosti do katastra nehnuteľností” sú položky za osobné a elektronické vybavenie rozpisané v sadzobníku osobitne, bez uplatnenia uvedenej zľavy. Naopak, v niektorých iných prípadoch, napríklad pri poplatku za “Výpis z verejnej časti živnostenského registra za jedného podnikateľa” sa pri elektronickom vybavení poplatok na rozdiel od osobného vybavenia nevyberá.

Tabuľka 6 Formy úhrady poplatkov

Formy úhrady poplatkov v SR
Hotovosť
Poštový poukaz
Platobná karta
Prevod elektronickým bankovníctvom
IOM – Integrované obslužné miesto
Platobná brána Štátnej pokladnice

Zdroj: Vlastné spracovanie

4.2.2 Súdne poplatky

Ďalšou veľkou množinou poplatkov, s ktorými sa malý a stredný podnikateľ stretáva, sú poplatky zavedené zákonom č. 71/1992 Z. z. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov.

Zákon definuje formy a sadzby úhrady poplatkov, situácie, kedy sa uhrádzajú aj jednotlivé úkony, za ktoré sú dané poplatky požadované v množstve situácií, na ktoré malé a stredný podnikateľ pravidelne naráža. Do súdnych poplatkov však patria aj niektoré poplatky, ktoré podnikateľ uhrádza za úkony orgánov štátnej správy, prokuratúry alebo za úkony registra trestov.

Za navrhovateľa poplatkového úkonu, ktorý poplatok uhrádza, je možné považovať toho, kto podáva podanie, ktoré je spoplatnené v sadzobníku súdnych poplatkov, toho, kto iniciuje konanie, ktoré je spoplatnené v sadzobníku, alebo ten, v jeho prospech súd vykonáva spoplatnený úkon alebo konanie⁴².

Malý a stredný podnikateľ na súdne poplatky naráža najčastejšie v konkurzných konaniach, exekučných konaniach, pri dokladaní súdnych zápisov, výpisov z registra trestov, či v sporoch s ďalšími podnikateľmi.

Sadzba súdnych poplatkov

Ako bolo spomenuté v podkapitole 2.2, sadzby jednotlivých súdnych poplatkov sú uvádzané v sadzobníku pevnou sumou alebo percentuálnou sadzbou zo základu poplatku. Niektoré poplatky za úkony nezávisle od toho akej situácie sa týkajú, ostávajú fixné - napríklad za odvolanie a dovolanie.

Aj v prípade súdnych poplatkov platia zľavy až odpustenia poplatkov za niektoré úkony učené elektronicky, alebo cez IOM. Zákon však v prípade súdnych poplatkov odmieta opakované udeľovanie zliav. Ak sa ten istý úkon požaduje tým istým navrhovateľom na ten istý súd, alebo inštitúciu, zľavu možno uplatniť iba 6-krát. Ak teda malý a stredný podnikateľ

⁴² HORVÁTH, Edmund. 2014. *Zákon o súdnych poplatkoch*. Bratislava: Wolters Kluwer s.r.o., 2014. ISBN 978-80-8168-044-1.

potrebuje napríklad každý mesiac doložiť istý súdny dokument, zľavu si pri elektronickom podaní dokáže uplatniť iba v polovici roka.

4.2.3 Koncesionárske poplatky

Malý a stredný podnikateľ, nezávisle od svojej veľkosti, naráža počas podnikania aj na ďalší povinný poplatok, ktorý má osobitné postavenie - koncesionársky poplatok. Najmä pri zamestnávaní vyšších počtov zamestnancov ide často o záťaž, navyše bez jasného účelu a previazania s podnikateľskou činnosťou platiteľa.

Koncesionárske poplatky zavádza a definuje zákon č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska. Norma upravuje platenie, vyberanie a vymáhanie úhrady za služby verejnosti v oblasti rozhlasového vysielania a televízneho vysielania poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska.

Poplatok platí každý zamestnávateľ, ktorý v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu zamestnáva aspoň troch zamestnancov.

Zamestnávateľ platí úhradu podľa počtu zamestnancov v pracovnom pomere⁴³:

Tabuľka 7 **Sadzobník koncesionárskych poplatkov podľa počtu zamestnancov**

Koncesionárske poplatky	Suma v eur
ak zamestnáva od 3 do 9 zamestnancov	4,64
ak zamestnáva od 10 do 49 zamestnancov	18,58
ak zamestnáva od 50 do 249 zamestnancov	79,66
ak zamestnáva od 250 do 999 zamestnancov	199,16
ak zamestnáva 1.000 a viac zamestnancov	464,71

Zdroj: Zákon č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska, k 1.2.2022

4.2.4 Iné poplatky

Okrem správnych súdnych a koncesionárskych poplatkov majú svoje osobitné miesto v systéme poplatkového zaťaženia aj ďalšie poplatky definované špecifickými zákonmi. V tejto časti uvádzame vybrané právne predpisy a nariadenia, ktoré vymedzujú poplatky pre podnikateľov.

- *Zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom*

Legislatívna norma predpisuje pravidlá pre podnikanie v oblastiach bankovníctva, kapitálového trhu, poisťovníctva a dôchodkového sporenia, na ktoré dohliada Národná banka Slovenska (NBS).

Sadzobník poplatkov určuje Banková rada NBS. Poplatky sa týkajú aj malých a stredných podnikov, ktoré nadobudli povolenie alebo iné oprávnenie na vykonávanie činnosti v oblasti finančného trhu. V praxi ide napríklad o malý podnik zaoberajúci sa ekonomickým poradenstvom, malého obchodníka na akciových trhoch, nákupcu na burze, ale aj malého obchodníka, ktorý vďaka vlastnej platobnej bráne získal štatút platobnej inštitúcie.

- *Nariadenie č. 340/2013 Z. z., ktorým sa ustanovuje predmet, náležitosti a sadzba úhrady a ročných platieb za sprístupňovanie biocídnych výrobkov na trh a ich používanie*

⁴³ Sadzby platné v čase spracovania tohto dokumentu (02/2022)

Nariadenie určuje špecifické regulácie pre podnikanie v chemickom či farmaceutickom priemysle. Normu formovalo a dohliada na ňu Centrum pre chemické látky a prípravky - inštitúcia patriaca pod Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (MHSR). Poplatkom, ktorý norma definuje sú ročné platby za biocídny výrobok a skupinu biocídnych výrobkov.

Celkovo však sadzobník určuje 28 poplatkov za viaceré úkony - od posúdenia úplnosti žiadosti o schválenie účinnej látky, cez hodnotenie žiadosti o schválenie účinnej látky až po hodnotenie žiadosti o schválenie účinnej látky.

- *Zákon č. 414/2012 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami*

Zákon o obchodovaní s emisnými kvótami definuje formy obchodovania s takzvanými emisnými povolenkami. Reguluje nielen nákup povoleniek pre priemyselné podniky, obchod s povolenkami na burze, ale aj ďalšie formy manipulácie s nimi. Z hľadiska malých a stredných podnikov reguluje priemyselné výroby, malých leteckých dopravcov aj obchodníkov s povolenkami.

Poplatky sú výsledkom princípu, ktorý definuje, že náklady za operácie nad účtami kvót a za správu kvót v registri znáša účastník systému obchodovania a platí vnútroštátnemu správcovi poplatky podľa aktuálneho sadzobníka poplatkov vydaného vnútroštátnym správcom a schváleného MZP SR.

- *Zákon č. 495/2008 Z. z. o poplatku za udržiavanie platnosti patentu*

Pre malé a stredné podniky, ktoré sa zaoberajú vývojom vlastných priemyselných riešení, produktov, ale napríklad aj softvérových riešení, ktoré si zasluhujú ochranu pred kopírovaním zo strany konkurencie je nutnosťou taktiež uhrádzať poplatky za udržiavanie platnosti patentu.

Legislatívna norma upravuje formu výberu poplatku za udržiavanie platnosti patentu, poplatku za udržiavanie platnosti európskeho patentu s účinkami pre Slovenskú republiku a poplatku za udržiavanie platnosti dodatkového ochranného osvedčenia na liečivá a výrobky na ochranu rastlín. Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky definuje sadzobník uvedených poplatkov.

- *Zákon č. 30/2019 Z. z. o hazardných hrách*

Poplatky vyplývajúce zo zákona o hazardných hrách majú osobitné postavenie najmä pre významný vplyv na verejné rozpočty. O ich uplatňovaní rozhodujú jednotlivé obce, ktoré sa rozhodujú medzi významnými príjmami z týchto poplatkov a principiálnou reguláciou hazardu na svojom území. Poplatky sa uhrádzajú za licencie, ale aj jednotlivé používané zariadenia v prevádzkarni hazardu. Príjem z poplatkov sa delí medzi štátny rozpočet a príslušnú obec.

4.2.5 Poplatky v samospráve (miestne poplatky)

Systém poplatkového zaťaženia je možné rozdeliť aj podľa kritéria úrovne úhrady, teda toho, či je poplatok uhrádzaný štátnej inštitúcii, krajskej inštitúcii, alebo miestnej inštitúcii.

Poplatky na regionálnej úrovni vytvárajú pomerne komplikovaný komplex poplatkov, na ktoré malý a stredný podnik počas podnikania naráža. Hlavnými príčinami neprehľadnosti je chýbajúca komplexná štatistika a monitoring poplatkov na regionálnej úrovni. Kraje, mestá a obce poplatky účtovne zhŕňajú do vyšších kategórií a existuje veľké spektrum poplatkov, ktoré napríklad niektoré obce uplatňujú a iné nie. Vo veľkej časti poplatkov je flexibilné taktiež stanovovanie ich sadzobníka. Zjednodušene povedané, mnoho obcí má právo rozhodnúť, či poplatok od miestnych podnikateľov požadovať, ako aj to, v akej výške poplatok stanoviť.

Prehľad poplatkov na regionálnej úrovni, s ktorými sa malý a stredný podnik stretáva najčastejšie:

• *Poplatky stavebného úradu*

Poplatky stavebných úradov patria k tým najviac zaťažujúcim malé a stredné podnikanie. Medzi poplatkami miest a obcí naopak tvoria významnejšie príjmové položky.

Referát územného rozhodovania a stavebného poriadku vykonáva činnosti stavebného úradu, preneseného výkonu štátnej správy na úseku zákona č. 50/1976 Z. z. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku. Úrad ďalej vykonáva aj činnosti špeciálneho stavebného úradu, preneseného výkonu štátnej správy na úseku zákona č. 135/1961 Z. z. o pozemných komunikáciách, činnosti spoločného obecného úradu pre výkon činnosti stavebného úradu a špeciálneho stavebného úradu pre pozemné komunikácie v súlade so Zmluvou o zriadení spoločného obecného úradu.

Vedie tiež územné konania a vykonáva prípravu územných rozhodnutí; rozhodnutia o umiestnení stavby, o využívaní územia, o chránenej časti krajiny, o stavebnej uzávere a o ochrannom pásme, pripravuje zmeny územných rozhodnutí.

Medzi ďalšie úkony stavebného úradu, ktoré sú zaťažené poplatkami, patria nasledovné činnosti stavebného úradu:

- určenie, či ohlásenú drobnú stavbu, stavebnú úpravu alebo udržiavacie práce možno uskutočniť len na základe stavebného povolenia;
- príprava povolenia na drobné stavby, stavebné úpravy, udržiavacie práce a vybrané telekomunikačné stavby na základe ohlásenia;
- vedenie stavebného konania a vykonáva prípravu stavebných povolení;
- príprava rozhodnutie o zmene stavby pred jej dokončením;
- vykonávanie prípravy povolení terénnych úprav, prác a zariadení;
- vedenie kolaudačného konania a vykonávanie prípravy kolaudačných rozhodnutí, povolení na predčasné užívanie stavby, o dočasnom užívaní stavby na skúšobnú prevádzku, rozhodnutí o zmene užívania stavby;
- vedenie konania a príprava rozhodnutia k údržbe stavieb a ich odstraňovaní, vo verejnom záujme nariaďuje a zabezpečuje, aby sa v určenej lehote a za určených podmienok vlastníci postarali o nápravu pri udržiavaní stavby, nariaďuje nevyhnutné úpravy na stavbe;
- vedenie konania a príprava rozhodnutia o dodatočnom povolení stavby;
- vedenie konania a príprava rozhodnutia o nariadení odstránenia informačných, reklamných a propagačných zariadení, ak splnili účel, na ktorý boli povolené alebo pre opotrebenie prestali slúžiť pôvodnému účelu;
- vedenie konania a príprava rozhodnutia o nariadení vykonať neodkladné zabezpečovacie práce vlastníčkovi stavby, ak stavba svojím stavom ohrozuje život alebo zdravie osôb;
- vedenie konania a príprava rozhodnutia o nariadení užívateľom stavby jej vypratanie, ak je stavba v takom stave, že bezprostredne ohrozuje život alebo zdravie osôb, ako poverený zamestnanec vykonáva funkciu štátneho stavebného dohľadu, pripravuje rozhodnutia o zastavení prác na stavbe alebo o zrušení stavebného povolenia;
- nariadenie obstarania dokumentácie skutočného realizovania stavby alebo zjednodušenej dokumentácie;

- vedenie konania a príprava rozhodnutia o priestupkoch a správnych deliktoch;
- vedenie konania a príprava rozhodnutia o vyvlastnení;
- príprava súhlasu k povoleniu stavby špeciálnym stavebným úradom;
- vedenie konania a príprava rozhodnutia o rozsahu oprávnenia zamestnancov stavebných úradov vstupovať na pozemky a stavby;
- vedenie konania a príprava rozhodnutia o opatreniach na susednom pozemku alebo stavbe;
- vykonávanie spravodajskej činnosti podľa zákona o štátnej štatistike⁴⁴;
- prešetrovanie petície a sťažnosti občanov;
- zabezpečenie výkonu rozhodnutí podľa zákona o správnom konaní;
- príprava rozhodnutia o opravných prostriedkoch.

Ako z popisu vyplýva, s poplatkami za úkony stavebného úradu sa aj malá prevádzka stretáva často pravidelne a opakovane.

• *Poplatok za výrub stromov*

Mesto alebo obec vykonáva štátnu správu v prvom stupni vo veci ochrany drevín, vydáva rozhodnutia o výrube drevín, ukladá opatrenia na ozdravenie drevín, prijíma ohlásenia o výrube drevín. Dreviny, na ktoré sa v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody: na stromy s obvodom kmeňa nad 40 cm, meraným vo výške 130 cm nad zemou, a súvislé krovité porasty v zastavanom území obce s výmerou nad 10 m² a za hranicami zastavaného územia obce nad 20 m², na stromy s obvodom kmeňa nad 80 cm, meraným vo výške 130 cm nad zemou, ak rastú v záhradách a záhradkárskych osadách, na dreviny rastúce na cintorínoch alebo ako súčasť verejnej zelene.

• *Poplatok za overenie podpisov*

Poplatok je vyberaný priamo Kanceláriou prvého kontaktu mestského, či obecného úradu. Overenie podpisov je od podnikateľa vyžadované pri množstve administratívnych úkonov.

• *Poplatok za malý zdroj znečistenia*

Poplatok je účtovaný v zmysle zákona č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia. Prevádzkovateľom malého zdroja znečisťovania ovzdušia je prakticky každý podnikateľ, ktorý prevádzkuje malý vykurovací kotol. Poplatkové zaťaženie je u významnejšom znečisťovaní priemyselných podnikov vyššie a riadi sa aj ďalšími regulatívnymi zákonmi.

• *Poplatok za využitie IOM*

Ide o poplatky, ktoré vyberá mesto, či obec zo služieb poskytovaných na inom než úradnom mieste. Najčastejšie ide o vybavovanie agendy ako overovanie podpisov, či vydávanie potvrdení na pobočkách Slovenskej pošty.

⁴⁴ Zákon č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike

- *Poplatky na matrike*

Niektoré mestá a obce zaraďujú do účtovnej položky matrika poplatky aj za overenie podpisov, ale najmä tie za vyhotovenie výpisu z matričnej knihy.

- *Poplatok za vjazd motorovým vozidlom do historických častí miest a obcí*

Ide o poplatok, ktorý vyrubujú niektoré historické mestá a obce podnikateľom prevádzkujúcim svoje prevádzky v centre mesta či obce, ale aj tým, ktorí cez toto centrum musia z logistických príčin prechádzať, či tým, ktorí podnikajú v blízkosti historických dominant miest a obcí.

- *Poplatok z reklamy*

Každý podnikateľ, ktorý na území mesta, či obce šíri písomnú, obrazovú, svetelnú, zvukovú, alebo figurálnu reklamu je povinný túto skutočnosť hlásiť obci, či mestu a uhrádzať za to príslušný poplatok.

- *Poplatok zo vstupného*

Organizátori kultúrnych, či športových podujatí často patria do sektora malých a stredných podnikov. Práve ich sa týka často uplatňovaný poplatok zo vstupného. Týka sa to aj malých tanečných zábav, či spoplatnených trhov.

- *Poplatok za užívanie verejného priestranstva*

Poplatok za užívanie verejného priestranstva sa platí za osobitné užívanie verejného priestranstva, ktorým sa rozumie umiestnenie zariadenia slúžiaceho na poskytovanie služieb, umiestnenie stavebného, predajného, zariadenia cirkusu, lunaparku a iných atrakcií, umiestnenie skládky, trvalé parkovanie vozidla mimo stráženého parkoviska a podobne.

- *Poplatky na úrovni kraja*

Malá a veľmi špecifická skupina poplatkov je uhrádzaná priamo vyššiemu územnému celku - kraju. Ide najmä o poplatky pre špecifické obory ako prevádzkovanie dopravného podniku verejnej dopravy, súkromnej sociálnej služby, či súkromného zdravotníckeho zariadenia. Ide v zásade o poplatky za povolenia týchto prevádzok.

4.3 Analýza povinností MSP, ktoré vyplývajú z poplatkového zaťaženia

Pre malé a stredné podniky sú niekedy zdanlivo malé poplatky na štátnej, regionálnej, či miestnej úrovni významným bremenom. Analytický popis štruktúry poplatkov na Slovensku ukazuje nielen na početnosť poplatkov, ale aj ich neprehľadnosť, v niektorých prípadoch duplicitnosť (keď sa opakovane uhrádza poplatok za ten istý úkon na tom istom, alebo aj inom úrade) a značnú nejasnosť v tom, aký úkon podnikateľ za uhradený poplatok získa.

Pomerne svojvoľne funguje určovanie úhrady poplatkov v samosprávach. Na regionálnej úrovni často nie je jasné, či sa poplatok uhrádza, alebo nie a ak áno, v akej výške. Je teda zrejmé, že malý a stredný podnik musí poplatkovej regulácii venovať čas pri poznávaní poplatkových povinností, čas pri samotných administratívnych úkonoch spojených s poplatkami a v neposlednom rade naň dopadajú aj náklady spojené s úhradou poplatkov.

4.3.1 Nákladové povinnosti podniku v spojitosti s poplatkovým zaťažením

Náklady podniku vo všeobecnosti možno definovať ako vynaloženie ekonomických zdrojov podniku na určitý výsledok. Práve pri kalkulácii s poplatkami určenými na splnenie si poplatkových povinností je však pomerne ťažké vypočítať s predstihom rozpočtové náklady podniku na poplatky v dlhšom časovom predstihu. Pre malé a stredné podniky môže byť problematická aj samotná výška nákladov spojených s úhradou poplatkov.

Najviac nákladné z hľadiska poplatkových regulácií sú oblasti podnikania, ktorých sa najviac týkajú zákony ochraňujúce spotrebiteľa, životné prostredie a hospodársku súťaž.

Okrem priamych finančných nákladov, ktoré musí podnikateľ na úhradu poplatkov vynakladať je nutné do nákladového hľadiska poplatkového zaťaženia započítať aj s tým spojené administratívne náklady (vypracovanie a predkladanie dokumentov a podobné úkony) a nepriame finančné náklady (náklady na mzdy zamestnancov zapojených do práce s poplatkovými reguláciami, na služby s tým spojených externistov a podobne).

Poplatky sú podľa metodiky OECD považované za náklady na pokrytie služieb verejnej správy a vymáhanie regulácie. Samotná výška poplatkov preto nemá vplyv na celkové náklady regulácie, ale na rozdelenie nákladov medzi jednotlivými aktérmi. Tento pohľad však taktiež vzbudzuje možnú kritiku. Mal by totiž teoreticky znamenať to, že poplatok bude zodpovedať nákladom na úkon verejnej inštitúcie, ktorá daný úkon učinila. Sadzobník poplatkov na Slovensku sa od žiadneho takéhoto ukazovateľa neodvíja a je značne svojvoľný.

4.3.2 Povinnosti MSP v súvislosti s najčastejšie požadovanými úkonmi verejnej správy zaťaženými poplatkami

Pri splnení poplatkových povinností podnikateľ vynakladá nielen povinné finančné, ale aj časové náklady. Práve administratívna náročnosť niektorých poplatkových povinností zaťažuje niektoré malé a stredné podniky viac než samotná výška nákladov vynakladaných na poplatky.

Hoci môže úkon ako vyžiadanie povolenia, súhlasu, či výpisu vzbudzovať dojem, že ide o jednoduché a nenáročné kroky zo strany podnikateľa, opak je niekedy pravdou a aj jednoducho znejúci úkon úradu núti podnikateľa k niekoľkým spojeným administratívnym povinnostiam.

Ako príklad sú uvedené povinnosti, ktoré musí podnikateľ splniť v spojitosti s úkonom poplatku k vybaveniu súhlasu na výrub drevín:

1. Prikladá vyplnenú Žiadosť o vydanie súhlasu na výrub stromov (tlačivo).
2. K žiadosti prikladá Situačný nákres (kópia katastrálnej mapy) s vyznačením stromov, na výrub ktorých je žiadosť podaná.
3. Zároveň prikladá aj kópiu listu vlastníctva, ktorá musí byť overená, čo si vyžaduje ďalší poplatkový úkon.
4. Musí predložiť aj Potvrdenie o zaplatení správneho poplatku.

Na vyššie uvedenom príklade pritom ilustrujeme iba priame úkony spojené s podaním žiadosti. Ďalej je potrebné urobiť pre zistenie vydania, či nevydania povolenia, prevzatie povolenia a vedenia s tým spojenej administratívnej agendy v internej aj externej správe agendy podniku.

• Povinnosť žiadať povolenia

Medzi najčastejšie poplatkové povinnosti, s ktorými sa malý a stredný podnikateľ stretáva, je poplatok spojený s vydaním povolenia.

Ako žiadateľ o vydanie povolenia vystupuje najčastejšie v prípade povoľovania (podľa počtu poplatkových povinností v sadzobníku príslušných zákonov):

- stavebných prác,
- samotného podnikania v určitej oblasti,
- výroby liehu, spracovania liehu v liehovarníckom závode a jeho uvádzania na trh,
- prevádzky zdravotníckeho zariadenia,
- činnosti agentúry dočasného zamestnávania,
- čiastočnej uzávierky diaľnice alebo rýchlostnej cesty,
- trhavých prác malého rozsahu alebo ohňostrojných prác,
- usporiadania leteckého dňa, leteckej súťaže a iného verejného leteckého podujatia.

Priemerná sadzba poplatkov za udelenie povolenia je 660 eur, pričom najdrahšie sú poplatky za povolenia na podnikanie v energetike (napríklad “Vydanie povolenia fyzickej osobe alebo právnickej osobe na podnikanie v energetike na prenos elektriny alebo prepravu plynu v sume 20 000 eur”).

Samostatnou kapitolou je vybavovanie stavebné povolenia, ktoré sa udeľuje na základe stavebného konania. Stavebný úrad rozhoduje o stavebnom povolení na stavbu, na zmenu stavby a udržiavacích prác na stavbe.

• Povinnosť žiadať osvedčenia

Podnikateľ zo sektora MSP často naráža aj na povinnosť žiadať o udelenie osvedčenia. Ide o osobitný dokument, ktorý je potrebný pre vykonanie ďalšie úkonu či činnosti vyžadovaného inou reguláciou. Medzi osvedčenia, o ktoré podnikatelia žiadajú, je možné započítať aj osvedčenia potvrdzujúce profesionálnu kvalitu, alebo technickú kvalitu produktu. Aj tie sú vyžadované pri reguláciách týkajúcich sa napríklad bezpečnosti práce či odbornom zaškolení zamestnancov.

Slovenská legislatíva pozná celkovo 124 prípadov, pri ktorých podnikateľ žiada o vydanie osvedčenia a teda aj 124 položiek poplatkových sadzobníkov.

Podnikateľ uhrádza poplatok za vydanie osvedčenia najčastejšie pri vydaní:

- osvedčenia správnosti dokumentu, platnosti podpisu,
- osvedčenia správnosti predloženého prekladu,
- osvedčenia technickej alebo odbornej spôsobilosti osoby,
- osvedčenia o odbornej spôsobilosti bezpečnostného poradcu alebo odborníka.

Priemerná sadzba položiek za vydanie osvedčenia je 525 eur, najdrahšie sú pritom poplatky za osvedčenie technického stavu - napríklad “Vydanie osvedčenia letovej spôsobilosti pre lietadlá”.

• Registračné povinnosti

Medzi ďalšie veľmi časté poplatkové povinnosti MSP patria registračné povinnosti. Registráciou sa označuje povolenie na vykonávanie nejakej činnosti alebo uvedenie na trh či používanie nejakého výrobku alebo zariadenia.

Register vedie orgán verejnej správy, ktorý rozhoduje o registrácii, zmene, predĺžení, pozastavení, zrušení či prevode registrácii. V niektorých prípadoch register vedie medzinárodná inštitúcia. Najväčšie registre na Slovensku riadi Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky - podnikateľov sa týka najmä Živnostenský register a Register adries. Zrejme najčastejší kontakt s registračnou povinnosťou má však každý malý a stredný podnik vo vzťahu k Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, predovšetkým pri úkonoch v Obchodnom registri.

Zákony obsahujú celkovo 107 položiek predpisujúcich sadzby poplatkov za registráciu. Priemerná sadzba týchto poplatkov je 2 258 eur.

• Povinnosti zápisu

Malý a stredný podnik sa počas svojej existencie často stretáva s povinnosťou zápisu do rôznych profesijných zoznamov. Okrem toho je v niektorých oboroch povinnosť špecifického zápisu - napríklad zápis do náhradnej knihy pokladnice, do zoznamu kategorizovaných liekov, zápis lietadla do evidencie lietajúcich športových zariadení a podobne. Priemerná sadzba poplatkov za zápis je 1 051 eur.

• Povinnosť žiadať o vydanie súhlasu

Jednou z najčastejších regulačných povinností, ktoré malý a stredný podnik počas podnikania spĺňa, je povinnosť žiadať o vydanie súhlasu. Legislatíva túto povinnosť definuje na 84 miestach a priemernou sadzbou poplatku za žiadosť o vydanie súhlasu je 420,5 eur.

• Povinnosť žiadať o udelenie licencie

Licencia je udeľovaná verejným orgánom malým a stredným podnikom vo viacerých fázach podnikania. V istých oboroch je nevyhnutnosťou žiadať o jej vydanie, pričom pre účely jej získania musí podnikateľ spĺňať isté spektrum ďalších povinností. Licencia zvyčajne oprávňuje právnickú osobu so sídlom na území Slovenskej republiky vykonávať alebo prevádzkovať konkrétnu aktivitu za presných podmienok uvedených licencií a v zákone.

Pre niektoré obory a oprávnenia je platnosť licencie časovo obmedzená a tak je podnikateľ nútený žiadať o jej vydanie opakovane. Osobitné postavenie majú licencie oprávňujúce podnikanie v oblasti hazardu, ale aj licencie podľa zákona č. 185/2015 Autorský zákon.

Z titulu závažného dokumentu oprávňujúceho samotné pôsobenie na trhu, navyše neraz v špecifickom a vysoko regulovanom obore je vysoká aj priemerná sadzba poplatku za vyžiadanie udelenia licencie – 525 024 eur. Sadzby za udelenie licencie sa v slovenskej legislatíve nachádzajú na 66 miestach.

• Povinnosť žiadať o vydanie rozhodnutia

Z hľadiska MSP sa podnikateľ často stretáva s povinnosťou požiadať o vydanie rozhodnutia orgánu verejnej správy. Správne orgány toto rozhodnutie vydávajú na základe návrhu navrhovateľa, pričom tento návrh je zaťažený poplatkom.

Vydané rozhodnutie má charakter právneho pojmu, kde je rozhodnutie aj riadne zdôvodnené. Pre podnikateľa má dôkazný a argumentačný význam. Aj preto je k samotnému

návrhu na vydanie rozhodnutia zvyčajne potrebné dodat' súbor ďalších dokumentov - podania, návrhy, vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia a podobne.

Návrhy na vydanie rozhodnutie obsahuje slovenská legislatíva v rôznych sadzbách celkovo 63 krát. Priemernou sadzbou poplatku je suma 165 eur.

• *Povinnosť požiadať o vykonanie skúšky*

Vykonanie skúšky, či preskúšanie je povinnosťou, s ktorou sa stretáva malý a stredný podnik predovšetkým v prípade odborných znalostí technických profesií, ale aj bezpečnosti práce, či na zodpovedných pozíciách. Je teda spojená najmä so zamestnávaním a odbornou výrobou. Výsledkom preskúšania, o ktoré podnikateľ požiada zodpovednú inštitúciu, je osvedčenie či oprávnenie nevyhnutné na výkon niektorých odborných činností. Skúška, o ktorú podnikateľ požiada je spravidla zat'ážená poplatkom.

Medzi správnymi poplatkami je možné nájsť celkovo 62 sadzieb poplatkov za vykonanie skúšky. Priemerná cena poplatku je 72 eur.

• *Povinnosť žiadať predĺženie platnosti*

Veľmi častou povinnosťou malých a stredných podnikov je aj vyžiadanie si predĺženia platnosti viacerých dokumentov. Ide o viaceré osvedčenia, preukazy, licencie, oprávnenia, registrácie, povolenia, či rozhodnutia, ktorých platnosť bola ohraničená. Predĺženie týchto dokumentov vydáva oprávnený orgán na základe žiadosti podnikateľa, čo je považované za samostatný úkon, často spojený s opätovným predložením požadovaných dokumentov.

V sadzobníkoch slovenských zákonov je možné položku žiadosti o predĺženie platnosti nájsť na 61 miestach. Priemerná sadzba poplatku je 371 eur.

• *Povinnosť žiadať o schválenie vozidla*

Frekventovanou povinnosťou malých a stredných podnikateľov spojenou s poplatkami je aj nutnosť žiadať o schválenie vozidla pred uvedením vozidla do prevádzky alebo na trh. Malí podnikatelia úkon zvyčajne naplňajú počas registrácie firemného vozidla. Typ vozidla musí byť schválený Európskou úniou alebo vnútroštátnym orgánom. Vozidlo podľa požiadaviek musí spĺňať najmä technické parametre, pričom má úrad vydávajúci schválenie právomoc reálny stav preskúmať.

Sadzobník eviduje celkovo 54 položiek poplatkov žiadostí o schválenie vozidla. Líšia sa podľa účelu, na čo sa schválenie vyžaduje i parametrov vozidla. Priemerná sadzba poplatkov je 190 eur.

• *Povinnosť žiadať zmenu alebo zrušenie údajov*

Pokiaľ si malý a stredný podnik praje zmeniť osobné údaje v osvedčení, povolení, či registri, je povinný o to požiadať. Často tak musí urobiť nie z vlastnej vôle, ale preto, že ho nahlásiť zmenu núti regulácia v niektorom zo zákonov upravujúcich jeho podnikanie.

O zmenu alebo zrušenie osobných údajov musí požiadať žiadosťou spojenou s poplatkom. Sadzobníky určujú 38 poplatkov za tento úkon s priemernou cenou 53 eur.

• *Menej obvyklé poplatkové povinnosti*

Ako vyplýva z analýzy rozdelenia poplatkového zat'áženia v podnikateľskom prostredí na Slovensku, systém poplatkov je široký a ponúka aj niekoľko sadzieb a povinností spojených

so špecifickými situáciami, či obormi v podnikaní. S tým koreluje taktiež variabilita povinností spojených s poplatkami.

Patria medzi nich napríklad žiadosti o elektronizáciu dokumentov, sprostredkovateľský úkon slovenského orgánu voči zahraničnému orgánu, začatie konania o povolení vkladu práva do katastra nehnuteľností, žiadosť o konzultáciu či vyslovene odborovo špecifické žiadosti ako napríklad o pridelenie frekvencie či schválenie látky.

4.4 Analýza poplatkov z hľadiska príjmovej stránky rozpočtov

Ako už bolo uvedené v kapitole 1, poplatky sú príjmom štátneho rozpočtu, rozpočtov vyšších územných celkov alebo rozpočtov obcí podľa toho, ktorý správny orgán vykonal úkon alebo uskutočnil konanie. Presné štatistiky poplatkových príjmov a ich kategórií nie sú v dostatočnej miere monitorované a spracovávané a preto nie je možné jednoznačne špecifikovať poplatkové zaťaženie malých a stredných podnikov, resp. podnikateľského prostredia ako celku. Navyše sú jednotlivé kategórie poplatkov v rozpočtoch vo všeobecnosti veľmi obsiahne definované (napr. administratívne poplatky) a zahŕňajú príjmy od obyvateľstva a nepodnikateľských subjektov.

4.4.1 Príjmy z poplatkov do štátneho rozpočtu

Príjmy štátneho rozpočtu tvoria podľa zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy najmä:

- a) dane, pokuty a iné sankcie spojené s daňou od právnických osôb a fyzických osôb, ktorých sídlo alebo bydlisko je na území Slovenskej republiky, okrem daní, ktoré sú podľa osobitného predpisu príjmom rozpočtov obcí, rozpočtov vyšších územných celkov alebo rozpočtov iných právnických osôb podľa osobitného predpisu;
- b) dane od právnických osôb a fyzických osôb, ktorých sídlo alebo bydlisko je mimo územia Slovenskej republiky a ktoré majú príjmy zo zdroja na území Slovenskej republiky, okrem daní, ktoré sú podľa osobitného predpisu príjmom rozpočtov obcí, rozpočtov vyšších územných celkov alebo rozpočtov iných právnických osôb podľa osobitného predpisu;
- c) **poplatky**, pokuty a iné sankcie spojené s poplatkom a iné sankcie podľa osobitných predpisov, ak osobitný predpis neustanovuje inak;
- d) úroky z prostriedkov získaných z úverov prijatých vládou získané za obdobie od ich prijatia do ich použitia;
- e) príjmy kapitol;
- f) a ďalšie.

Daňové príjmy tvorili v roku 2020 viac ako 75 % príjmov štátneho rozpočtu. Nedaňové príjmy, pod ktoré spadajú poplatky, tvorili približne 8 %⁴⁵. Bližšie rozdelenie príjmov štátneho rozpočtu za posledných päť rokov je uvedené v tabuľke nižšie.

⁴⁵ Zdroj: Návrh štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky za rok 2020

Tabuľka 8 Štátny rozpočet za roky 2016 – 2020 v tis. eur

Štátny rozpočet	2016	2017	2018	2019	2020
Príjmy spolu, z toho:	14 275 917	14 014 129	15 381 013	15 825 535	15 750 634
daňové príjmy	11 068 156	11 152 310	11 965 782	12 336 444	11 865 422
nedaňové príjmy	1 222 973	1 385 457	1 211 597	1 327 516	1 296 626
granty a transfery	1 984 788	1 476 362	2 203 634	2 161 575	2 588 586
Výdavky spolu	15 256 172	15 234 261	16 563 255	18 027 016	23 509 056
Schodok	-980 255	-1 220 132	-1 182 242	-2 201 481	-7 758 422
<i>Podiel nedaňových príjmov na celkových príjmoch</i>	8,6%	9,9%	7,9%	8,4%	8,2%
<i>Podiel daňových príjmov na celkových príjmoch</i>	77,5%	79,6%	77,8%	78,0%	75,3%

Zdroj: Návrh štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky za rok 2018 a 2020

Nedaňové príjmy zahŕňajú okrem administratívnych poplatkov aj príjmy z podnikania a z vlastníctva majetku, kapitálové príjmy a iné nedaňové príjmy. Administratívne a iné poplatky v roku 2020 tvorili necelých 30 % z nedaňových príjmov, a len 2,5 % z celkových príjmov štátneho rozpočtu.

Na národnej úrovni preto možno konštatovať, že príjmy z administratívnych poplatkov netvoria významnú časť štátneho rozpočtu, ich výška však nie je pre štátny rozpočet zanedbateľná. Bližšie rozdelenie nedaňových príjmov je uvedené v tabuľke nižšie.

Tabuľka 9 Nedaňové príjmy štátneho rozpočtu za roky 2016 – 2020 v tis. eur

Nedaňové príjmy	2016	2017	2018	2019	2020
Príjmy z podnikania a z vlastníctva majetku	496 367	612 030	451 113	516 837	434 268
Administratívne poplatky a iné poplatky a platby, v tom:	337 394	345 884	345 641	386 557	387 962
ostatné poplatky	219 355	216 665	224 022	261 942	191 808
pokuty, penále a iné sankcie	51 861	81 535	68 147	67 163	56 748
poplatky a platby z nepriemyselného a náhodného predaja	65 638	66 974	52 627	56 372	111 807
Kapitálové príjmy	19 692	11 748	10 630	11 959	12 438
Úroky z tuzemských a zahraničných úverov, pôžičiek, NFV	9 053	28 619	8 050	7 632	8 883
Iné nedaňové príjmy	360 467	367 176	396 163	404 531	453 075
Spolu	1 222 973	1 385 457	1 211 597	1 327 516	1 296 626
<i>Podiel administratívnych poplatkov na nedaňových príjmoch</i>	27,6 %	26,4 %	28,5%	29,1%	29,9%
<i>Podiel administratívnych poplatkov na celkových príjmoch</i>	2,4 %	2,6 %	2,2%	2,4%	2,5%

Zdroj: Návrh štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky za rok 2018 a 2020

Výška príjmov z administratívnych poplatkov a iných poplatkov a platieb závisí od počtu jednotlivých aktov konania v priebehu roka. Najvyšší objem v rámci týchto príjmov predstavujú príjmy z administratívnych poplatkov, a to najmä príjmy zo súdnych poplatkov a ostatných poplatkov (napr. správne poplatky, paušálne náhrady za udeľovanie víz, udržiavacie poplatky za patent a pod.) Ďalej sa tu rozpočtujú príjmy z pokút, penále a iných sankcií a príjmy z poplatkov a platieb z nepriemyselného a náhodného predaja a služieb.

Rozdelenie jednotlivých položiek je uvedené v tabuľke nižšie.

Tabuľka 10 Príjmy z administratívnych a iných poplatkov za roku 2016 – 2020 v tis. eur

Administratívne poplatky a iné poplatky a platby	2016	2017	2018	2019	2020
Administratívne poplatky	219 894	217 375	224 866	263 022	219 407
z toho: súdne poplatky*	219 145	216 578	24 438	19 384	26 986
Pokuty, penále a iné sankcie	51 862	81 535	68 147	67 163	56 748
Poplatky a platby z nepriemyselného a náhod. predaja	65 638	66 974	52 627	56 372	111 807
Spolu	337 394	365 884	345 641	386 557	387 962

Zdroj: Návrh štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky za rok 2018 a 2020

*Údaje za roky 2016 a 2017 sú uvádzané len ako súhrnné „súdne a ostatné poplatky“.

Za rok 2021 sú očakávané príjmy z administratívnych poplatkov vo výške 346 145 000 eur, čo je približne o 1,4 % menej oproti plánovanému rozpočtu na rok 2021.

Na rok 2022 sa príjmy z administratívnych poplatkov a iných poplatkov a platieb rozpočtujú vo výške 346 108 000 eur, na rok 2023 vo výške 368 413 000 eur a na rok 2024 vo výške 370 382 000 eur.⁴⁶

4.4.2 Príjmy z poplatkov v rozpočte vyšších územných celkov

Rozpočet vyšších územných celkov (ďalej „VÚC“) upravuje Zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov a predstavuje základ finančného hospodárenia vyšších územných celkov. Vyššie územné celky sú podľa tohto zákona povinné pripravovať rozpočet na obdobie jedného kalendárneho roka a jeho návrh musí byť zverejnený najmenej 15 dní pred schválením⁴⁷.

Parametre rozpočtu a pravidiel jeho zostavovania v prípade vyššieho územného celku (aj v prípade obce) upravuje najmä zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Zákon upravuje základné princípy rozpočtov obcí a vyšších územných celkov, rozpočtového procesu, pravidiel hospodárenia, či zostavovania a schvaľovania záverečného účtu, ako aj finančné vzťahy medzi štátnym rozpočtom a rozpočtami obcí a štátnym rozpočtom a rozpočtami vyšších územných celkov⁴⁸.

Rozpočet VÚC tvoria:

- bežný rozpočet, teda bilancia bežných príjmov a bežných výdavkov,
- kapitálový rozpočet, kde sa započítavajú kapitálové príjmy, či výdavky,
- finančné operácie, ktoré nie sú súčasťou príjmov ani výdavkov VÚC (napr. prevod prostriedkov samosprávy).

Vyššie územné celky zabezpečujú financovanie samosprávnych kompetencií predovšetkým z daňových príjmov. Prostredníctvom dotácií zo štátneho rozpočtu sa financujú najmä kompetencie preneseného výkonu štátnej správy na úseku školstva, úlohy spojené s regionálnym rozvojom, ochranou životného prostredia, ako aj realizácia projektov spolufinancovaných z Európskej únie.

⁴⁶ Zdroj: Rozpočet verejnej správy na roky 2022 až 2024, Hlavná kniha

⁴⁷ Zdroj: Zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov

⁴⁸ Zdroj: Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Daňové príjmy v roku 2020 tvorili takmer 60 % z celkových bežných príjmov VÚC, bežné granty a transfery viac ako 35 % a nedaňové príjmy len necelých 6 %. Prehľad bežných príjmov VÚC za posledných päť rokov je uvedený v tabuľke nižšie.

Tabuľka 11 Prehľad príjmov VÚC v rokoch 2016 – 2020 v tis. eur

Bežné príjmy VÚC	2016	2017	2018	2019	2020
Príjmy spolu, z toho:	1 239 178	1 309 245	1 404 441	1 546 641	1 595 999
daňové príjmy	716 364	771 212	858 031	950 252	943 867
nedaňové príjmy	97 171	99 803	100 981	103 441	92 313
granty a transfery	7 930	8 607	445 430	492 949	559 819
<i>Podiel nedaňových príjmov na celkových príjmoch</i>	7,8 %	7,6 %	7,2 %	6,7 %	5,8 %
<i>Podiel daňových príjmov na celkových príjmoch</i>	57,8 %	58,9 %	61,1 %	61,4 %	59,1 %

Zdroj: MF SR, Hospodárenie obcí a vyšších územných celkov za rok 2016, 2017, 2018, 2019 a 2020

Nedaňové príjmy tvorili v roku 2020 najmä príjmy z administratívnych a iných poplatkov, a to takmer vo výške 85 %. Tieto však predstavovali najmä platby od občanov umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb za poskytované služby, platby za stravné, za ubytovacie služby, poplatky a platby za zápisné a školné a z iných administratívnych poplatkov. Na celkových bežných príjmoch sa administratívne poplatky podieľali vo výške necelých 5 %. V tabuľke nižšie je možné vidieť vývoj za posledných päť rokov.

Tabuľka 12 Nedaňové príjmy VÚC za roky 2016 – 2020 v tis. eur

Nedaňové príjmy	2016	2017	2018	2019	2020
Nedaňové príjmy, z toho:	97 171	99 803	100 981	103 441	92 313
príjmy z podnikania a z vlastníctva majetku	7 930	8 607	8 861	9 466	7 254
administratívne a iné poplatky	82 185	83 979	85 128	88 555	77 868
príjmy z úrokov	34	34	23	25	27
iné nedaňové príjmy	7 022	7 183	6 968	5 395	7 165
<i>Podiel administratívnych poplatkov na celkových príjmoch</i>	6,6 %	6,4 %	6,1 %	5,7 %	4,9 %
<i>Podiel administratívnych poplatkov na nedaňových príjmoch</i>	84,6 %	84,1 %	84,3 %	85,6 %	84,4 %

Zdroj: MF SR, Hospodárenie obcí a vyšších územných celkov za rok 2016, 2017, 2018, 2019 a 2020

4.4.3 Príjmy z poplatkov v rozpočtoch obcí

V prípade obce je hlavnou zákonnou normou zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, ktorý stanovuje základné princípy, postupy a pravidlá, podľa ktorých nositeľ samosprávy zostavuje a schvaľuje rozpočet a ktorý je základom jej finančného hospodárenia. Obec je podľa tohto zákona povinná zverejniť rozpočet pred jeho schválením najmenej na 15 dní spôsobom v obci obvyklým, aby sa k nemu mohli vyjadriť obyvatelia obce.⁴⁹

Obecný rozpočet tvoria:

- bežný rozpočet, t. j. bežné príjmy a výdavky,
- kapitálový rozpočet, tvorené kapitálovými príjmami a výdavkami,

⁴⁹ Zdroj: Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení

- finančné operácie, ktoré nie sú súčasťou príjmov ani výdavkov obce (napr. prevod prostriedkov samosprávy, alebo medzi jednotlivými účtami obce).

Príjmová časť obecných rozpočtov sa skladá z daňových príjmov, kde patria podielové a miestne danie, či miestne poplatky a nedaňových príjmov, ktorými sú výnosy z podnikania a vlastníctva obce, sankcie uložené obcou, dotácie zo štátneho rozpočtu, či dary a výnosy z dobrovoľných zbierok, správne a administratívne poplatky. K príjmom obcí patrí tiež kapitola grantov a transferov.

Z hľadiska poplatkov sú významnou zložkou nedaňových príjmov správne a administratívne poplatky a ekologické poplatky. Medzi administratívne poplatky spadajú napríklad poplatky za vyhotovenie výpisu, odpisu oficiálnej informácie z úradných kníh, výpisy z registrov alebo poplatky za overovanie podpisov. Medzi ekologické poplatky patria napr. poplatky za vydávanie povolení k zásahom do prírodného prostredia alebo poplatky súvisiace so stavebnými povoleniami.

Financovanie samosprávnych kompetencií obcí je zabezpečované predovšetkým z vlastných daňových a nedaňových príjmov. Z dotácií zo štátneho rozpočtu z príslušných kapitol štátneho rozpočtu sú financované kompetencie preneseného výkonu štátnej správy a ďalšie úlohy spojené s regionálnym rozvojom, ochranou životného prostredia, ako aj realizáciou projektov spolufinancovaných z prostriedkov Európskej únie.

Podobne ako pri VÚC, tvorili daňové príjmy takmer 60 % z celkových bežných príjmov obcí, bežné granty a transfery predstavovali 32 % a nedaňové príjmy necelých 10 %. Vývoj za posledných päť rokov je možné vidieť v tabuľke nižšie.

Tabuľka 13 Prehľad príjmov obcí v rokoch 2016 – 2020 v tis. eur

Bežné príjmy	2016	2017	2018	2019	2020
Príjmy spolu, z toho:	3 747 306	3 916 634	4 236 868	4 675 127	4 880 639
daňové príjmy	1 669 165	2 341 995	2 567 009	2 791 342	2 841 624
nedaňové príjmy	511 130	511 746	523 003	526 485	447 928
granty a transfery	1 044 336	1 062 894	1 146 856	1 357 301	1 591 087
<i>Podiel nedaňových príjmov na celkových príjmov</i>	<i>13,6 %</i>	<i>13,1 %</i>	<i>12,3 %</i>	<i>11,3 %</i>	<i>9,2 %</i>
<i>Podiel daňových príjmov na celkových príjmov</i>	<i>44,5 %</i>	<i>59,8 %</i>	<i>60,6 %</i>	<i>59,7 %</i>	<i>58,2 %</i>

Zdroj: MF SR, Hospodárenie obcí a vyšších územných celkov za rok 2016, 2017, 2018, 2019 a 2020

Z nedaňových príjmov tvorili v roku 2020 najpodstatnejšiu zložku administratívne a iné poplatky, a to viac ako 50 %. Na celkových bežných príjmoch sa tieto podieľali vo výške necelých 5 %. Podobne sa situácia vyvíjala aj v predchádzajúcich rokoch (viď tabuľka nižšie), avšak v roku 2020 treba poukázať na výpadok časti príjmov z dôvodu pandemickej situácie.

Tabuľka 14 Nedaňové príjmy obcí za roky 2016 – 2020 v tis. eur

Nedaňové príjmy	2016	2017	2018	2019	2020
Nedaňové príjmy, z toho:	511 130	511 746	523 003	526 485	447 928
príjmy z podnikania a z vlastníctva majetku	168 412	171 543	172 268	172 224	159 273
administratívne a iné poplatky	272 860	276 922	289 834	286 408	228 237
príjmy z úrokov	1 154	1 168	1 077	1 292	997
iné nedaňové príjmy	68 703	62 112	59 825	66 560	59 422
<i>Podiel administratívnych poplatkov na celkových príjmoch</i>	<i>7,3 %</i>	<i>7,1 %</i>	<i>6,8 %</i>	<i>6,1 %</i>	<i>4,7 %</i>

Nedaňové príjmy	2016	2017	2018	2019	2020
Podiel administratívnych poplatkov na nedaňových príjmoch	53,4 %	54,1 %	55,4 %	54,4 %	51,0 %

Zdroj: MF SR, Hospodárenie obcí a vyšších územných celkov za rok 2016, 2017, 2018, 2019 a 2020

4.5 Vývoj poplatkov podnikateľského prostredia v poslednom období

Napriek mnohým iniciatívam a zmenám nie je možné vývoj poplatkov podnikateľského prostredia v poslednom období označiť za vyhovujúci. Súčasnému stavu nenapomáha ani situácia v súvislosti s pretrvávajúcou pandémiou COVID-19, ktorá vplýva na stagnáciu kvality podnikateľského prostredia na Slovensku. Tieto faktory sa nevyhnutne prejavili už pri prijímaní štátneho rozpočtu na rok 2021 (a následne 2022). Koronavírus a mimoriadne bezpečnostné či ekonomické opatrenia, prijímané na národnej i medzinárodnej úrovni sa negatívne premietli do realizácie viacerých rozvojových projektov financovaných zo štátneho rozpočtu.⁵⁰ Z tohto pohľadu sa očakáva nepriaznivý vývoj slovenskej ekonomiky aj do budúcnosti.

V kontexte aktuálnych priamych i nepriamych negatívnych vplyvov na situáciu na Slovensku je nevyhnutné sa neodkladne zamerať na odstraňovanie neopodstatnených regulačných a finančných bariér, byrokracie, nákladového a časového zaťaženia, na zabezpečenie stability a predvídateľnosti podnikateľského prostredia.

Už v období pred pandémiou (v prvom polroku 2019) označili podnikatelia za najväčšiu prekážku v podnikaní okrem vymáhateľnosti práva a funkčnosti súdnictva, *zrozumiteľnosť, použiteľnosť a stálosť právnych predpisov*.⁵¹ Napokon aj zákon č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov SR a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorého cieľom je tvorba právnych predpisov uvádza, že legislatívny proces by mal vytvárať vyvážený, prehľadný a stabilný právny poriadok Slovenskej republiky. Naplnenie požiadaviek predvídateľnosti a stability právnej úpravy by bolo možné dosiahnuť menej častými úpravami právnych predpisov a prijímať zmeny dôležitých zákonov ovplyvňujúcich MSP v istých intervaloch, napríklad polročných alebo ročných.

Prax sa pre podnikateľov od teórie líši. Právne predpisy upravujúce reguláciu poplatkov to potvrdzujú. Ako príklad možno uviesť zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov alebo zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch. Uvedené zákony je možné označiť za najdôležitejšie z pohľadu rozsahu položiek ako aj objemu financií. Pri mapovaní frekvencie zmien týchto zákonov za posledné obdobie, a to konkrétne od 1.1.2019 do 31.12.2021, resp. začiatok roka 2022 sa situácia nezmenila, nakoľko zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch bol v predmetnom období novelizovaný sedemkrát⁵² a zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v období od 1.1.2019 do 31.3.2022 bol novelizovaný dokonca 26-krát. V zmysle Zbierky zákonov už dnes vieme konštatovať, že v roku 2022 bude zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch novelizovaný opäť 4-krát, a to prostredníctvom zákona č. 310/2021 Z. z. s účinnosťou odo dňa 1.1.2021, zákona č. 378/2021 Z. z. s účinnosťou odo 17.1.2022, zákona č. 395/2021 Z. z. s účinnosťou 31.3.2022 a zákona č. 128/2021 Z. z.

⁵⁰ Národný kontrolný úrad (2020): Pandémia koronavírusu vyvoláva otázky nad realizáciou rozvojových priorít financovaných zo štátneho rozpočtu. Dostupné na: https://www.nku.gov.sk/aktuality/-/asset_publisher/9A3u/content/pandemia-koronavirusu-vyvolava-otazniky-nad-realizaciou-rozvojovych-priorit-financovanych-zo-statneho-rozpoctu. 1.12.2020

⁵¹ Podnikateľská aliancia Slovenska (2020): Podnikatelia sú nespokojní so stavom podnikateľského prostredia. Dostupné na: <https://www.alianciapas.sk/2021/04/25/podnikatelia-su-nespokojni-so-stavom-podnikatelskeho-prostredia-3/>

⁵² Zákon č. 71/1991 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov

s účinnosťou odo dňa 1.1.2023. Zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch bol, resp. je, od jeho vyhlásenia v Zbierke zákonov dňa 22.6.1995, **novelizovaný 168-krát**.

Pre zdravé fungovanie podnikateľského prostredia by mal byť právny poriadok stabilný a predvídateľný, a teda bez častých zmien právnej úpravy. I keď zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v sebe zahŕňa veľkú časť rôznych oblastí, je možné považovať 26 noviel zákona v priebehu dvoch rokov za veľmi časté zmeny, ktoré neprispievajú k spomínanej stabilite podnikateľského prostredia.

Právnu neistotu podporuje aj skutočnosť, že štát môže ukladať splnenie poplatkových povinností v akomkoľvek časovom odstupe od momentu vzniku poplatku. V tejto oblasti je preto potrebné spomenúť nález Ústavného súdu zo 14. 10. 2021⁵³. V zmysle tohto nálezu Ústavný súd SR rozhodol, že nemožnosť vyrubenia súdnych poplatkov po uplynutí troch rokov od konca roka, v ktorom sa súdny poplatok stal splatný, zrejme smeruje k ochrane účastníkov súdnych konaní pred oneskoreným vynucovaním si zaplataenia týchto poplatkov zo strany štátu. Takéto rozhodnutie môže predstavovať aspoň čiastočne stabilizujúci prvok v podmienkach právneho poriadku v Slovenskej republike, nakoľko je neudržateľné, aby štát mohol ukladať splnenie poplatkových povinností v akomkoľvek časovom odstupe od momentu ich vzniku. Toto rozhodnutie je možné aplikovať tak voči fyzickým osobám, ale aj právnickým osobám, resp. fyzickým osobám podnikateľom.⁵⁴

Čo sa týka samotného obsahu predmetných zmien zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch alebo zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch, ktoré je možné považovať z hľadiska rozsahu položiek za najvýznamnejšie, sú ďalej uvedené vybrané zmeny týchto zákonov týkajúce sa poplatkov.

Za pozitívum prijatých zmien môžeme označiť zníženie poplatku za umiestnenie výživového doplnku na trhu z pôvodných 50 eur na 30 eur za jeden produkt. Zmena bola vykonaná v rámci novely zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v zmysle prijatých opatrení Lex Korona⁵⁵ alebo úpravu ustanovenia upravujúceho zníženie sadzby súdneho poplatku, pokiaľ sa úkony a konania vykonávajú na základe elektronického podania. Ako je uvedené v dôvodovej správe k zákonu č. 390/2019 Z. z. (ktorou došlo k zmene zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch), účelom zmeny bolo spresnenie ustanovenia tak, aby bolo zrejmé, že takéto zníženie poplatku je možné, ak sa podanie uskutočnilo elektronickými prostriedkami do elektronickej schránky súdu a podanie mohlo byť spracovávané na súde v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z právnej úpravy eGovernmentu⁵⁶. Jedná sa o situáciu, kedy sú návrhy/podania podané elektronickými prostriedkami spoplatňované polovičnou sadzbou oproti konaniam podávaným v papierovej podobe, kedy je výška poplatku hradená v plnej výške. Spresnením tohto zákona sa odstraňuje dovtedy nejednotná aplikácia znižovania súdneho poplatku, kedy dochádzalo k situáciám, že sadzba poplatku bola na základe daného ustanovenia znižovaná iba v prípadoch, ak podanie alebo úkon bol vykonaný cez elektronický formulár, alebo úkon bol elektronickými prostriedkami vykonaný cez príslušnú aplikáciu.

⁵³ Sp. zn. III. ÚS 478/2021-27

⁵⁴ Najpravo.sk (2021): Vyrubovanie súdnych poplatkov (§ 13 ods. 1 Zákona o súdnych poplatkoch). Dostupné na: <https://www.najpravo.sk/judikatura/obcianske-procesne-pravo/sudne-poplatky/vyrubovanie-a-vracanie/vyrubovanie-sudnych-poplatkov-13-ods-1-zakona-o-sudnych-poplatkoch.html>. 31.10. 2021

⁵⁵ Ministerstvo hospodárstva SR: Lex Korona – zoznam opatrení. Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/uploads/files/1SJBZ4XH.pdf>

⁵⁶ Ministerstvo hospodárstva SR (2022): Analýza vplyvov na podnikateľské prostredie (vrátane testu MSP). Dostupné na: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=469990>

Na druhej strane za negatívum je možné považovať nový poplatok, ktorý súvisí so zavedením nového konania o zrušení obchodnej spoločnosti alebo družstva. **Novela zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch** (zákon č. 390/2019 Z. z.⁵⁷) zaviedla súdny poplatok z dôvodu predĺženia lehoty na odstránenie dôvodu, pre ktorý sa toto konanie začalo a osobitný spôsob jeho úhrady. Predmetný súdny poplatok sa zavádza pre prípady, ak podnikateľ (obchodná spoločnosť alebo družstvo) podá na súd žiadosť o možnosť predĺženia lehoty na odstránenie dôvodu o 90 dní. Jedná sa o zmeny, ktorých účinnosť je stanovená odo dňa 1. januára 2020.

Zákonom č. 390/2019 Z. z. došlo aj k **úprave zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch**, a to v súvislosti so zavedením podávania návrhov na zápis údajov do obchodného registra na registrový súd výlučne elektronickými prostriedkami. Nakoľko s účinnosťou od 1. októbra 2020 sa elektronické služby obchodného registra stali dominantnými pri podávaní návrhov do obchodného registra, bola vypustená výnimka zo zníženia sadzby súdneho poplatku vo veciach obchodného registra (§ 6 ods. 3 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch) a boli upravené sadzby súdnych poplatkov vo veciach obchodného registra v položke 17 sadzovníka súdnych poplatkov na polovicu tak, že zodpovedajú poplatkom, ktoré sa už v súčasnosti uhrádzajú za návrhy do obchodného registra podávané elektronickými prostriedkami.

V rámci zníženia povinnosti pre podnikateľov je možné spomenúť zákon č. 126/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Táto legislatívna úprava zavádza automatické pravidelné mesačné zasielanie údajov potrebných na vznik a trvanie povinnosti platiť úhrady za služby verejnosti (tzv. **koncesionárske poplatky**) Sociálnou poisťovňou priamo vyberateľovi koncesionárskych poplatkov, ktorým je RTVS a s tým spojené zrušenie povinnosti pre podnikateľské subjekty preukazovať vyberateľovi počet zamestnancov⁵⁸. Týmto zákonom sa administratívna záťaž pre podnikateľov odbúrava, pretože podľa predošlého stavu boli podnikateľské subjekty povinné platiť koncesionárske poplatky vo výške odstupňovanej podľa počtu zamestnancov. Administratívna záťaž vznikala pri poklese pod troch zamestnancov a náraste nad troch zamestnancov, kedy tieto počty museli preukazovať potvrdeniami zo Sociálnej poisťovne.

Uznesením Vlády SR č. 228/2018 bolo prijaté opatrenie, ktorým malo dôjsť k zníženiu poplatkov za sprístupnenie obsahu **technických noriem** prevzatých do sústavy STN, formou prezenčného štúdia v Národnom informačnom stredisku pre technickú normalizáciu v Bratislave a v spolupracujúcich knižniciach v rámci zákona o technickej normalizácii, resp. príslušnej vyhlášky. Predpokladaný termín splnenia opatrenia bol navrhnutý dátum k 31.12.2018. Dôvodom na takúto zmenu bola potreba na zefektívnenie prístupu k štúdiu noriem pre podnikateľské subjekty, ale aj pre verejnosť.⁵⁹ Nakoľko sa legislatívny proces prijatia vyhlášky predĺžil, uznesenie bolo prijaté s účinnosťou od 1. augusta 2019⁶⁰, kedy bolo

⁵⁷Zákon č. 390/2019, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

⁵⁸Národná rada SR (2021): Detaily návrhu zákona (8.1.2021). Dostupné na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=8083>

⁵⁹Úrad vlády SR – Portál otvorenej vlády (2018): Návrh opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia II. - nové znenie. 15.05.2018. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/22933/1>

⁶⁰Zákon č. 215/2019 Z. z. o zaručenej elektronickej fakturácii a centrálnom ekonomickom systéme a o doplnení niektorých zákonov v čl. III:

„§ 15a Osobitné poskytovanie slovenskej technickej normy a technickej normalizačnej informácie

Úrad ako slovenský národný normalizačný orgán poskytne bezodplatne slovenskú technickú normu alebo technickú normalizačnú informáciu po predchádzajúcom rozhodnutí európskej normalizačnej organizácie alebo medzinárodného normalizačného orgánu o jej bezodplatnosti. Úrad poskytne prístup k takejto slovenskej

vyhodnotené ako splnené. Napriek tomu, že technické normy nie sú označované vo všeobecnosti za záväzné, ide o odborne kvalifikované predpisy, ktoré z hľadiska aplikačnej praxe vystupujú v oblasti obchodných vzťahov ako povinná súčasť obchodných zmlúv. Z pohľadu prínosu je prijatím tohto opatrenia zabezpečený prístup týchto technických noriem pre podniky. Vplyv na podnikateľské prostredie bude pozitívny, pretože úrad plánuje rozšíriť a zefektívniť prístup k štúdiu technických noriem prevzatých do sústavy STN v NIS.

V súvislosti s **poplatkami v oblasti životného prostredia** sa pripravuje zásadná zmena zákona č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia. Prostredníctvom novely zákona má dôjsť k zredukovaniu počtu spoplatnených znečisťujúcich látok. Prínosom predmetného zákona má byť aj úspora nákladov na poplatkoch, ktoré môžu byť vynaložené účelnejším spôsobom, napríklad na zlepšenie infraštruktúry podniku a tým zníženie energetickej náročnosti. V súčasnosti sú niektoré podniky nákladovo zaťažené duplicitne (dvakrát), keď odvádzajú poplatky za znečisťovanie ovzdušia pre znečisťujúcu látku CO a taktiež nakupujú kvóty na pokrytie emisií CO₂, pre ktoré nebola povolená bezodplatná alokácia.⁶¹

Došlo aj k snahám na zrušenie niektorých poplatkov, ktoré však neboli úspešné. Bol predložený návrh zákona, ktorý by v prípade zmeny osoby podnikateľa umožnil uvedenie priestorov do prevádzky len oznámením bez správneho poplatku. Požiadavka vyplynula z možnosti odbúrať administratívnu záťaž pre podnikateľov, ktorí v zmysle platnej úpravy v súčasnosti musia žiadať o uvedenie priestorov do prevádzky a vykonať opätovnú prehliadku aj v prípade prevádzky, v ktorej bola vykonávaná tá istá podnikateľská činnosť a v ktorej dochádza len k zmene podnikateľského subjektu vykonávajúceho túto činnosť. V súčasnosti je výška správneho poplatku za podanie žiadosti o vydanie rozhodnutia k návrhu na uvedenie priestorov do prevádzky vo výške 50 eur (popr. 25 eur v prípade kompletnej, elektronicky podanej žiadosti). Zároveň podnikateľ platí aj nepriame finančné náklady spojené napríklad s prenájomom priestorov po dobu 30 dní, kým Regionálny úrad verejného zdravotníctva vydá rozhodnutie. Pred týmto momentom nemôže byť podnikateľská činnosť v prevádzke vykonávaná.⁶² Problematika bola riešená predložením návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia. Novela zákona bola predmetom rokovania Národnej rady SR na jej 53. schôdzi (číslo parlamentnej tlač 1610), ktorá však novelu nechválila.

Za účelom odbúrania administratívnych a legislatívnych prekážok pripravilo Ministerstvo hospodárstva SR v rokoch 2017 až 2019 tri tzv. **antibyrokratické balíčky** opatrení, ktoré obsahovali celkovo 93 opatrení. Konkrétne ide o uznesenia vlády SR č. 327/2018, 228/2018

technickej norme alebo technickej normalizačnej informácii prostredníctvom ich zverejnenia na svojom webovom sídle. Pri slovenskej technickej norme podľa prvej vety neplatí povinnosť uhradiť výdavky za jej poskytnutie ustanovené pre orgán štátnej správy v § 12 ods. 2. “.

⁶¹ Ministerstvo hospodárstva SR (2018): Pripraviť novelu zákona č. 401/1998 Z.z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov v nadväznosti na odsúhlasenú stratégiu ochrany ovzdušia. Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/podnikatelske-prostredie/opatrenia-na-zlepsenie-podnikatelskeho-prostredia/antibyrokraticke-balicky-opatreni-2016-2019/ii-antibyrokraticky-balicek-opatreni/11-pripravit-novelu-zakona-c-4011998-zz-o-poplatkoch-za-znecistovanie-ovzdušia-v-zneni-neskorsich-predpisov-v-nadvaeznosti-na-odsuhlasenu-strategiu-ochrany-ovzdušia>

⁶² Ministerstvo hospodárstva SR (2020): Antibyrokratické balíčky opatrení (2017-2019). Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/podnikatelske-prostredie/opatrenia-na-zlepsenie-podnikatelskeho-prostredia/antibyrokraticke-balicky-opatreni-2016-2019/>; a na: <https://www.mhsr.sk/podnikatelske-prostredie/opatrenia-na-zlepsenie-podnikatelskeho-prostredia/antibyrokraticke-balicky-opatreni-2016-2019/iii-antibyrokraticky-balicek/5-predlozit-navrh-legislativnej-upravy-podla-ktorej-prevadzka-v-ktorej-nastava-len-zmena-osoby-podnikatela-sa-uvadza-do-prevadzky-oznamanim-bez-spravneho-poplatku>

a č. 51/2019.⁶³ Na základe odpočtu plnenia opatrení, k 31.12.2019 bolo z balíčkov I. až III. splnených 65 opatrení; z toho len za rok 2019 to bolo 34 opatrení. Pri prijímaní opatrení nie je vždy možné vopred kvantifikovať úspory. Reálny prínos väčšiny opatrení bude viditeľný a merateľný až na základe ex post hodnotenia opatrení po uplynutí implementačnej lehoty. Úplný odpočet plnenia opatrení I. až III. antibyrokratického balíčka opatrení je súčasťou Správy o stave podnikateľského prostredia v SR za rok 2019, ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 352/2020 dňa 4. júna 2020⁶⁴.

Kvalitu podnikateľského prostredia hodnotia viaceré prieskumy, vrátane prieskumov Slovak Business Agency. Podnikatelia hodnotili vývoj podnikateľského prostredia v mesiacoch január a február 2020, teda ešte v období pred prijatím opatrení proti šíreniu COVID-19. Výsledky potvrdili stagnáciu kvality podnikateľského prostredia v Slovenskej republike. Podľa indexu spokojnosti MSP sa kvalita podnikateľského prostredia na Slovensku od roku 2018 nezlepšila. Napriek viacerým „balíčkom“, ktoré boli v predchádzajúcich rokoch prijaté za účelom zlepšenia podmienok podnikania, bolo až 62 % MSP nespokojných so súčasnými podmienkami.⁶⁵

V snahe znížiť nadmernú regulačnú záťaž a zlepšiť podmienky podnikania na Slovensku bolo v roku 2020 schválené tzv. **podnikateľské kilečko**. Podnikateľské kilečko bolo prijaté prostredníctvom zákona č. 198/2020 Z. z., ktorým sa zmenili a doplnili niektoré zákony v súvislosti so zlepšovaním podnikateľského prostredia. Jeho súčasťou bolo viac ako 100 opatrení pre zlepšenie podmienok pre podnikanie, napríklad zavedenie princípu, že daňové a odvodové zákony sa budú meniť iba raz za rok, s dňom účinnosti tohto zákona na 1. január alebo zrušenie niektorých oznamovacích povinností voči Sociálnej poisťovni.

Druhý balík opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia (tzv. podnikateľské kilečko 2) schválila vláda SR 2.2.2022⁶⁶. Obsahuje 198 návrhov zmien v zákonoch, ktoré by mali zjednodušiť podnikanie, medzi nimi aj návrh, že dokumenty z elektronickej schránky by mali byť použiteľné na právne úkony bez zaručenej konverzie. Ak bude schválený Národnou radou SR, mal by byť účinný od 1.5.2022⁶⁷.

Napriek prijatým opatreniam sa negatívny pohľad podnikateľov na kvalitu podnikateľského prostredia aj v 2. polroku 2020 prehĺbil. Za výrazné zvýšenie nespokojnosti môže z veľkej časti pandémie nového koronavírusu, ako o tom informoval výkonný riaditeľ Podnikateľskej aliancie Slovenska. Záporné hodnotenie sa podľa neho prehĺbilo z -1,08 % v prvom polroku 2020 na -3,93 % v druhom polroku 2020. Negatívny pohľad podnikateľov je tak za druhý polrok 2020 o 2,85 percentuálneho bodu (p. b.) horší, ako bol za predchádzajúci polrok. Celkovo ide o najhoršie vnímanie kvality podnikateľského prostredia od roku 2012. Podnikatelia vnímali negatívne takmer všetky zložky indexu. Podnikatelia označili za najväčšie prekážky pri výkone podnikania za obdobie 2. polrok 2020, medzi inými, *stálosť právnych predpisov a taktiež byrokraciu, prietahy v konaní na úradoch, výkazníctvo/administratívu*.⁶⁸

⁶³ Antibyrokratické balíčky opatrení 2017-2019

⁶⁴ Ministerstvo hospodárstva SR (2020): Antibyrokratické balíčky opatrení (2017-2019). Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/podnikatelske-prostredie/opatrenia-na-zlepsenie-podnikatelskeho-prostredia/antibyrokraticke-balicky-opatreni-2016-2019>

⁶⁵ Slovak Business Agency - Monitoring podnikateľského prostredia (2020). Kvalita podnikateľského prostredia sa na Slovensku nezlepšuje. Dostupné na: <http://monitoringmsp.sk/2020/04/30/kvalita-podnikatelskeho-prostredia-sa-na-slovensku-nezlepsuje/>. 30.04.2020

⁶⁶ Návrh bude ešte predmetom schvaľovania Národnej rady Slovenskej republiky

⁶⁷ Podnikajte.sk (2022): Kilečko 2 schválila vláda: aké opatrenia zmenia podnikanie od roku 2022? Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/pripravovane-zmeny-v-legislative/kilecko-2-ake-opatrenia-zmenia-podnikanie-od-2022>. 3.2.2022

⁶⁸ Podnikateľské centrum: PAS: Negatívny pohľad podnikateľov na prostredie sa v 2. polroku 2020 zhoršil.

V oblasti **miestnych poplatkov** vyplynulo zo Správy o stave podnikateľského prostredia v SR, že najčastejšie kritizujú podnikatelia miestny poplatok za rozvoj. Uvedený poplatok zvyšuje náklady na realizáciu investícií väčšieho rozsahu. Podnikatelia kritizujú jeho výšku (na alebo blízko maximálnej hranice), ale takisto jeho nízku adresnosť.

Z tohto pohľadu možno zmieniť návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady s účinnosťou odo dňa 11.12.2021. V súlade so zásadou výkonu daňovej politiky vo veci miestnych daní a poplatkov na úrovni samosprávy tak pri určovaní sadzieb miestnych daní a poplatkov ako aj určenia rozsahu úľav a oslobodení sa navrhuje pre obce zaviesť možnosť znížiť alebo oslobodiť stavby a nebytové priestory alebo ich časti od dane z nehnuteľností aj pre stavby a nebytové priestory slúžiace na šport a športové aktivity (napr. športové haly, plavárne)⁶⁹.

Ako nepriame poplatky v širšom slova zmysle je možné označiť aj úhrady podnikateľov spojené s **nákladmi na elektrinu**. Náklady na podnikanie v SR zaťažuje tiež skutočnosť, že SR mala v roku 2020 v rámci V4 najvyššiu koncovú cenu elektriny pre podnikateľov (Eurostat, 1. polrok 2020, vrátane všetkých daní a poplatkov). S cieľom zvýšenia konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov na Slovensku sa vláda SR snažila vysoké náklady na energie eliminovať opatreniami.⁷⁰ Po tom, čo Úrad pre reguláciu sieťových odvetví oznámil zníženie cien za dodávku elektriny pre domácnosti a malé firmy, ohlásil zníženie distribučných poplatkov za elektrinu pre veľkých priemyselných odberateľov a podnikateľov. Priemyselní odberatelia ušetria v priemere 2,66 %, pričom najväčšie úspory mali zákazníci pripojení na Východoslovenskú distribučnú (úspora 5 až 8 %).

Realizáciu úhrady daní **Finančnej správy** je možné vykonať bezhotovostným prevodom na účet správcu dane alebo poštovým poukazom na základe prideleného čísla účtu. Medzi platby Finančnej správy sa zaraďujú len štátne dane a správne poplatky. Služba vychádza z dnes fungujúceho spôsobu platenia daní. Úhradu je možné realizovať prostredníctvom elektronickej platby využitím prepojenia portálu finančnej správy na platobné mechanizmy bankových inštitúcií. Služba poskytuje automatizované generovanie výstupov. Prostredníctvom tejto služby je umožnený daňovému subjektu komfort pri platbe dane, sankčného úroku, penále, poplatku v prospech správcu dane (daňový úrad alebo colný úrad). Daňový subjekt má možnosť automatizovaného vytvorenia a elektronického zaslania dokladu preukazujúceho uskutočnenie transakcie v prípade úhrady dane alebo inej povinnosti. Táto služba poskytuje na základe nastavení v užívateľskom profile možnosť v špecifických prípadoch informovať používateľa/daňový subjekt o vzniku daňového nedoplatku alebo daňového preplatku.⁷¹

4.6 Používané portály v systéme poplatkov v SR

V súčasnosti na Slovensku existuje niekoľko portálov, prostredníctvom ktorých si MSP plnia rôzne zákonné povinnosti vo vzťahu k úradom. MSP pri využívaní komerčných služieb v rámci súkromného sektoru často využívajú možnosť platby online, obvykle za pomoci platby

Dostupné na: <https://podnikatelskecentrum.sk/pas-negativny-pohlad-podnikatelov-na-prostredie-sa-v-2-polroku-2020-zhorsil/>. 6.5.2021

⁶⁹ Zákon z 25. novembra 2021, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=504293>

⁷⁰ Ministerstvo hospodárstva SR: Správy o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike. Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/podnikatelske-prostredie/lepsia-regulacia/opatrenia/spravy-o-stave-podnikatelskeho-prostredia-v-sr>

⁷¹ Informácie na stránke Finančná správa: <https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia>

kartou. Tento spôsob platby je pre podnikateľov rýchly a odbreňuje ich od toho, aby platbu za službu vykonávali dodatočne a strávili tak nad zaistením požadovanej služby ďalší čas. V prostredí informačných systémov verejnej správy však takáto funkcia výrazne chýba, aj napriek jej postupnému začleňovaniu do daných systémov. Praktickým nedostatkom nie je len skutočnosť, že platba správnych a súdnych poplatkov nie je napojená na online platobnú bránu, ale tiež to, že mnohé výzvy nie sú generované priamo informačným systémom, ale konkrétnym úradníkom, ktorý rovnako ako podnikateľ musí vybaveniu záležitosti venovať ďalší čas. V súčasnosti existuje množstvo systémov, pri ktorých by integrácia online platobnej brány alebo aspoň systému automatického generovania výziev k úhrade poplatku (napr. s automatickým generovaním QR kódu) ušetrila čas a náklady, a to na strane podnikateľa ako aj príslušného úradu, alebo aspoň na strane úradníkov príslušného úradu.

Táto časť dokumentu sa sústreďí na prehľad prostriedkov elektronickej komunikácie podnikateľov s orgánmi štátnej správy Slovenskej republiky, s ohľadom na úhradu poplatkov spojených s podnikateľskou činnosťou.

www.slovensko.sk

Ústredný portál verejnej správy – www.slovensko.sk poskytuje zázemie, na ktorom je možné nájsť všetky dostupné služby. Ide o pomerne prehľadný portál, ktorý hneď v úvodnom okne ponúka voľbu medzi službami pre občanov a podnikateľov. Zriaďovateľom elektronickej schránky je Úrad vlády SR. Ten zriaďuje schránky bezplatne a automaticky všetkým subjektom – podnikateľom a občanom ktorí dovŕšili 18 rokov. Po obstaraní si eID karty s kvalifikačným certifikátom a čítačky je užívateľ portálu pripravený naplno využívať elektronické služby štátu.

Ak sa užívateľ rozhodne využiť elektronické služby štátu, ušetrí 50 % na správnych poplatkoch. Maximálne však môže byť znížená suma poplatkov o 70 eur, ak nie je stanovené zákonom inak.

E-kolky a úhrada správnych a súdnych poplatkov

V roku 2013 došlo k novelizácii zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch. Novelizácia s účinnosťou od 1. decembra 2013 zaviedla nový koncept platenia správnych a súdnych poplatkov, ktorý mal prispieť k zvýšeniu komfortu poplatníka (občana a podnikateľa), bezpečnosti, ako aj k transparentnosti a k centralizácii systému výberu správnych a súdnych poplatkov. Z pohľadu poplatníka sa rozšírili možnosti platenia poplatkov – zaviedlo sa platenie prostredníctvom integrovaného obslužného miesta (ďalej len „IOMO“) alebo akreditovaného platcu, rozširuje sa dostupnosť miest, na ktorých možno poplatky platiť, určili sa povinnosti prevádzkovateľa systému – Slovenskej pošty, a. s., (kolkové známky nemožno od 1. júla 2014 predávať).

Novelizácia zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch bola uskutočnená v roku 2014 a dochádza ňou k spresneniu ustanovení predmetného zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch. Novela zosúladiť sadzbu súdneho poplatku pri vybavovaní celého návrhu na zápis obchodnej spoločnosti v elektronickej podobe cez jednotné kontaktné miesto (ďalej len „JKM“) so sadzbou súdneho poplatku pri elektronickej podaní do obchodného registra realizovanom prostredníctvom Ústredného portálu verejnej správy. Pri podaní návrhu na zápis elektronickej podaní prostredníctvom JKM sa teda v zmysle novely uplatňuje nižšia sadzba súdneho poplatku. Súčasne sa zvýšila sadzba súdneho poplatku za prvý zápis podniku alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej fyzickej osoby do obchodného registra. Taktiež sa zvýšila sadzba súdneho poplatku za prvý zápis podniku alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej fyzickej osoby

do obchodného registru zo sadzby 33 eur na sadzbu 165,50 eur, ktorá je jednotná so sadzbou za prvý zápis (slovenskej) fyzickej osoby podnikateľa do obchodného registra.

Spôsob úhrady správnych a súdnych poplatkov prostredníctvom elektronických kolkov priniesol zásadnú zmenu v platení týchto poplatkov na Slovensku. Platobný systém eKolak tvorí súčasť elektronizácie verejnej správy a patrí k najmodernejším platobným systémom v Európe. Možné spôsoby úhrady správneho/súdneho poplatku, ktorý je príjmom štátneho rozpočtu, cez platobný systém eKolak: prostredníctvom platobných terminálov, tzv. kioskov, prostredníctvom potvrdení o úhrade správneho/súdneho poplatku (eKolak), ktoré si poplatník môže zakúpiť na požadovanú hodnotu na vybraných pobočkách Slovenskej pošty, prostredníctvom mobilnej aplikácie eKolak, ktorá je k dispozícii pod názvom eKolak, prostredníctvom webovej aplikácie eKolak, nazývanej aj Virtuálny kiosk, prostredníctvom platobného predpisu, ktorý vystaví zamestnanec orgánu verejnej moci v prípade, ak poplatník nevie realizovať kúpu konkrétneho potvrdenia o úhrade prostredníctvom horeuvedených spôsobov (poplatník nepozná výšku správneho/súdneho poplatku).

Pokiaľ ide o súdne poplatky, ak podnikateľ podal žalobu alebo návrh a súd mu doručil výzvu na zaplatenie súdneho poplatku spolu s príkazom na jeho úhradu, môže si zvoliť niektorý z týchto typov online platieb (cez internet): platobnou kartou, bankovým prevodom, QR kódom (Pay by square), cez webovú aplikáciu eKolak (virtuálny kiosk), cez mobilnú aplikáciu eKolak (QR kód). Najrýchlejšim spôsobom online úhrady súdneho poplatku je platba kartou, a to prostredníctvom aktivovanej elektronickej schránky na portáli www.slovensko.sk, pretože takáto platba sa spracuje okamžite. Okrem uvedených online spôsobov je možné úhradu súdneho poplatku realizovať aj fyzicky na ktorejkoľvek pošte (prostredníctvom poštového poukazu) alebo prostredníctvom platobných terminálov tzv. kioskov, ktoré sa nachádzajú v budovách súdov.

Práva duševného vlastníctva

Právo priemyselného vlastníctva chráni predmety, ktoré sú výsledkom tvorivej duševnej činnosti (napr. vynálezy, dizajny), alebo služby na rozlíšenie výrobkov a služieb na trhu (napr. ochranné známky). Na vznik ochrany je potrebná registrácia. Ústredným orgánom štátnej správy je Úrad priemyselného vlastníctva SR. Prihlášky potrebné na registráciu práv priemyselného vlastníctva sa podávajú: osobne v podateľni úradu v Banskej Bystrici, poštou na adresu úradu v Banskej Bystrici, elektronickými prostriedkami, a to e-mailom (podanie musí byť do jedného mesiaca doplnené v písomnej forme inak sa podanie považuje za nepodané), alebo prostredníctvom www.slovensko.sk (elektronické služby sú dostupné iba v slovenskom jazyku) a podpisuje sa kvalifikovaným elektronickým podpisom. Správne poplatky spojené s registráciou práva duševného vlastníctva sa platia podľa zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch. V zmysle § 6 ods. 2 tohto zákona, „*ak sa úkony a konania vykonávajú na základe návrhu podaného elektronickými prostriedkami alebo prostredníctvom integrovaného obslužného miesta a ak tento zákon pri jednotlivých položkách sadzobníka neustanovuje inak, sadzba poplatku je 50 % z poplatku určeného podľa sadzobníka; v týchto prípadoch sa však poplatok znižuje najviac o 70 eur. Ak sú súčasťou návrhu prílohy, uplatní sa znížená sadzba poplatkov podľa prvej vety len vtedy, ak sú tieto prílohy v elektronickej podobe*“⁷². Správne poplatky sa platia prevodom z účtu na účet Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky.

Pokiaľ podnikateľ ale registruje ochrannú známku s celosvetovou platnosťou, poplatky sú odlišné. Poplatky splatné v súvislosti so žiadosťou o medzinárodný zápis podľa madridského

⁷² § 6 ods. 2 Zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch

systemu zahŕňajú základný poplatok; doplnkový poplatok pre každú určenú zmluvnú stranu; a dodatočný poplatok za každú triedu tovarov a služieb presahujúci tri. Pre niektoré zmluvné strany je doplnkový poplatok nahradený „individuálnym poplatkom“. Všetky poplatky musia byť zaplatené vo švajčiarskych frankoch. Existujú štyri spôsoby, ako uhradiť svoje poplatky organizácii WIPO (World Intellectual Property Organization): na bežný účet vo WIPO, kreditnou kartou (v niektorých prípadoch), bankovým prevodom alebo poštovým poukazom (iba v rámci Európy).

5. Príklady úspešnej praxe v oblasti systému poplatkov vo vybraných európskych krajinách

E-Government je skratkou slova electronic government a znamená digitalizáciu verejnej správy. Cieľom e-Governmentu je lepšie, lacnejšie, spoľahlivejšie a efektívnejšie poskytovanie služieb verejnej správy⁷³. E-Government možno chápať aj ako využívanie informačno-komunikačných technológií pri výkone verejnej moci.⁷⁴ Primárnym účelom e-Governmentu by malo byť vedenie agendy verejných aj súkromných inštitúcií takým spôsobom, ktorý využíva minimum osobného kontaktu a administratívnych úkonov, inými slovami zdigitalizovať verejnú správu.

Dôraz na digitalizáciu služieb verejnej správy, vrátane využívania elektronických prostriedkov v systéme poplatkov, neustále rastie. Tlak na digitalizáciu služieb verejnej správy ešte zosilnel v súvislosti s pandémiou COVID-19. Úroveň digitalizácie je v európskych krajinách rôzna. Pre porovnanie praxe v oblasti digitalizácie systému poplatkov medzi európskymi krajinami boli pre účely tohto dokumentu vybrané jednak krajiny, ktoré patria medzi lídrov v oblasti eGovernmentu v Európe (Estónsko a Dánsko) a zároveň aj krajiny geograficky alebo historicky blízke Slovenskej republike (Rakúsko a Česká republika).

Estónsko a Dánsko patria medzi lídrov v oblasti digitalizácie služieb verejnej správy pre podnikateľov nielen v Európe, ale aj vo svete. Estónsko je navyše aj prvou krajinou, ktorej vláda zaviedla digitálnu identitu pre podnikateľov z celého sveta, a ktorá umožňuje online založiť a rozbehnúť svoje podnikanie nezávisle od toho, kde sa nachádzajú⁷⁵.

V tejto kapitole sú uvedené aj príklady úspešnej praxe v oblasti systému poplatkov z dvoch susedných krajín – Rakúsko a Česká republika, ktoré sú relevantné z dôvodu geografickej blízkosti, s Českou republikou má navyše Slovensko aj spoločnú historickú skúsenosť fungovania v rámci jedného štátu.

5.1 Estónsko

V oblasti e-Governmentu patrí Estónsko už tradične medzi lídrov spomedzi krajín Európskej únie. Podľa rebríčka DESI 2021 (Digitálna ekonomika a spoločnosť) je Estónsko na 7. mieste so skóre vyšším ako je priemer Európskej únie⁷⁶. Krajina je lídrom v digitálnych verejných službách a má veľmi dobré výsledky v oblasti ľudského kapitálu. V Estónsku zároveň funguje na veľmi dobrej úrovni spolupráca so súkromným sektorom. Nová digitálna stratégia Estónska na obdobie do roku 2030 bude základným kameňom budúceho digitálneho rozvoja v krajine. Bude zahŕňať ambiciózne ciele v oblasti digitalizácie, so silným zameraním na digitálne verejné služby, konektivitu a kybernetickú bezpečnosť.

V Estónsku je 99 % verejných služieb dostupných online 24 hodín denne. Vďaka bezpečnému, pohodlnému a flexibilnému digitálnemu „ekosystému“ Estónsko dosiahlo bezprecedentnú úroveň transparentnosti v správe verejných vecí a vybudovalo si širokú dôveru

⁷³ Denník N – TechBox (2021): Čo je to e-Government, utópia pre Slovensko? Dostupné na: <https://techbox.dennikn.sk/temy/co-je-to-e-government-utopia-pre-slovensko/>, 20.11.2021

⁷⁴ Slovensko.Digital (2022): Čo je to ten e-government a elektronické služby štátu? Dostupné na: <https://navody.digital/casto-kladene-otazky/co-je-egovernment>, 16.01.2022

⁷⁵ HNonline – Focus (2021): Aké krajiny sú v eGovernmente na vrchole? Dostupné na: <https://focus.hnonline.sk/politika-s-spolocnost/clanok/1829967-ake-krajiny-su-v-egovernmente-na-vrchole>, 25.11.2021

⁷⁶ E-Estonia (2021): Estonia – a European and global leader in the digitalisation of public services. Dostupné na: <https://e-estonia.com/estonia-a-european-and-global-leader-in-the-digitalisation-of-public-services/>, 15.11.2021

vo svoju digitálnu spoločnosť. Estónska vláda tvrdí, že digitalizáciou verejnej správy Estónsko ušetrí viac ako 1400 rokov pracovného času ročne⁷⁷ a stane sa bezproblémovým prostredím pre podnikanie.

Pokiaľ ide o integráciu digitálnych technológií MSP však ešte zostáva významný potenciál nevyužitý. Napriek veľmi aktívnej scéne start-upov v krajine, nie všetky estónske podniky, vrátane etablovaných, využívajú všetky výhody digitálnych technológií a online ekonomiky. Používanie elektronických faktúr však podľa výkonnej riaditeľky e-Estonia Ave Lauringson v roku 2021 prudko vzrástlo – v roku 2020 používalo elektronickú fakturáciu len 23 % spoločností, v roku 2021 to bolo už 62 % spoločností⁷⁸. Prudký nárast používania elektronických faktúr bol spôsobený tým, že v roku 2019 Estónsko zaviedlo povinné používanie elektronických faktúr, a to v nadväznosti na implementáciu nariadenia o elektronickej fakturácii definovaného v smernici 2014/55/EÚ (ďalej len "**smernica o elektronickej fakturácii**"). Vďaka tejto smernici transakcie v krajinách EÚ uskutočnené medzi verejnými orgánmi a inými právnymi subjektmi musia byť vyfakturované elektronickou formou, ktorá spĺňa kritériá európskeho štandardu definovaného EÚ. V Estónsku tak musia dodávatelia posilať elektronické faktúry orgánom verejnej správy, ktoré majú zmluvnú službu elektronickej fakturácie, pričom si môžu vybrať medzi rôznymi súkromnými poskytovateľmi elektronickej fakturácie. Všetky subjekty fakturujúce elektronicky sú registrované v Centre pre Registre a Informačné Systémy (Center for Registries and Information Systems – RIK) vedenom Ministerstvom spravodlivosti Estónska. Uvedené centrum spravuje všetky informácie o elektronickej fakturácii registrovaných spoločností a inštitúcií. Na využitie elektronickej fakturácie v Estónsku nie je požadovaný elektronický podpis. Elektronická forma faktúr uľahčuje cezhraničný obchod, čím uľahčuje obchodovanie v rámci vnútorného trhu EÚ.

Estónsky ekosystém začínajúcich startupov je v posledných dvoch rokoch veľmi živý. Podľa najnovších údajov z estónskej databázy start-upov v súčasnosti pôsobí v Estónsku viac ako 1 126 start-upov⁷⁹. V roku 2020 vygenerovali tieto start-upy v krajine obrat 782 miliónov eur, o 43 % viac ako rok predtým⁸⁰. Zvýšili tiež dynamiku trhu práce, keď na konci roka 2020 lokálne zamestnávali 6 072 ľudí⁸¹. Tieto začínajúce podniky ťažia z efektívnej podpory zo strany štátu poskytovanej prostredníctvom vládnej platformy Startup Estonia, ktorej cieľom je nastaviť ekosystém estónskych začínajúcich podnikov tak, aby umožnil vznik mnohých ďalších budúcich úspešných startupov.

Ďalej v analýze rozoberáme jednotlivé portály umožňujúce podnikateľom v rámci Estónska jednoduchšie komunikovať s orgánmi štátnej správy.

⁷⁷ The Conversation (2021): Estonia is a 'digital republic' – what that means and why it may be everyone's future. Dostupné na: <https://theconversation.com/estonia-is-a-digital-republic-what-that-means-and-why-it-may-be-everyones-future-145485>. 12.10.2020

⁷⁸ E-Estonia (2021): Estonia – a European and global leader in the digitalisation of public services. Dostupné na: <https://e-estonia.com/estonia-a-european-and-global-leader-in-the-digitalisation-of-public-services/>, 15.11.2021

⁷⁹ E-Estonia (2021): Estonia – a European and global leader in the digitalisation of public services. Dostupné na: <https://e-estonia.com/estonia-a-european-and-global-leader-in-the-digitalisation-of-public-services/>, 15.11.2021

⁸⁰ Tallinn (2021): Estonia - #1 in Europe in number of unicorns per capita. Dostupné na: <https://www.tallinn.ee/eng/Uudis-Estonia-1-in-Europe-in-number-of-unicorns-per-capita>, 20.4.2021.; a Startup Estonia: Estonia - #1 in Europe in number of unicorns per capita. Dostupné na: <https://startupestonia.ee/blog/estonia-1-in-europe-in-number-of-unicorns-per-capita>, 19.4.2021 E-Estonia (2021): Estonia – a European and global leader in the digitalisation of public services. Dostupné na: <https://e-estonia.com/estonia-a-european-and-global-leader-in-the-digitalisation-of-public-services/>, 15.11.2021

⁸¹ E-Estonia (2021): Estonia – a European and global leader in the digitalisation of public services. Dostupné na: <https://e-estonia.com/estonia-a-european-and-global-leader-in-the-digitalisation-of-public-services/>, 15.11.2021

Štátny portál e-slужba eesti.ee

Štátny portál eesti.ee je webová stránka, ktorá funguje ako centrum pre stovky elektronických služieb ponúkaných rôznymi vládnymi inštitúciami v rámci Estónska. Užívateľ môže jednoducho rýchlo nájsť príslušné odkazy na jednom mieste. Portál je rozdelený do niekoľkých sekcií – jeden pre občanov, jeden pre podnikateľov a jeden pre úradníkov – takže je pre užívateľa jednoduché nájsť službu, ktorú hľadá. Na prihlásenie do systému slúži elektronická ID karta, užívateľ nemusí opakovať potvrdenie pri prístupe ku každej službe. Práve súčasná architektúra uvedeného štátneho portálu, spočívajúca najmä v jednoduchosti a prehľadnosti, zabezpečila, že sa štátny portál eesti.ee vyvinul do jednej z najúspešnejších elektronických komunít na svete⁸².

V digitálnej krajine by komunikácia medzi rezidentom a štátom mala byť tiež digitálna. Na tento účel má Estónsko zriadenú emailovú adresu personalidentificationcode@eesti.ee pre každého držiteľa občianskeho preukazu. Emailovú schránku @eesti.ee používajú napríklad samosprávy a štátne orgány, daňový a colný úrad, Fond zdravotného poistenia atď. Po legislatívnej zmene uskutočnenej v marci 2021 je štátna schránka automaticky presmerovaná na e-mailové adresy a telefónne čísla uvedené v registri obyvateľstva. Štátna schránka má od 25. novembra 2021 nové funkcionality, ktorých účelom je uľahčiť užívateľom schránky komunikáciu so štátom a pomôcť im lepšie si zapamätať dôležité udalosti a termíny. V novej schránke sa okrem doručených správ ukladajú aj odoslané správy a koncepty správ. Od 26. októbra 2021 môžu byť prílohy správ digitálne podpísané a šifrované. Okrem toho je v schránke pre užívateľa zabezpečený prehľadnejší pohľad na poštovú schránku. Kalendár v poštovej schránke má tiež novú funkciu, ktorá umožní užívateľovi synchronizovať dôležité udalosti v kalendári s jeho ostatnými elektronickými kalendármi.

Štátne poplatky upravuje zákon o štátnych poplatkoch (State Fees Act). Na úhradu poplatku štátu poplatník potrebuje informáciu o sadzbe poplatku štátu a o náležitostiach platby (príjemca platby, číslo účtu, referenčné číslo). Štátny poplatok za elektronickú službu platí len v prípade podania žiadosti a zaplataenia štátneho poplatku prostredníctvom elektronickej služby. Štátny poplatok do 10 eur je možné zaplatiť v hotovosti.

e-Business register

e-Business register je jednou z prvých služieb Estónskeho centra registrov a informačných systémov, ktorá je základom pre vývoj portálu na registráciu spoločností a vizualizovaného obchodného registra. Ide o službu založenú na databáze oddelení registra okresných súdov. Údaje si jednotlivé spoločnosti môžu bezplatne prezerať po prihlásení sa občianskym preukazom, keďže ide o online platformu prepojenú s oficiálnou databázou obsahujúcou údaje o všetkých právnických osobách registrovaných v Estónsku v reálnom čase. Okrem toho sú dostupné i informácie o zahraničných spoločnostiach prostredníctvom Európskeho obchodného registra. Systém rozpoznáva aj preukazy totožnosti z Belgicka, Portugalska, Litvy a Fínska, pričom ďalšie krajiny do budúcnosti pravdepodobne pribudnú. e-Business register obsahuje právne a štatistické údaje o všetkých estónskych spoločnostiach, neziskových združeniach, nadáciách, štátnych a miestnych vládných agentúrach a samostatne zárobkovo činných osobách. Tieto údaje sú bezplatné. Možnosť vyhľadania informácií potrebných pre podnikateľa na jednom mieste je určite pridanou hodnotou daného portálu.

⁸² E-Estonia (2017): Estonia's digital link between the citizen, the entrepreneur and the state. Dostupné na: <https://e-estonia.com/estonias-digital-link-between-the-citizen-the-entrepreneur-and-the-state/> . 22.8.2017.

Portál je internetovou platformou umožňujúcou podnikateľom podávať elektronické žiadosti, dokumenty a výročné správy do Obchodného registra. Vďaka tejto bezpapierovej obchodnej platforme Estónsko výrazne znížilo administratívne náklady a je atraktívnejšie pre zahraničných investorov. Takmer každá životná situácia v Estónsku je pokrytá elektronickou službou. Podnikateľ i vďaka tomu môže v Estónsku založiť firmu priamo zo svojho počítačového zariadenia. Odhaduje sa, že pri využití elektronickej formy je možné začať podnikáť v Estónsku do 18 minút⁸³, na rozdiel od piatich dní pri použití tradičných metód.

V e-Business registri je možná aj online registrácia spoločnosti. Podmienkou elektronického založenia je, že formulár pripravený na portáli môžu digitálne podpísať všetky osoby konajúce za spoločnosť. E-business register umožňuje bezplatnú kontrolu údajov o spoločnosti, všeobecných údajov a údajov o daňových nedoplatkoch, zadávanie dopytov podľa mena, čísla obchodného registra, miesta, oblasti činnosti, prezeranie výročných správ, stanov, údajov o osobných a obchodných zástavách, monitorovanie spracovávaných údajov v reálnom čase a evidenčné úpravy spoločností, bezplatné overenie zákazov podnikania atď. Ponúkané funkcionality takto uľahčujú podnikateľom nielen založenie podnikania, ale i jeho ďalšie fungovanie. Za všetky ostatné vyhľadávania vrátane historických údajov z matričných kariet a za prístup k výročným správam, stanovám a iným dokumentom sa však účtuje poplatok. V prípade, že sa za informácie účtuje poplatok, platba sa uskutoční okamžite prostredníctvom internetového bankového prevodu, čo taktiež zabezpečuje urýchlenie celého procesu a je možné považovať za pozitívum portálu. Predplatitelia s právom využívať rozšírené parametre vyhľadávania uhrádzajú poplatky na základe mesačných faktúr.

E-obchodný register navyše obsahuje novú službu „Vizualizovaný obchodný register“, ktorý vizualizuje vzťahy medzi rôznymi spoločnosťami a osobami. Zmluvní zákazníci si môžu zobrazit' všetky údaje z e-obchodného registra. Vizualizácia zobrazuje vzťahy medzi právnickými osobami, a to konkrétne súčasné a bývalé vzťahy medzi spoločnosťami, osoby v evidencii, osoby mimo evidencie a vlastníkov, priamy odkaz na Európsky obchodný register, elektronický register pozemkov a úradné oznámenia. Na používanie Vizualizovaného obchodného registra je potrebné uzavrieť zmluvu o predplatnom. Existujúci zákazníci môžu službu využívať po prihlásení sa do e-business registra výberom položky „Vizualizovať“ z ponuky. Používanie Vizualizovaného obchodného registra si okrem poplatku za predplatné vo výške 9,58 € vyžaduje poplatky v troch prípadoch: pri spustení vizualizácie, pri otvorení odkazu na informačnej mape a pri vizualizácii nového vzťahu. Výška poplatku je 2 € za otvorenie každého nového vzťahu. Ceny sú doplnené o daň z pridanej hodnoty. Výhodou tejto funkcionality je okrem iného odbremenenie podnikateľa od zdĺhavého a časovo náročného vyhľadávania predmetných informácií napríklad o prípadných nových dodávateľoch služieb z viacerých zdrojov, keďže za veľký poplatok si podnikateľ môže potrebné údaje vyhľadať na jednom mieste.

e-File system

e-File system (elektronická podateľňa) je online informačný systém, ktorý umožňuje účastníkom súdnych konaní a ich zástupcom elektronicky predkladať súdom písomnosti a sledovať priebeh konaní, ktoré s nimi súvisia. Technicky je e-File system centrálnym úložiskom elektronických dokumentov a metadát, ktoré vkladajú užívatelia informačných systémov súdnych orgánov. Štátne poplatky upravuje Občiansky súdny poriadok (CSP), Správny súdny poriadok (SSP) a Zákon o poplatkoch štátu (SFA). Ak je dokument odoslaný prostredníctvom e-File systému, je možné súvisiace poplatky uhradiť ihneď prostredníctvom

⁸³ RIK Centre of Registers and Information Systems (2022): Awards and Honours. Dostupné na: <https://www.rik.ee/en/international/awards-and-honours>, 16.01.2022

bankového spojenia, priložiť platobný príkaz s uvedením už zaplatených nákladov alebo získať jedinečné referenčné číslo potrebné na platbu a uskutočniť platbu mimo e-File systém. Tento inteligentný systém odbreňuje podnikateľa od zbytočnej a časovo náročnej byrokracie spojenej s podaniami v rámci súdnych konaní, ako aj úhradou súdnych poplatkov. Okrem iného systém poskytuje užívateľovi možnosť dohľadať informácie o predmetnom súdnom konaní na jednom mieste, ako aj kontrolovať jeho priebeh bez nutnosti získavania informácií o nových krokoch v konaní telefonicky, ako sú bohužiaľ zvyknutí podnikatelia na Slovensku.

Práva duševného vlastníctva

Na získanie právnej ochrany práv duševného vlastníctva v Estónsku je potrebné podať prihlášku na registráciu ochrannej známky v estónskom jazyku Estónskemu patentovému úradu. Prihlášku možno podať online pomocou elektronických služieb Estónskeho patentového úradu alebo vyplnením formulára prihlášky na registráciu ochrannej známky, ktorý je možné následne vytlačiť a doručiť alebo poslať Estónskemu patentovému úradu. Pri registrácii viacerých ochranných známok by sa pre každú ochrannú známku mali podávať samostatné prihlášky. Na úspešnú registráciu je potrebné predložiť príslušnú žiadosť a všetky požadované podporné dokumenty a zaplatiť štátny poplatok. Náklady na registráciu ochrannej známky závisia od počtu tried tovarov a služieb, v ktorých má byť ochranná známka registrovaná. Pri podaní prihlášky je štátny poplatok za prvú triedu tovarov alebo služieb 145 eur. Za každú ďalšiu triedu treba zaplatiť 45 eur.

5.2 Dánsko

Dánsko patrí v oblasti digitalizácie služieb podobne ako Estónsko k európskym lídrom. V rebríčku Digitálna ekonomika a sociálna spoločnosť (DESI 2021)⁸⁴ sa Dánsko v roku 2021 umiestnilo dokonca na 1. mieste, v oblasti digitalizácie verejných služieb na jednom z prvých miest spomedzi krajín Európskej únie. Slovensko sa pre porovnanie umiestnilo na 23. mieste tohto rebríčka.

Základnými digitálnymi prvkami v Dánsku sú obchodné registre, digitálny podpis NemID, dátové schránky či ďalšie rôzne internetové portály.

V Dánsku je pomerne jednoduché si založiť firmu online a mať ju aktivovanú do 24 hodín⁸⁵. Zároveň je možné vyhľadať informácie o potenciálnych obchodných partneroch v dostupnej databáze spravovanej dánskou vládou, cez ktorú sa uhrádzajú aj dane. Informácie sú v daňovom systéme zhromažďované elektronicky. Finančný sektor v Dánsku navyše vytvoril efektívnu infraštruktúru pre elektronické transakcie. Dnes je len malé množstvo platieb vo verejnom sektore vykonávané fyzicky. Ak podnik predáva tovar alebo služby verejným inštitúciám, faktúra musí byť zaslaná prostredníctvom na to účelovo vytvoreného digitálneho systému.

NemKonto

V Dánsku bola zavedená vzájomná digitálna komunikácia s verejnými orgánmi. Všetci podnikatelia v Dánsku musia mať zriadený individuálny účet NemKonto/Easy Account. Systém NemKonto/Easy Account umožňuje dánskym úradom a inštitúciám prevádzať finančné prostriedky a platby priamo na bankové účty podnikateľov, napríklad pri vrátení daní. Všetky

⁸⁴ European Commission (2021): The Digital Economy and Society Index (DESI). Dostupné na: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi>, 12.11.2021

⁸⁵ Denmark.dk (2022): Digitalisation in Denmark. Dostupné na: <https://denmark.dk/innovation-and-design/digitalisation>, 15.01.2021

platby od dánskych orgánov sa prevádzajú priamo na tento účet. Uvedené zabezpečilo urýchlenie transakcií medzi občanmi, podnikateľmi a verejnými orgánmi⁸⁶.

Digital Post

Využívanie digitálnej pošty a online samoobsluhy je v Dánsku povinné od roku 2011 tak pre občanov ako aj podnikateľov. Pre tých, ktorí nemajú možnosť využiť digitálne služby z domu alebo kancelárie, sú k dispozícii počítače v mestských budovách, knižniciach a na ďalších verejných miestach. Vďaka tomu má teraz Dánsko najvyššiu úroveň využívania digitálnych verejných služieb v rámci krajín OECD, čo možno pokladať za veľký úspech digitálnej pošty. Korešpondencia prijatá týmto kanálom je rovnako záväzná ako lehoty, zmluvy a podpísané dokumenty zasielané na papieri s pečiatkou. Digitálna pošta od verejných orgánov zahŕňa okrem iného listy z colnej a daňovej správy a podobne.

Digitálna pošta je dostupná na jednej z dvoch zabezpečených webových stránok – borger.dk alebo e-Boks.dk. Pre prístup k digitálnej pošte je potrebné prihlásiť sa digitálnym podpisom NemID, čo je jednotné prihlásenie pre verejné webové stránky, online bankovníctvo a mnohé ďalšie webové stránky a služby. Odosielanie správ je spoplatnené. Užívatelia si môžu nastaviť, od koho si želajú prijímať správy. Ďalšou základnou službou Borger.dk je ponúkať bezplatné prijímanie a uchovávanie pošty od pridružených odosielateľov. Za zásielky platia odosielatelia poštovné, ktoré je nižšie ako náklady na tlač a zaslanie príslušného dokumentu poštou⁸⁷.

Central Business Register virk

Portál virk.dk slúži na registráciu začínajúcich podnikateľov. Portál uľahčuje administratívnu prácu jednotlivým spoločnostiam, zároveň prepája príslušné inštitúcie ako je daňový úrad a ďalšie úrady. Portál slúži nielen na registráciu nových spoločností, ale aj na poskytnutie rôznych informácií, ktoré má podnikateľ v Dánsku zo zákona povinnosť hlásiť. Na portáli prebiehajú aj žiadosti o vydanie CVR (Central Business Register) čísla, ktoré je potrebné na podnikanie v Dánsku.

Virk.dk je portálom, ktorý na jednom mieste umožňuje vyplniť obchodné formuláre, správy a podania od všetkých verejných orgánov v Dánsku. Portál poskytuje množstvo užitočných funkcií a je užívateľsky priaznivý. Napríklad pri zakladaní spoločnosti portál automaticky prevedie dotazník týkajúci sa rozsahu nového podnikania. Na základe odpovedí systém zabráni užívateľovi vyplňať irelevantné formuláre a odpovedať na otázky, ktoré sa netýkajú konkrétneho užívateľa a jeho podnikania⁸⁸.

Rovnako ako v prípade estónskeho obchodného registra je možné konštatovať, že portál virk je úspešný najmä vďaka jeho architektúre umožňujúcej jednoduché používanie a užívateľsky priaznivé funkcionality.

Práva duševného vlastníctva

Najrýchlejším a najjednoduchším spôsobom podania prihlášky na dánsky úrad pre patenty a ochranné známky je online spôsob, ktorý zároveň umožňuje priamo uhradiť poplatok za prihlášku. Po podaní národnej prihlášky dostane žiadateľ číslo prihlášky s potvrdením podania

⁸⁶ Denmark.dk (2021): The Danish approach to innovation and design. Dostupné na: <https://denmark.dk/innovation-and-design/digitalisation>, 15.01.2021

⁸⁷ Denmark.dk (2022): Digitalisation in Denmark. Dostupné na: <https://denmark.dk/innovation-and-design/digitalisation>, 15.01.2021

⁸⁸ Denmark.dk (2022): Digitalisation in Denmark. Dostupné na: <https://denmark.dk/innovation-and-design/digitalisation>, 15.01.2021

prihlášky. Ak poplatok za prihlášku nie je uhradený spolu s prihláškou, úrad pošle žiadateľovi faktúru s číslom prihlášky a poskytne mesačný odklad na úhradu poplatku. Úhrada poplatku sa vykonáva pomocou nasledujúcich akceptovaných kreditných kariet: Dankort, VISA/Dankort, EURO/Mastercard, American Express, VISA, VISA Electron a JCB. Možno je si tiež zvoliť platbu bankovým prevodom pomocou potvrdenky o zaplatení alebo prostredníctvom systému vkladových účtov „PVSKonto“. Okrem uvedených bezkontaktných spôsobov je možné úhradu poplatku vykonať osobne v kancelárii úradu, a to buď kreditnou kartou (Dankort) alebo v hotovosti. Prehľad výšky poplatkov za prihlásenie ochrannej známky v Dánsku poskytuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 15 Poplatky – prihláška ochrannej známky v Dánsku⁸⁹

Poplatky	Suma v DKK	Suma v eur
Základný poplatok za prihlášku ochrannej známky vrátane jednej triedy	2 000	268,77
Za druhú triedu	200	26,88
Za každú ďalšiu triedu	600	80,63
Rozšírené vyhľadávanie ochranných známk	700	94,07
Základný poplatok za obnovenie ochrannej známky po desiatich rokoch ⁹⁰	2 000	268,77

Zdroj: Business in Denmark: Intellectual property Rights, platné k 16.01.2022

Výšku poplatkov spojených s prihláškou v oblasti dizajnu v Dánsku uvádza nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 16 Poplatky – prihláška v oblasti dizajnu v Dánsku

Poplatky	Suma v DKK	Suma v eur
Základný poplatok za prihlášku v oblasti dizajnu vrátane jedného obrázka dizajnu	1 200	161,26
Poplatok za každý dodatočný obrázok	400	53,75
Poplatok za obnovenie po piatich rokoch	2 200	295,64

Zdroj: Business in Denmark: Intellectual property Rights, platné k 16.01.2022

5.3 Rakúsko

Úroveň digitalizácie verejných služieb je v Rakúsku nad priemerom krajín Európskej únie. Podľa rebríčka Digitálna ekonomika a sociálna spoločnosť (DESI 2021)⁹¹ patrí Rakúsku 10. miesto spomedzi krajín Európskej únie. Vzhľadom na dosiahnuté výsledky ako aj s ohľadom na geografickú blízkosť môžu byť skúsenosti v oblasti eGovernmentu pre Slovensko inšpiratívne.

V Rakúsku môžu podnikatelia využívať nástroje na zjednodušenie a zvýšenie komfortu používania služieb verejnej správy pre všetky zainteresované strany, ako aj na zefektívnenie

⁸⁹ Business in Denmark (2022): Intellectual Property Rights. Dostupné na: <https://businessindenmark.virk.dk/guidance/intellectual-property-rights/Trademarksanddesigns/>, 16.01.2022

⁹⁰ K základnému obnovovaciemu poplatku sa pripočítavajú dodatočné poplatky, ktoré závisia od počtu vybraných tried.

⁹¹ European Commission (2021): The Digital Economy and Society Index (DESI). Dostupné na: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi>, 12.11.2021

nákladov, čo možno zároveň považovať i za pridanú hodnotu týchto nástrojov. Podnikatelia čoraz viac využívajú verejné online služby. Veľké množstvo úradných záležitostí sa vykonáva pohodlne z domu alebo z kancelárie - bez ohľadu na otváracie hodiny, bez čakania a dohadovania termínov. Aplikácia oesterreich.gv.at bola spustená s cieľom poskytnúť občanom a podnikateľom jediný, mobilný a ľahko použiteľný prístup k najdôležitejším administratívnym službám. Na stránkach oesterreich.gv.at alebo pre podnikateľov aj na usp.gv.at podnikatelia všetky potrebné informácie. Online služby je možné rýchlo, jednoducho a elektronicky využívať aj pomocou podpisu mobilným telefónom (Handy-Signatur). Prípadné poplatky sú hradené elektronicky. Elektronický úkon úrad spracuje v internom systéme. Schválená žiadosť je spoľahlivo odoslaná elektronickým doručením na „MeinPostkorb“. Portál usp.gv.at je využívaný podnikateľmi a je centrálnym vstupným bodom na spracovanie informácií alebo transakcií.

Handy-Signatur

Ako už je z časti uvedené vyššie, dôležitými prvkami e-Governmentu v Rakúsku sú digitálne projekty občiansky preukaz alebo Handy-Signatur (podpis mobilným telefónom), ktorý funguje ako elektronický občiansky preukaz na internete. Elektronické online služby, ako je elektronická platba alebo elektronické doručovanie je realizované prostredníctvom Handy-Signatur na internete. Jedinečná identifikácia a autentifikácia pomocou Handy-Signatur vytvorí kvalifikovaný elektronický podpis, čo umožní podpisovanie žiadostí alebo zmlúv, ktoré by inak vyžadovali vlastnoručný podpis. Zavedením Handy-Signatur došlo k výraznému uľahčeniu pri využití elektronických služieb verejnej správy. Technickú implementáciu vykonáva bezplatný e-Government, softvér s otvoreným zdrojovým kódom. Moduly softvéru sú označované skratkou MOA (moduly pre online aplikácie) a integrované do príslušných aplikácií. To znamená, že podpisy je možné elektronicky kontrolovať, dokumenty elektronicky podpisovať a tiež elektronicky doručovať.

EPS-online

Podobne ako pri tradičných administratívnych konaniach, aj pri elektronických konaniach vznikajú náklady a poplatky. V dôsledku toho je potrebná možnosť platiť tieto náklady online. Pre tento účel sú v Rakúsku k dispozícii rôzne online platobné systémy. Pre integráciu online platobných systémov bolo vyvinuté špeciálne rozhranie: EPS-online. Orgán dostane elektronicky podpísanú správu o vykonanej platbe aj počas spracovania postupu a potom môže konanie uzavrieť. End-to-end elektronická verejná správa zahŕňa elektronické platenie poplatkov a platieb. Prevod musí byť možné uskutočniť elektronicky, bezpečne a nespochybniteľne. Stratégia elektronickej verejnej správy zabezpečuje otvorenie postupov a do značnej miery automatizáciu spracovania. To zahŕňa nevyhnutné platobné procesy. Konkrétne to znamená, že aplikácie by mali byť otvorené pre všetky existujúce platobné systémy, ale aj pre všetky budúce platobné systémy dostupné na trhu. EPS-online je úspešná platobná metóda a príležitosť, ako začať priťahovať rakúskych spotrebiteľov. Tento spôsob platby umožňuje potvrdenie platby v reálnom čase a systém zároveň umožňuje rýchlo spracovávať objednávky a vyberať platby.

Nezávislosť individuálnej žiadosti od konkrétneho spracovania platby sa odvíja priamo od tejto požiadavky otvorenosti. S týmto cieľom bola vyvinutá špecifikácia EPS2 (štandard e-platieb - verzia 2) pre online platobné transakcie. Elektronická platba v e-Governmente funguje ako nakupovanie v mnohých internetových obchodoch. Verejný orgán dostane elektronicky podpísané potvrdenie o vykonanej platbe v priebehu konania správneho alebo súdneho konania na príslušnom úrade. Úrady nemusia čakať na prijatie platby, aby konanie

dokončili, ako bolo zvykom v časoch požiadavky na potvrdenie o platbe, ale môžu začať konať okamžite, čo značne urýchľuje procesy v správnom či súdnom konaní. Po výbere spôsobu platby „EPS – online prevod“ v online formulári bude užívateľ presmerovaný do systému online bankovníctva banky.

USP - portál obchodných služieb

Zmluvní partneri vlády/verejnej správy v transakciách s tovarom a službami sú od začiatku povinní zasielať faktúry výlučne v elektronickej forme. Jedinou výnimkou sú platby v hotovosti. Prenos elektronických faktúr na federálnu vládu je možný prostredníctvom portálu obchodných služieb (USP - Unternehmensserviceportal)⁹². Po počiatočnej kontrole formálnych chýb sa elektronická faktúra odošle príslušnému úradu. Kópia faktúry sa vygeneruje automaticky vo formáte PDF a pošle sa späť na e-mailovú adresu (adresy) uvedenú v elektronickej faktúre ako potvrdenie prevodu. V prípade, že zaslanie faktúry nefunguje, systém na problém odosielateľa upozorní. Elektronický súbor je následne spracovaný interným systémom. Schválené žiadosti sú spoľahlivo doručené v elektronickej forme. Elektronické doručovanie je považované za úspešné najmä z dôvodu, že umožňuje úradom odosielať dokumenty, vrátane tých, ktoré je potrebné doručiť s potvrdením o doručení – elektronicky, pohodlným a lacnejším spôsobom. Komunikácia medzi podnikateľmi a verejnými orgánmi je v elektronickej forme rýchlejšia, navyše „žlté lístky“ a dodatočná cesta na poštu už nie sú potrebné.

Transakčná sekcia v USP v súčasnosti ponúka spoločnostiam prístup k najdôležitejším aplikáciám e-Governmentu federálnej vlády a neustále sa rozširuje. Pre podniky znamená jednotný prístup ku všetkým aplikáciám E-Governmentu, a teda nielen menej administratívnu náročnosť pri manipulácii s prístupovými údajmi a heslami, ale aj vysoko bezpečnú správu užívateľov E-Government aplikácie verejnej správy, čo taktiež možno považovať za pridanú hodnotu portálu.

E-faktúry

e-Rechnung.gv.at je spôsob prenosu údajov na doručovanie štruktúrovaných elektronických faktúr (e-Faktúr) rakúskemu verejnému sektoru, ako aj iným príjemcom faktúr. Vzhľadom na prínosy patrí medzi najdôležitejšie portály elektronickej verejnej správy. Elektronické faktúry je možné prenášať elektronicky prostredníctvom portálu USP alebo prostredníctvom siete Peppol eDelivery Network, čím je proces spracovania faktúr optimalizovaný pre fakturanta aj pre príjemcu faktúry.

Ďalšie prvky e-Governmentu v Rakúsku

Finanzverwaltung Finanz Online je k dispozícii bezplatne 24 hodín denne. Daňové priznania a iné žiadosti vyplnia občania či podnikatelia kedykoľvek z pohodlia domova alebo kancelárie. Niektoré žiadosti o federálne financovanie možno podať priamo cez portál Transparency.

S cieľom eliminovať čoraz častejšie útoky na počítače a smartfóny vznikol IKT – bezpečnostný portál – onlinesicherheit.gv.at, ktorý ponúka komplexné informácie o bezpečnom používaní internetu a digitálnych technológiách.

⁹² Unternehmensservice Portal (2022): Das digitale Unternehmensservice. Dostupné na: <https://www.usp.gv.at/>

Na webovej stránke právneho informačného systému ris.gv.at môžu užívatelia získať informácie v oblasti vnútroštátneho práva, práva Európskeho spoločenstva (podľa EUR-Lexu) a judikatúry najvyšších súdov, komisií a tribunálov.

Práva duševného vlastníctva

Štandardná online aplikácia na registráciu ochrany práv duševného vlastníctva je otvorená pre všetky typy ochranných známk: individuálne, obrazové, tvarové, farebné, zvukové, holografické, dizajnové, pohybové, multimediálne ochranné známky a ďalšie. Zoznam tovarov a služieb sa automaticky porovnáva s databázou viac ako 70 000 výrazov akceptovaných úradom (tzv. Harmonizovaná klasifikácia). Oficiálne vyhľadávanie podobnosti je možné objednať dodatočne počas procesu prihlasovania duševného vlastníctva. Úhrada poplatkov je možná aj mimo online registrácie. Registrácia prostredníctvom online registračného formulára si vyžaduje zvýšené, a teda časovo náročné skúmanie. Priemerná doba spracovania je 2-3 mesiace. Prihlášky alebo ďalšie príspevky je potrebné zaslať poštou alebo faxom. Pri registrácii dostane žiadateľ informácie o vzniknutých poplatkoch a oficiálne podpísané potvrdenie o prijatí prihlášky s registračným číslom.

5.4 Česká republika

Česká republika v súčasnosti nepatrí medzi lídrov v oblasti digitalizácie verejnej správy. Podľa štúdie Microsoft majú české firmy takmer o 20 % nižšiu úroveň používania moderných technológií v štátnej správe oproti vyspelým európskym krajinám⁹³. Aj napriek tomu sa krajina umiestnila v rebríčku Digitálna ekonomika a spoločnosť (DESI 2021)⁹⁴ o štyri priečky pred Slovenskou republikou, na celkovom 19. mieste spomedzi krajín Európskej únie. Vzhľadom na geografickú blízkosť a skúsenosť z fungovania v rámci spoločného štátu v minulosti je možné považovať skúsenosti Českej republiky v oblasti digitálnej ekonomiky za relevantné. Príklady úspešnej praxe sa sústreďujú na aktuálne prostriedky elektronickej komunikácie podnikateľov so štátnymi orgánmi Českej republiky.

Dátové schránky

Základný komunikačný nástroj s orgánmi verejnej moci predstavujú dátové schránky. Dátové schránky sú garantované štátom a vo väčšine prípadov nahrádzajú doporučené listy. Dátové schránky slúžia najmä na komunikáciu s orgánmi verejnej správy. Proces zriadenia dátovej schránky nepodlieha žiadnym poplatkom. Základným rozdielom medzi slovenskými a českými dátovými schránkami spočíva v ich zriaďovaní. Dátové schránky v Českej republike sa automaticky zriaďujú len orgánom verejnej moci, právnickým osobám zapísaným do obchodného registra a takisto právnickým osobám, ktoré sú právnickými osobami na základe zákona. Schránky pre fyzické osoby sú zriaďované len na základe žiadosti adresovanej správcovi.

Ďalším zaujímavým rozdielom je spôsob, akým sa občan a podnikateľ prihlasuje do dátových schránok. Prihlasovanie v ČR je pomocou mena a hesla, zatiaľ čo na Slovensku je to pomocou eID karty a BOKu, s čím samozrejme súvisí počiatočný pomalý nábeh na používanie schránok (ľudia si vymieňajú svoj občiansky preukaz až po určitej dobe). České nastavenie preto je možné preto považovať za vhodnejšie. Rozdiel je takisto vo vnímaní

⁹³ Microsoft (2018): Proč technologie nestačí aneb digitální kultura jako konkurenční výhoda. Dostupné na: <https://news.microsoft.com/cs-cz/features/proc-technologie-nestaci/>, 13.03.2018

⁹⁴ European Commission (2021): The Digital Economy and Society Index (DESI). Dostupné na: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi>, 12.11.2021

identifikátora. V ČR identifikátor určuje rolu voči dátovej schránke a teda jedna osoba môže mať viac identifikátorov. Na Slovensku je identifikátor len jeden a identifikuje osobu ako takú.

Zaujímavé na tomto systéme je aj to, že pre prijímanie poštových dátových správ je nutné nielen zriadenie samotnej schránky, ale aj povolenie príjmu takýchto správ, a to buď povolením v systéme alebo pri návšteve Czech POINT. Postup podnikateľa na Slovensku je dvojnásobne náročný, čo znamená tiež viac času stráveného administratívou.

Ďalej platí, že zatiaľ čo českému podnikateľovi stačí k prístupu do elektronickej schránky akýkoľvek internetový prehliadač, pripojenie na internet a znalosť prihlasovacích údajov, na Slovensku je potrebné dodatočné softvérové vybavenie, čítačka kariet a eID karta. Na Slovensku sa na rozdiel od Českej republiky za pomoci elektronickej schránky nedajú posielat správy medzi súkromnými subjektmi navzájom. Dátové schránky síce umožňujú realizáciu celého radu elektronických podaní, avšak stále tu chýba transakčná časť, ktorá by umožnila okamžité zaplatenie napríklad dane či správneho poplatku.

Czech POINT

Český Podací Overovací a Informačný Národný Terminál (ďalej len „**Czech POINT**„) je univerzálne kontaktné miesto verejnej správy, ktoré poskytuje užívateľom rôzne overené výpisy z informačných systémov verejnej správy. Czech POINT je obdobou slovenského IOMO. V ČR je však prepracovanejší a ponúka napríklad e-shop, v ktorom si užívatelia môžu online objednať výpisy z registrov, ktoré im budú následne zaslané poštou, čo možno považovať v porovnaní s možnosťami vyžiadania výpisu z registra trestov na Slovensku za úspešné riešenie. Czech POINT ponúka možnosť založenia živnosti, konverzie dokumentov, zriaďovanie dátových schránok a iné služby s dátovými schránkami súvisiace.

Využívanie Czech POINT-u so sebou nesie okrem iného i výhody spojené so znížením správnych poplatkov. Správne poplatky upravuje Zákon č. 634/2004 Sb. o správnych poplatkoch. Overujúci tuzemský správny úrad môže znížiť správny poplatok až o 90 %. Pokiaľ k tomu úrad pristúpi, mal by postupovať jednotne vo všetkých vecne obdobných prípadoch. V prípade výpisov z registra trestov overujúci správny úrad vyberá vždy poplatok 100 Kč za výpis. Poplatok v tomto prípade nezáleží na počte strán, ani nie je možné tento znížiť. Rozhranie CzechPOINT@home je určené pre užívateľov, ktorí nechcú pre výpis z registra chodiť na kontaktné miesto Czech POINT a majú zriadenú vlastnú dátovú schránku fyzickej osoby.

Súdne poplatky upravuje Zákon č. 549/1991 Sb. súdnych poplatkoch. Poplatok za konanie by mal byť zaplatený v čase podania žaloby. Jeho výška závisí od povahy sporu a hodnoty predmetu sporu. Celý sadzobník je prílohou uvedeného zákona o súdnych poplatkoch. Poplatok môže byť uhradený na účet súdu, v hotovosti na súde a niekedy aj kolkovými známkami. Elektronická platba súdneho poplatku aktuálne nie je v ČR možná.

Práva duševného vlastníctva

V ČR musí byť formulár prihlášky ochrannej známky podaný spôsobom umožňujúcim overenie identity žiadateľa (napr. pomocou dátovej schránky). Podat' prihlášku je možné taktiež klasicky e-mailom (bez elektronického podpisu). V takom prípade je však nutné formulár prihlášky do 5 dní od podania potvrdiť jeho ďalším zaslaním. To je možné urobiť pomocou dátovej schránky, zaslaním elektronicky podpísaného dokumentu, ale tiež osobne.

Prihláška sa podáva na Úrade priemyselného vlastníctva ČR, pričom podanie je možné uskutočniť i elektronicky prostredníctvom aplikácie ePodanie. Po vyplnení prihlášky je možné zvoliť jednu z troch možností podania, a to odoslanie do dátovej schránky, podanie

s elektronickým podpisom, podanie bez elektronického podpisu. V poslednom prípade je však nutné do 5 dní potvrdiť podanie ďalším dorúčením; to je možné urobiť pomocou dátovej schránky, zaslaním elektronicky podpísaného dokumentu, ale tiež osobne.

Poplatky spojené s podaním prihlášky ochrannej známky v ČR sú ku dňu 16.01.2022⁹⁵ nasledovné:

Tabuľka 17 Poplatky spojené s podaním prihlášky ochrannej známky v Českej republike

Poplatok	Suma v Kč	Suma v eur
Za individuálnu ochrannú známku do troch tried výrobkov alebo služieb	5 000	204,14
Za kolektívnu a certifikačnú ochrannú známku do troch tried výrobkov alebo služieb	10 000	408,28
Za každú ďalšiu triedu výrobkov alebo služieb nad tri triedy	500	20,41

Zdroj: Úrad průmyslového vlastnictví, stav k 16.01.2022

Poplatky je možné hradiť v hotovosti v pokladni Úradu priemyselného vlastníctva v ČR kolkami (len poplatky do výšky 5000 Kč, t.j. približne 204 eur), prevodom z účtu alebo šekovou poukážkou.

⁹⁵ Úřad průmyslového vlastnictví (2022): Poplatky Úřadu průmyslového vlastnictví. Dostupné na: https://upv.gov.cz/files/uploads/PDF_Dokumenty/popl_uhr/prehled_poplatku_rizeni_upv_022019C.pdf položka č. 138, stav k 16.1.2022

6. Bariéry systému poplatkov v Slovenskej republike

V poslednom období došlo k zmenám, ktoré mali pozitívny vplyv na poplatkové zaťaženie slovenských podnikateľov. Jednou z týchto zmien je napríklad prijatie zákona č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákona proti byrokracii), ktorý zaviedol orgánom verejnej správy povinnosť zdieľať údaje zo systémov verejnej správy a tieto údaje tak nepožadovať od podnikateľov. Stále však existujú pomerne významné bariéry a obmedzenia, ktoré zabráňujú vybudovaniu efektívneho systému poplatkov v Slovenskej republike a neumožňujú elimináciu neprimeraného poplatkového zaťaženia podnikateľov.

Táto kapitola sa sústreďuje na špecifikáciu kľúčových bariér a obmedzení, ktoré boli identifikované pri analýze systému poplatkov v Slovenskej republike uvedenej v kapitolách 4 a 5, ale aj v tejto kapitole nižšie. Do kapitoly boli vybrané kľúčové bariéry a obmedzenia, ktoré sa vzťahujú na tzv. bežného podnikateľa, to znamená podnikateľa, ktorý nepodniká v špecifických činnostiach ako energetika, hazardné hry a podobne.

Následne sú v podkapitole 6.2 uvedené príklady situácií MSP, ktoré sú počas ich životného cyklu zaťažené poplatkami a identifikované poplatky, ktoré neprimerane zaťažujú podnikateľov (podkapitola 6.3).

6.1 Identifikácia kľúčových bariér a obmedzení v systéme poplatkov pre MSP v SR

Bariéry a obmedzenia je možné pre účely tejto analýzy rozdeliť do šiestich rámcových oblastí:

- Úroveň regulačného a poplatkového zaťaženia podnikateľov,
- legislatívne obmedzenia a neprehľadnosť systému poplatkov,
- úroveň digitalizácie verejných služieb (eGovernment),
- dĺžka procesu vybavenia podaní a komunikácia orgánov verejnej správy,
- obmedzenia pri špecifických úkonoch spojených s poplatkami,
- zber a analýza dát o poplatkovom zaťažení.

6.1.1 Úroveň regulačného a poplatkového zaťaženia podnikateľov

• *Vysoká regulačná a poplatková záťaž podnikateľov*

Regulačné a poplatkové zaťaženie podnikateľov je dlhodobo považované slovenskými podnikateľmi za neprimerane vysoké. Výrazné povinnosti a poplatky sú spojené už so samotným začatím podnikania. Sumárna sadzba poplatkov (spolu s daňovým zaťažením) môže časť záujemcov o podnikanie od zámeru podnikat' odradiť. V mnohých prípadoch je problémom aj administratívna a časová náročnosť spojená s úkonmi pri rôznych podaniach podnikateľa.

• *Uplatňovanie neprimeraných alebo zastaralých (archaických) poplatkov, ktoré stratili opodstatnenie*

Vysoké poplatkové zaťaženie podnikateľov je spôsobené uplatňovaním neprimeranej výšky poplatkov alebo platením zastaralých poplatkov, ktoré už v legislatívnom procese stratili opodstatnenie. Napriek tomu ostali v zákonoch, nariadeniach, či vyhláškach, teda v platnosti. Uvedené je spôsobené aj tým, že v minulosti nebol zavedený systematický prístup pri prijímaní

nových právnych predpisov (ex ante hodnotenie vplyvov) a následne absentovalo pravidelné vykonávanie ex post hodnotení regulácií a súvisiacich poplatkových povinností.

Niektoré poplatky môžeme považovať za zastaralé z dôvodu, že nerešpektujú technologické zmeny a možnosti podnikateľského prostredia, či inštitúcií a úradov samotných. Príkladom môže byť poplatok za pripojenie do elektrickej siete. Napriek tomu, že vďaka technologickým parametrom súčasnej elektrickej siete na Slovensku dodávateľ energií presne mapuje odberné miesta aj zo vzdialeného monitoringu, podnikateľ musí prevádzku do elektrickej siete napájať súborom žiadostí o povolenie, ktoré sú zaťažované poplatkami. Okrem zbytočnej byrokratickej záťaže tu dochádza aj k nadmernému poplatkovému zaťaženiu. Dobrou praxou v niektorých členských krajinách Európskej únie je pripojenie do siete automaticky, zo strany dodávateľa energie a bez poplatku.

Vzhľadom k možnostiam digitalizovanej verejnej správy, keď sú systémy úradov nepretržite dopĺňané o údaje o podnikateľských subjektoch, a kde je podnikateľský subjekt povinný komunikovať elektronicky a starať sa o svoj digitálny profil je možné považovať za archaické aj niektoré poplatky a úkony vydávajúce potvrdenia - napríklad vydanie potvrdenia obcou alebo orgánom finančnej správy (o stave osobného účtu, o stave nedoplatkov, o úhrade daňových záväzkov, o neexistencii pohľadávok) sú úkonmi, za ktoré podnikateľ platí, i keď ich úrad bez ťažkostí zistí online, v databáze.

To isté platí aj pri vydaní potvrdení o odbornej spôsobilosti, či tých súvisiacich s BOZP. Existujúca databáza s evidenciou všetkých vydaných povolení je dostupná a plne by inšpektorom overujúcim spôsobilosť stačila.

6.1.2 Legislatívne obmedzenia a neprehľadnosť systému poplatkov

• *Neprehľadnosť systému poplatkov*

MSP sa pri svojej činnosti okrem základných daňových a odvodových povinností musia vysporiadať aj s množstvom ďalších registračných či administratívnych povinností, ktoré sú spojené s poplatkami. Komplex poplatkov, ktoré uhrádza podnikateľ na Slovensku určuje veľké množstvo legislatívnych noriem a predpisov. Okrem právnych predpisov si musí podnikateľ často naštudovať aj súvisiace vyhlášky a nariadenia. Systém poplatkov je často pre podnikateľov, najmä malých a stredných, neprehľadný a spôsobuje dodatočné finančné náklady spojené so sledovaním legislatívnych povinností a ich zmien. Podľa hodnotenia uplatňovania princípov SBAfE na Slovensku v roku 2019 považovalo rýchlo sa meniacu legislatívu za problém až 77 % respondentov a 74 % označilo za problém administratívne procesy⁹⁶.

Jedným z dôvodov môže byť aj nedostatočná komunikácia medzi súkromným a verejným sektorom pri tvorbe regulácií.

• *Nedostatočná zrozumiteľnosť, výklad a stálosť právnych predpisov*

Právne predpisy, ktoré vymedzujú povinnosti podnikateľov spojené s poplatkami, podliehajú častým zmenám a novelizáciám. Napríklad zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch, ktorý vymedzuje najväčšiu škálu poplatkov pre podnikateľov, bol za posledné tri roky novelizovaný viac ako 20 krát. Navyše sú tieto predpisy často pre menších podnikateľov nedostatočne zrozumiteľné a prehľadné. Nakoľko nie sú informácie poskytované komplexne na jednom mieste a v zrozumiteľnej forme, podnikateľ musí vynaložiť úsilie a hľadať informácie o povinnostiach z rôznych zdrojov. Uvedené môže spôsobiť prehliadnutie povinností, nedodržanie termínu pre splnenie povinnosti alebo úhradu poplatku. Detailnejšie

⁹⁶ Slovak Business Agency (2021): Audit hodnotenia uplatňovania princípov SBAfE na Slovensku v r. 2019.

informácie k nedostatočnej zrozumiteľnosti a stálosti právnych predpisov sú uvedené v podkapitole 4.5.

6.1.3 Úroveň digitalizácie verejných služieb

• *Bariéry v oblasti digitalizácie (eGovernmentu)*

Elektronizácia predstavuje pre podnikateľov možnosť vykonávať rôzne úkony bez potreby osobného kontaktu, s nižšími finančnými nákladmi a s vynaložením menšieho úsilia. Napriek tomu stále nie je podnikateľmi dostatočne využívaná, a to z viacerých dôvodov.

Orgány verejnej správy paradoxne v praxi často zapríčiňujú, že prostriedky elektronizácie sú pre podnikateľov skôr príťažou, než uľahčením pri plnení ich každodenných povinností - napríklad vytváraním nových portálov a funkcionalít, ktoré nie sú vždy vzájomne kompatibilné alebo sa vyznačujú inými prekážkami. Zároveň v mnohých prípadoch nedochádza pri použití elektronickej formy k zrýchleniu vybavenia žiadosti, ako by sa dalo predpokladať.

Mnohé informačné systémy verejnej správy sa vyznačujú odlišnými technickými požiadavkami na prístup MSP. K niektorým systémom je možné prihlásenie cez ústredný portál verejnej správy, k iným je potrebné tiež prihlasovacie meno a heslo alebo dokonca GRID karta. Prístup k najčastejšie používaným informačným systémom verejnej správy sa tak pre MSP stáva neprehľadným. Uvedené sa vzťahuje aj na prístup do elektronických schránok. Zároveň podnikatelia nepovažujú rozsah niektorých elektronických služieb za dostatočný⁹⁷.

V prostredí informačných systémov verejnej správy nie je v súčasnosti spravidla možné využiť možnosť platby online, pričom nedostatkom nie je len skutočnosť, že platba správnych a súdnych poplatkov nie je napojená na online platobnú bránu, ale tiež to, že mnohé výzvy nie sú generované priamo informačným systémom, ale konkrétnym úradníkom, ktorý rovnako ako podnikateľ musí vybaveniu záležitosti venovať ďalší čas.

Podľa Analýzy bariér malých a stredných podnikov v oblasti digitalizácie⁹⁸ sa do informačných systémov verejnej správy často implementujú formuláre, ktorých záväzné vzory či podstatné náležitosti stanovujú právne predpisy. Stáva sa však, že po zavedení nového záväzného formulára sa daná zmena implementuje do informačného systému s oneskorením, čo na strane MSP nemusí spôsobovať len administratívne ťažkosti, ale aj vznik sankcií.

Podnikatelia sa taktiež stretávajú s problémami pri uznávaní elektronického podpisu, nakoľko v právnom poriadku SR nie je iná kvalifikovaná forma elektronického podpisu výslovne upravená.

Obmedzením pre efektívne využívanie online portálov môže byť aj častá absencia online helpdesku, na ktorom môžu podnikatelia okamžite riešiť aktuálne problémy s pripojením a funkcionalitami alebo nedostatočná informovanosť podnikateľov o existujúcich portáloch verejnej správy.

⁹⁷ Slovak Business Agency (2019): Analýza bariér malých a stredných podnikov v oblasti digitalizácie. Bratislava, 2019., podkapitola 7.3, s. 89 – 90 (dostupné na: <http://www.sbagency.sk/analyzy-slovenskeho-podnikatelskeho-prostredia#.Yjg4lerMJJaQ>)

⁹⁸ Slovak Business Agency (2019): Analýza bariér malých a stredných podnikov v oblasti digitalizácie. Bratislava, 2019., podkapitola 7.3, s. 90 (dostupné na: <http://www.sbagency.sk/analyzy-slovenskeho-podnikatelskeho-prostredia#.Yjg4lerMJJaQ>)

6.1.4 Dĺžka procesu vybavenia podaní a komunikácia úradov s podnikateľmi

- *Nedostatočné zvýhodnenie elektronických podaní, relatívne pomalé vybavenie elektronických podaní (obdobné ako tzv. papierových podaní)*

Elektronizácia štátnej správy má otvárať možnosti pre lacnejšie, jednoduchšie a rýchlejšie vybavovanie komunikácie medzi úradmi, občanmi a podnikateľmi. Podnikateľ je k využívaniu elektronickej komunikácie v súčasnosti motivovaný zľavnenými poplatkami za podanie návrhov na viaceré úkony úradov elektronickejšie a „pohodlím“ vybavenia úkonu z kancelárie alebo domova.

Odrádzajúcim faktorom môže naopak byť rýchlosť vybavovania elektronických podaní. Z logiky veci by mali byť vybavované rýchlejšie a priamejšie - absentuje nutnosť fyzickej dokumentácie, odpadajú lehoty na doručenie a podobne. Prax však ukazuje, že elektronickejšie podaná agenda je úradmi vybavovaná často rovnako dlho ako tá písomná. Stáva sa paradoxne aj to, že je elektronickejšie agenda vybavovaná ešte dlhšie ako agenda podaná v listinnej podobe.

Problém je spôsobený metodickou a procesnou nepripravenosťou niektorých úradov alebo zaužívanými procesmi používania a evidencie dokumentov v papierovej podobe. Niekedy je bariérou pre rýchlejšie vybavovanie elektronickej agendy nedostatočná technická vybavenosť úradov.

- *Nedostatočná a neefektívna komunikácia úradov s podnikateľmi*

Úrady často nepoužívajú pri komunikácii s podnikateľmi najefektívnejšie formy komunikácie, ktoré umožňujú promptné vybavenie žiadostí (predložených v listinnej alebo elektronickej forme). Úradníci často dožadujú chýbajúce podklady a informácie listinnou formou (listom zaslaným poštou), čo má negatívny vplyv na čas vybavenia úkonu.

Úrady zároveň nezverejňujú niektoré informácie, ktoré by mohli byť podnikateľom poskytované proaktívne a ktoré si musia podnikatelia dodatočne vyžiadať. Poskytnutie niektorých informácií môže predstavovať administratívny úkon zaťažený poplatkom.

6.1.5 Zber a analýza dát o poplatkovom zaťažení

- *Nesystematická kategorizácia poplatkových príjmov*

Problémom, ktorý do veľkej miery znemožňuje zber dát o poplatkovom zaťažení a ich adekvátnu analýzu, je príliš chaotická a nesystematická kategorizácia jednotlivých skupín poplatkov.

Na štátnej, regionálnej aj miestnej úrovni nie je možné odfiltrovať údaje o výške, vývoji, priemernom využívaní či adekvátnosti poplatkov za jednotlivé sadzby. Účtovne s nimi inštitúcie narábajú v širších zoskupeniach, kde sú často spojené charakterovo nepríbuzné sadzby poplatkových sadzobníkov.

Nie je preto často možné hodnotiť vývoj poplatkov istej skupiny a inštitúcie túto analýzu nijako nevykonávajú. Aj v ich záujme by pritom malo byť zefektívňovanie a znižovanie poplatkového zaťaženia, ktoré by MSP na ich území motivovalo k významnejším podnikateľským aktivitám.

- *Chýbajúce pravidelné vyhodnocovanie a analýza vybraných poplatkov*

V prostredí verejnej správy nebolo zavedené pravidelné a systematické preskúmanie - auditovanie oprávnenosti, efektívnosti, opodstatnenosti a adekvátnosti výšky poplatkov, ktoré by bolo podkladom pre úpravu povinností a legislatívnych požiadaviek. Slovensko vykazuje

nedostatky v oblasti ex post hodnotení regulácií a súvisiaceho poplatkového zaťaženia. Stále nie sú vykonávané systematické pravidelné a cielené ex post hodnotenia. Viac informácií je uvedených v podkapitole 3.1. Zároveň nie sú pri prijímaní nových regulácií dostatočne zohľadnené názory a potreby podnikateľského sektora.

6.1.6 Obmedzenia pri špecifických úkonoch spojených s poplatkami

- *Komplikovanosť, časová a finančná náročnosť územného konania a získania stavebného povolenia*

Aj mnoho MSP, ktorých náplňou práce nie je stavebná činnosť, narážajú počas svojej existencie na nutnosť podstúpiť stavebné konanie. Zložitosť a rozsah regulácie spojenej s výrazným poplatkovým zaťažením je často jednou z premenných, ktoré najviac odrádzajú od zvažovaných investícií. Slovensko má jeden z najdlhších procesov povoľovania stavieb v Európe, naviac stavebné konanie nebolo zatiaľ podporované elektronicky. Nízka úroveň digitalizácie je spojená aj s úkonmi súvisiacimi so stavebným konaním, napríklad pri prevode vlastníctva na katastri nehnuteľností, pri pripojení na elektrické, vodovodné a telekomunikačné siete *a podobne*.

6.2 Príklady situácií MSP počas ich životného cyklu najviac zaťažených poplatkami

Jedným z cieľov analýzy jej identifikovanie fáz a úkonov podnikateľského cyklu malých a stredných podnikov, ktoré sú z hľadiska poplatkového zaťaženia najviac zaťažujúce.

Pre tento účel analýza pomenuje niekoľko situácií z bežného životného cyklu podniku, ale aj špecifických fáz podnikania, s ktorými sa nemusí stretnúť každý malý a stredný podnikateľ. Podstatná je ilustrácia výšky poplatkov a regulačného zaťaženia spojeného s danými poplatkovými povinnosťami.

Aby bola ilustrácia poplatkového zaťaženia čo najvhodnejším príkladom poplatkového zaťaženia slovenskej malej a strednej firmy, rozhodli sme sa vybrať príklad stredne veľkej firmy, mimo metropolitného regiónu. Ilustratívna firma podniká v automobilovom sektore - vyrába gumové komponenty pre automobilový priemysel. Analýza tak zasiahne na Slovensku široko zastúpený sektor, na ktorom je možné vykresliť veľké spektrum poplatkových povinností.

Sledujeme poplatky, ktoré musí zaplatiť stredne veľká spoločnosť v horizonte jedného účtovného roku. Pri niektorých poplatkoch dochádza k opakovanej záťaži v každom účtovnom roku, na miestach, kde je to neprimerané, na to analýza upozorňuje.

Pri niektorých poplatkových povinnostiach analýza popisuje taktiež kvalitu služby poskytnutej za zaplatený poplatok. Modelovanie vychádza z metodiky podnikového modelovania obvykle používaného spoločnosťou PwC a Svetovou bankou pri meraní ukazovateľov významných pre štúdiu Doing Business.

Ilustratívna firma je v prípade tejto analýzy spoločnosťou s ručením obmedzeným a stredne veľkým podnikom (50 - 249 zamestnancov, ročný obrat menej ako 50 000 000 eur).

Príklady podnikateľských aktivít zaťažených poplatkami a s tými spojenými povinnosťami sú uvedené nižšie.

6.2.1 Poplatkové povinnosti pri založení spoločnosti s ručením obmedzeným

Mieru poplatkového zaťaženia na Slovensku ilustruje už samotný fakt, že malý a stredný podnik narazí na desiatky poplatkových povinností už pri samotnom zakladaní spoločnosti s ručením obmedzeným.

Listinami doložené osvedčenia spoločne s priloženými dokumentami potrebnými pre založenie s.r.o. odovzdávajú účastníci na miestnom živnostenskom úrade.

Pre svoje podnikanie musí modelová spoločnosť zapísať ekonomické činnosti, ktoré potrebuje povolenie činnosti. V prípade MSP s priemyselnou výrobou, ktorá s výrobkami obchoduje, ide zvyčajne o minimálne dve ekonomické činnosti (súvisiace s výrobou, súvisiace s obchodom). Za remeselné a viazané živnosti podnikateľ uhrádza poplatok 7,5 eur za činnosť. U voľných živností ich v prípade elektronického podania dokáže ohlásiť bezplatne.

Konateľ modelovej spoločnosti musí v štádiu zakladania firmy predložiť výpis z registra trestov. Aj v prípade, že o výpis požiada elektronicky, musí uhradiť poplatok - 2 eur za jeden výpis.

Samotný vklad zápisu do Obchodného registra je možné návrhy na zápis do obchodného registra podávať elektronicky a podpísané kvalifikovaným elektronickým podpisom. Návrh obsahuje aj doposiaľ vyhotovené prílohy - zakladateľskú listinu/spoločenskú zmluvu, súhlasy správcu dane pre všetkých zakladateľov, vyhlásenie správcu vkladu o splatení vkladu, súhlas vlastníka nehnuteľnosti, podpisový vzor konateľov, vyhlásenie jediného spoločníka a osvedčenie o živnostenskom oprávnení. Tieto dokumenty však zakladateľ overil aj úradne. Fotokópie celkovo 7 dokumentov s osvedčenými podpismi a v 5 vyhotoveniach stálo na úrade celkovo 70 eur (za osvedčenie podpisu 2 eur, za osvedčenie fotokópie za každú i načatú stranu v slovenskom jazyku 2 eur).

Za elektronicky podaný zápis spoločnosti do Obchodného registra modelová firma uhradila súdny poplatok vo výške 150 eur (ak by došlo k podaniu zápisu osobne, poplatok by bol 300 eur).

Po kladne vyhodnotenom návrhu na zápis firmy do Obchodného registra si spoločnosť pre ďalšie účely nechala vypracovať zatiaľ desať listinných úradne uznaných výpisov z Obchodného registra s poplatkom 6,5 eur za každý z nich.

Prevádzka vyrába pogumované komponenty do automobilov, kde musí na výrobu dohliadať úradne uznaný garant. Firma preto musí živnostenský úrad požiadať o vydanie povolenia na vykonávanie funkcie zodpovedného zástupcu pre minimálne jednu ďalšiu osobu. Vydanie povolenia stálo po preverení 6,5 eur za povolenie pre jednu osobu.

Stredne veľká firma tak už v bode svojho formálneho vzniku musela vykonať desiatky poplatkových povinností a sumárne zaplatiť len v samotných položkách sadzobníka viac ako 300 eur. V modelovom príklade navyše počítame s hladkým priebehom schvaľovania, bezchybnosťou dokumentov a zjednodušenými vlastnosťami firmy, ktorá v praxi musí často už pri založení žiadať o vydanie niekoľkých ďalších súhlasov, osvedčení a výpisov.

6.2.2 Poplatkové povinnosti pri založení živnosti

Živnosť ako najčastejšia forma podnikania na Slovensku patrí takisto k oblastiam, ktorých sa dotýka stanovovanie poplatkových povinností. Vznik živnosti sa riadi zákonom č. 455/1991 Z. z. o živnostenskom podnikaní (živnostenským zákonom).

Podnikanie vykonáva fyzická osoba na základe živnostenského oprávnenia pre „sústavnú činnosť prevádzkovanú samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom

dosiahnutia zisku alebo za účelom dosiahnutia merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu, ak ide o hospodársku činnosť registrovaného sociálneho podniku podľa osobitného predpisu, a za podmienok ustanovených týmto zákonom.“

Živnostník si pri začiatku podnikania vyberie z troch druhov živností: voľnej, remeselnej, alebo viazanej. Pri voľnej žiadosti sú nároky na podnikateľa menej významné, pri remeselnej, alebo viazanej však musí dokladať osvedčenia o jeho profesijných schopnostiach.

Živnostník musí pri zakladaní živnosti určiť predmet podnikania, obchodné meno a miesto podnikania alebo sídlo. Tieto údaje potom musí ohlásiť. Pre získanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení má podnikateľ možnosť podávať ohlásenie so žiadosťou elektronicky, alebo osobne.

Hlavnou povinnosťou je vyplnenie formulára na ohlásenie živnosti. Do formulára záujemca o živnosť vpisuje údaje ako miesto podnikania, predmety podnikania, dobu prevádzkovania živnosti, či údaje týkajúce sa zodpovedného zástupcu, jeho súhlas a údaje potrebné pre vyžiadanie výpisu z registra trestov. Niektoré z týchto údajov vyžadujú dokumenty s overenými podpismi, či úradne alebo notársky overenými kópiami. Ide napríklad o potvrdenie majiteľa nehnuteľnosti, kde je nahlásené sídlo (pokiaľ nejde o nehnuteľnosť žiadateľa), či výpis z registra trestov. Tieto dokumenty sú poplatné.

Žiadosť o živnosť obsahuje aj prihlášku k registrácii daňovníka k dani z príjmu fyzickej osoby a špecificky pri fyzickej osobe aj prihlášku na verejné povinné zdravotné poistenie.

Ak ide o založenie remeselnej alebo viazanej živnosti, podnikateľ musí preukázať úradu svoju odbornú spôsobilosť alebo odbornú spôsobilosť zodpovedného zástupcu – napríklad výučným listom alebo iným dokladom o riadnom ukončení príslušného študijného odboru. I tu sa vyžadujú úradne overené fotokópie, či podpisy, čo so sebou prináša ďalšiu poplatkovú povinnosť.

Základnou poplatkovou povinnosťou pri zakladaní živnosti a podaní žiadosti o vydanie živnostenského opatrenia osobne, je povinnosť uhradiť správny poplatok vo výške 5 eur za každú voľnú živnosť a 15 eur za každú remeselnú alebo viazanú živnosť. Ide ale o sadzby pri osobnom podaní.

Ak je žiadosť o vydanie živnostenského podnikania podaná elektronicky, voľné živnosti nie sú poplatné a za remeselnú či viazanú živnosť je poplatok stanovený vo výške 7,5 eur.

6.2.3 Poplatkové povinnosti pri zamestnávaní

Dlhodobu jednou z najviac kritizovaných oblastí slovenského podnikateľského prostredia, a to tak zo strany zahraničných hodnotiteľov ako napríklad Svetová banka, ako aj domácich zástupcov zamestnávateľov, *je preregulovaný proces zamestnávania*.

Potvrďuje sa to aj pri sledovaní poplatkového zaťaženia, ktoré ukazuje na rozsiahle spektrum poplatkových povinností, ako aj samotnú celkovú výšku uhrádzaných poplatkov počas procesu náboru zamestnávateľov.

Výroba modelovej firmy si pre účely tejto analýzy vyžaduje nábor 100 zamestnancov na hlavný pracovný pomer. Časť z nich si vyžiadala od príslušného úradu práce. Ponuka mala byť doručená miestnym dlhodobým nezamestnaným osobám a niekoľkým nezamestnaným s príslušným vzdelaním. Veľká časť pracovníkov musí mať pre náplň práce odborné vzdelanie, prípadne formálne povolenia k vykonávaniu odborných. Medzi evidovanými nezamestnanými je len zlomok miestnych s požadovaným profilom. Preto modelová spoločnosť oslovila viaceré úrady práce aj zo širšieho okolia.

Okrem úradov práce a reklamy na pracovných portáloch sa firma rozhodla šíriť oznam o voľných pracovných pozíciách aj prostredníctvom stránky miest a ich novín. Pri tejto reklame bolo okrem inzertnej čiastky nutné uhradiť aj poplatky z reklamy. Tie musela zaplatiť aj za zverejnené náborové inzeráty na pozemkoch prevádzky a billboardmi, či plagátmi na území obcí. Podľa sadzobníka je poplatok z reklamy stanovený na 5 percent z dohodnutej ceny reklamy. Z modelovej čiastky 3 200 eur, za ktorú firma reklamu objednala tak napríklad na tomto poplatku v mestách odvieďa 160 eur. Medzi poplatkové povinnosti je možné započítať aj povinné odvádzanie poplatkov za každého zamestnanca do rezervného fondu pre poukazy na rekreáciu zamestnancov. Pri 100 zamestnancoch sa sumárna čiastka takto odvedených poplatkov vyšplhá na sumu 22 687,5 eur.

Spoločnosť musela podľa pravidiel zaistiť tiež rekvalifikáciu a preskúšanie zamestnancov. Hoci firma využila možnosť bezplatného školenia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ponuka nepokryla všetky potreby odborného zamerania. Už samotné požiadanie o vstup do systému kurzov si vyžadoval desiatky poplatkových povinností a uhrádzaných poplatkov.

Časť zamestnancov teda absolvovala aj rekvalifikačné kurzy v rámci projektu RE-PAS. Ten je financovaný z európskych zdrojov, no aj tu bolo nutné podstúpiť pred spustením desiatky administratívnych úkonov spojených s poplatkovým zaťažením.

Modelová spoločnosť po preškolení a preskúšaní podstúpila za každého zamestnanca taktiež agendu vybavenia poplatkovej povinnosti za vydanie potrebných povolení. Ide o sumár poplatkov - za absolvovanie skúšky, vydanie potvrdenia o jej výsledku a uznaní odbornej praxe.

Tabuľka 18 **Sadzobník poplatkov za vydanie osvedčenia o odbornej kvalifikácii**

Poplatky za vydanie osvedčenia o odbornej kvalifikácii	Suma v eur
poplatok za vydanie osvedčenia o vykonaní kvalifikačnej skúšky pred skúšobnou komisiou podľa osobitného predpisu	6,5
poplatok za vydanie osvedčenia o splnení podmienok odbornej praxe	6,5
vydanie rozhodnutia o uznaní odbornej praxe	16,5

Zdroj: Sadzobník správnych poplatkov (Príloha č. 1 zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch), k 1.2.2022

Za preskúšanie zamestnancov a vydanie potrebných povolení tak modelová firma zaplatila hneď po náboe 2 065 eur.

Už prvotný nábor zamestnancov tak pre MSP so 100 zamestnancami znamená stovky poplatkových povinností a úhradu nákladov na poplatky vo výške viac ako 3 000 eur. V modelovom príklade navyše pracujeme s predpokladom zamestnávania domácich pracovníkov na hlavný pracovný pomer. V prípade variabilných pracovných pomerov a zamestnávania cudzincov počet povinností i sadzieb poplatkov násobne narastá.

6.2.4 Poplatkové povinnosti spojené so založením a spustením prevádzky

K poplatkovým povinnostiam, ktoré MSP zaťažia hneď v počiatočnej fáze podnikania, patrí aj súbor tých, ktoré sa spájajú so založením a spustením prevádzky.

Modelová spoločnosť musí vybaviť stavebné povolenie pre malé stavebné úpravy, prikúpenie malého príľahlého pozemku a s tým spojené žiadosti ako výpis z katastra. K prirodzenej poplatkovej povinnosti patrí aj povinnosť miestneho prihlásenia pre odvoz drobného stavebného odpadu.

Vydanie nových, či predĺženie starých povolení, podanie návrhu na vydanie rozhodnutia o umiestnení stavby a rozhodnutia o využití územia si vyžiadalo okrem súboru administratívnych úkonov aj poplatkový náklad vo výške 200 eur.

Návrh na predĺženie platnosti rozhodnutia o umiestnení stavby vyžadoval samostatný administratívny postup zaťažený poplatkom 20 eur.

Nevyhnutnosťou pre spustenie prípravných prác pre prípravu prevádzky bolo aj ohlásenie stavby. Modelová firma ohlásila iba jednoduchú stavbu, čo si vyžiadalo poplatok 50 eur, stavebné úpravy a udržiavacie práce okolitého zázemia si vyžiadali ohlásenie zaťažené poplatkom 30 eur.

Firma pre účely fajčiarskych priestorov zamestnancov a ich oddychu počas pracovných páуз postavila aj malý rekreačný altánok, ktorý musela ohlásiť ako rekreačný dom s plochou nad 25 m², za čo musela zaplatiť ďalší poplatok vo výške 50 eur.

Modelová firma musela splniť aj povinnosti žiadostí o pripojenie k už existujúcej príľahlej infraštruktúre. Nutnosťou bolo aj vybudovanie garáže pre vedenie - 4 parkovacie miesta, napojenie prípojky na existujúcu verejnú rozvodnú sieť za celkovo 3 budovy samostatne. Samostatné konanie si vyžiadalo vybudovanie malej čistiarne odpadových vôd, ktorá je potrebná pre výrobu.

Malý sklad pre zázemie zamestnancov si vyžiadal ďalšie poplatky a povinnosťou bolo vybaviť aj povolenie pre spevnenú plochu pre parkovanie zamestnancov a vybudovanie letnej kuchyne v oddychovom altánku pre zamestnancov.

Častou povinnosťou MSP pri spustení výroby, kde si priestory vybavuje samotná firma je aj vybavenie povolenia pre úpravy príľahlej zelene - v tomto prípade je nutný výrub stromov, ktorý musel najprv povoliť príslušný orgán životného prostredia. Za povolenie malého výrubu malých drevín na okraji pozemku firma zaplatila poplatok 100 eur.

Už pri samotnom schvaľovaní prevádzky sa firma stretne s viac než sto poplatkovými povinnosťami. Len pre ilustráciu uvádzame niekoľko dokumentov, ktoré si pre jednotlivé úkony musí vyžiadať, pripraviť, často aj úradne overiť. Často tak jedna poplatková povinnosť vyžaduje dodanie niekoľkých ďalších dokumentov, na ktoré sa viaže ďalšia poplatková povinnosť.

Tabuľka 19 Dokumenty potrebné pre spustenie územného konania

Dokumenty potrebné pre spustenie územného konania
návrh na vydanie územného rozhodnutia
list vlastníctva
doklad o uhradení správneho poplatku
kópia z katastrálnej mapy
zoznam známych účastníkov územného konania
stanoviská a vyjadrenia dotknutých orgánov a mesta
kópia geometrického plánu
návrh na vydanie územného rozhodnutia

Zdroj: Vlastné spracovanie

Okrem vyššie uvedených bolo úradom potrebné dodať pre stavebné konanie aj ďalšie variabilné dokumenty, špecifické pre konkrétne situácie. Niektoré v analýze rozoberáme nižšie.

Stavebné konanie spojené so založením prevádzky je samostatnou kapitolou. Proces generuje poplatkové povinnosti na viacerých miestach a pre modelovú firmu predstavuje záťaž, ktorá je ešte výraznejšia než pri územnom konaní.

Prílohami k žiadosťiam v stavebnom konaní sú úradne overené fotokópie desiatok, prinajmenšom 20 úradných dokumentov.

Firma musí získať aj samotné “Kolaudačné rozhodnutie na ostatné neuvedené stavby a na zmeny týchto dokončených stavieb pri predpokladanom rozpočtovom náklade do 50 000 eur vrátane” zaťažené poplatkom 60 eur.

Kolaudačné rozhodnutia je pritom potrebné vyžiadať pre každú stavbu samostatne, teda pre stavbu rekreačného domu, prestavanú a dobudovanú časť existujúcej výroby a prestavbu okolitých priestorov. Kolaudačné rozhodnutia je potrebné vydať taktiež k prípojkám na infraštruktúru a objekty patriace k stavbám - garáž, či spevnená plocha pre parkovanie zamestnancov.

Návrh na vydanie kolaudačného rozhodnutia na zmeny dokončených stavieb v prípade príľahlých pozemkov pritom vyžadujú ďalší poplatok vo výške 20 eur za jeden návrh.

Výpočet poplatkových povinností pri samotnom založení prevádzky však nekončí. Je nutné splniť tiež niekoľko úkonov, ktoré sleduje úrad zameraný na ochranu zdravého pracovného prostredia zdravých podmienok prostredia pre život v okolí. K stavebným prácam bol preto potrebný zisk niekoľkých povolení príslušného úradu verejného zdravotníctva.

Konkrétne išlo o povolenia zaťažené poplatkami:

- na likvidáciu existujúcich trvalých trávnatých porastov s výnimkou činnosti povoľovanej podľa osobitých predpisov (100 eur),
- na zásah do prírodného biotopu (100 eur),
- na oplotenie pozemku za hranicami zastavaného územia obce okrem oplotenia lesnej škôlky, ovocného sadu a vinice (100 eur),
- na umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia za hranicami zastavaného územia obce (100 eur).

Povolením k samotnej infraštruktúre výroby a predpokladov pre jej zahájenie poplatkové povinnosti MSP pred zahájením výroby nekončia. Ďalšie poplatkové povinnosti je nutné vybaviť pred samotným spustením výrobných strojov a zahájením výrobného procesu. Miera poplatkového zaťaženia je pritom v tejto fáze ešte rozsiahlejšia.

Firma musí zapísať adresu (vchod do firmy sa nachádza na inej adrese ako administratívne sídlo firmy) do Obchodného registra.

Tento zápis je pri zľavnenom elektronickom podaní zaťažený poplatkom 33 eur. Po vydanom rozhodnutí o zmene zápisu v Obchodnom registri je potrebné vyhotoviť niekoľko úradných dokumentov o tomto akte pre ďalšie úradné úkony, každý z nich je zaťažený poplatkom.

Firma musí požiadať tiež o vydanie rozhodnutia/záväzného stanoviska od Regionálneho úradu verejného zdravotníctva. K žiadosti o vydanie rozhodnutia/záväzného stanoviska od Regionálneho úradu verejného zdravotníctva musí žiadateľ okrem vyplneného predpísaného tlačiva doložiť:

- oprávnenie na podnikanie – výpis z obchodného registra alebo registra neštátnych subjektov,
- overenú fotokópiu listu vlastníctva,
- overenú fotokópiu osvedčenia o odbornej spôsobilosti zamestnancov.

Kľúčoví zamestnanci firmy musia informovať taktiež úradným oprávnením vedenia prevádzky. V prípade modelovej firmy ide o 10 ľudí, ktorých odborné znalosti predurčujú viesť

jednotlivé smeny. Pre vydanie oprávnenia bolo potrebné pripraviť fotokópie osvedčenia o odbornej spôsobilosti, ale aj ich osobitné preskúšanie.

Skúška pred komisiou na preskúšanie odbornej spôsobilosti desiatich zamestnancov stála 30 eur za každého zo zamestnancov. Vydanie duplikátu osvedčenia o ich odbornej spôsobilosti 10 eur za zamestnanca.

Aj keď ide o menšiu priemyselnú výrobu, pri produkcii pogumovaných komponentov dochádza k niekoľkým rizikovým faktorom, pre ktoré je firma povinná dbať na dodržiavanie pravidiel ochrany životného prostredia a zdravého pracovného prostredia. Modelová firma je preto povinná vyžiadať niekoľko povolení miestneho úradu hygieny a životného prostredia.

K povoleniam bolo potrebné dodať výsledky certifikovaných meraní niektorých faktorov s vplyvom na životné prostredie - hluku, prašnosti a intenzity osvetlenia. Výsledky meraní je možné vykonať certifikovanou agentúrou a notárskym overením, alebo priamo úradom. V oboch prípadoch je nutné uhradiť súbor príslušných poplatkov.

Odbor životného prostredia navyše od spoločnosti vyžaduje pravidelné monitorovanie niektorých rizikových faktorov, a preto je modelová firma povinná žiadať o vydanie osvedčení o meraniach a predlžovanie povolení opakovane.

Tabuľka 20 **Poplatkom zat'azené povinnosti žiadostí a návrhov spojených s požiadavkami ochrany životného prostredia**

Poplatkom zat'azené povinnosti žiadostí a návrhov spojených s požiadavkami ochrany životného prostredia
Vydanie súhlasu na inštaláciu automatizovaných meracích systémov emisií a automatizovaných meracích systémov kvality ovzdušia a na ich prevádzku, na ich zmeny a na prevádzku po vykonaných zmenách
Vydanie súhlasu na vydanie súboru technicko-prevádzkových parametrov a technicko-organizačných opatrení
Vydanie súhlasu na inštaláciu technologických celkov patriacich do kategórie veľkých zdrojov, stredných zdrojov alebo malých zdrojov, na ich zmeny a na ich prevádzku, ak ich povoľovanie nepodlieha stavebnému konaniu
Vydanie súhlasu na technický výpočet údajov o dodržaní emisných limitov, technických požiadaviek a podmienok prevádzkovania, určenie výnimiek alebo osobitných podmienok a osobitných lehôt zisťovania množstiev vypúšťaných znečisťujúcich látok a údajov o dodržaní určených emisných limitov, technických požiadaviek a podmienok prevádzkovania stacionárnych zdrojov a monitorovania úrovne znečistenia ovzdušia a na predĺženie lehoty alebo na upustenie od oprávnených meraní
Vydanie rozhodnutia na povolenie ďalšej prevádzky spaľovne odpadov alebo zariadenia na spoluspaľovanie odpadov
Žiadosť o udelenie súhlasu na prevádzkovanie zariadenia na zneškodňovanie odpadov okrem spaľovní odpadov a zariadení na spoluspaľovanie odpadov
Žiadosť o udelenie súhlasu na prevádzkovanie zariadenia na zhodnocovanie odpadov okrem spaľovní odpadov a zariadení na spoluspaľovanie odpadov
Žiadosť o udelenie súhlasu na prevádzkovanie zariadenia na zber odpadov
Žiadosť o udelenie súhlasu na vydanie prevádzkového poriadku zariadenia na zneškodňovanie odpadov a zariadenia na zhodnocovanie nebezpečných odpadov
Žiadosť o schválenie programu odpadového hospodárstva pôvodcu odpadu

Zdroj: Vlastné spracovanie

Modelová firma musela taktiež zaškoliť zamestnancov pre protipožiarnu ochranu, naplánovať pravidelné protipožiarne prehliadky, kontrolu hasiacich prístrojov, požiarneho uzáverov, revíziu elektriny, či plynu. Povinnosťou je aj vypracovanie požiarneho poriadku pracoviska. Z hľadiska poplatkových povinností išlo o vydanie záväzného stanoviska alebo rozhodnutia spoplatnené sumou 50 eur a vyhotovenie duplikátu záväzného stanoviska alebo rozhodnutia spoplatnené sumou 10 eur. Reálne ide ale o komplex povinností, ktoré je potrebné splniť a dokladovať pred samotnou žiadosťou o vydanie stanoviska.

Len so samotnou prípravou zázemia pre výrobu a spustením prevádzky tak MSP vznikajú sumárne poplatkové náklady v tisícoch eur. V prípade modelovej spoločnosti, ktorú popisujeme je to viac ako 7 000 eur.

6.2.5 Poplatkové povinnosti v súvislosti s verejnoprávnymi médiami

Vo viacerých prieskumoch podnikateľského prostredia na Slovensku sa opakovane medzi najviac kritizované poplatkové povinnosti zaraďuje povinnosť platiť koncesionárske poplatky. Mnoho podnikateľov považuje povinnosť za neúčelnú a poukazuje na to, že poplatky uhrádzajú, aj keď pre nich vysielanie rozhlasu a televízie nemá význam.

Modelová spoločnosť v našej analýze zamestnáva viac ako 3 zamestnancov, bola preto povinná prihlásiť sa Rozhlasu a televízii Slovenska na úhradu koncesionárskych poplatkov. S počtom 100 zamestnancov je povinná hradiť poplatky 53,1 eur mesačne. Za rok teda firma uhradí koncesionárske poplatky vo výške 637,2 eur.

6.2.6 Poplatkové povinnosti spojené s odvozom odpadu

Spoločnosť zaoberajúca sa malou priemyselnou výrobou, ale aj ďalšie MSP musia zabezpečiť taktiež odvoz odpadu. Poplatková povinnosť sa týka každej, aj tej najmenej firmy, v závislosti od veľkosti podniku a charakteru podnikania však náročnosť poplatkových povinností narastá.

Modelová firma musí zabezpečiť odvoz komunálneho a drobného stavebného odpadu, ktorý je mimo rámec spracovaného odpadu, ktorý si priemyselne na základe už vybavených povolení spracováva samotná firma. Sadzba je stanovená podľa objemu zbernej nádoby a frekvencie jej vývozu. Prevádzka modelovej firmy si vyžiadala dve 1 100 litrové zberné nádoby s frekvenciou vývozu 2x za týždeň, čo je spoplatnené sadzbou 1 521,52 eur za jednu nádobu za rok.

6.2.7 Poplatkové povinnosti spojené s firemnými automobilmi

Veľkého počtu MSP sa týkajú tiež povinnosti spojené s poplatkami za prevádzku firemných automobilov. Nemusí ísť o veľký podnik, na to, aby bola poplatková záťaž rozpoznateľná stačí prevádzka jednej menšej dodávky.

Napríklad registrácia bežnej dodávky na prevoz menších komponentov potrebných pre prevádzku - FORD TRANSIT TREND 350 L3 s výkonom 96 KW/130 K - vyžaduje úhradu poplatkov v celkovej výške 332 eur. Pred používaním automobilu je totiž potrebné zaplatiť poplatok za zápis držiteľa motorového vozidla do evidencie vozidiel (podľa výkonu motora 150 krát koeficient podľa veku vozidla 1), poplatok za pridelenie evidenčného čísla a vydanie tabuľky s evidenčným číslom (zmes poly karbonátu a polyestru vyžarujúcej svetlo pri zapnutom osvetlení vozidla 182 eur).

6.2.8 Poplatkové povinnosti pri preveze vlastníctva nehnuteľnosti

Poplatková regulácia sťažuje MSP aj niekoľko obchodných aktivít. Jednou z najčastejších a zároveň výrazne zaťažených poplatkovými povinnosťami je tá, ktorá upravuje povinnosti pri preveze vlastníctva nehnuteľnosti.

Ešte pred kúpou sa kupujúca strana musí uistiť, že na vlastníctve predávajúceho neexistujú žiadne právne vady.

Na katastrálnom úrade preto modelová firma musí čiastočne vo vlastnom záujme, čiastočne pre dodržanie právnych predpisov vyžiadať vydanie výpisu z katastra nehnuteľností, vydanie kópie originálu listu vlastníctva, kópie pozemkovoknižnej vložky alebo bývalého pozemkového katastra, a to za každých aj začatých 20 parciel, 20 stavieb, 20 bytov alebo nebytových priestorov v rámci jedného výpisu.

Pred samotným procesom prevodu vlastníctva je nutné pripraviť tiež overené vyhotovenia geometrického plánu vrátane poskytnutia informácií zo súboru popisných informácií katastra nehnuteľností a zo súboru geodetických informácií na vyhotovenie vytyčovacieho náčrtu v rámci jedného katastrálneho územia a vydanie grafickej identifikácie parciel, za každých aj začatých 20 zobrazení vo formáte A4 v mierke mapy na informatívne účely.

Kupujúca strana sa tiež spravidla uisťuje o solídnosti predávajúcej strany, napríklad o tom, či na nehnuteľnosť nedopadajú dlhové problémy predávajúceho. Od katastru je preto možné žiadať preverenie údajov pre likvidáciu obchodných spoločností, dražby, či bankové subjekty.

Až po tejto fáze dochádza k samotnému procesu prevodu vlastníctva, a to návrhom na vklad a dokladom o úhrade správneho poplatku. Pri elektronickom podaní je možné uhradiť poplatky elektronickým kolkom, návrh však musí obsahovať všetky prílohy podpísané kvalifikovaným elektronickým podpisom, ak sa v písomnom podaní vyžaduje osvedčený podpis, v elektronickom podaní mu zodpovedá kvalifikovaný elektronický podpis opatrený časovou pečiatkou.

Všetky zmluvy o prevodoch nehnuteľností musia mať naďalej písomnú formu, čo si vyžaduje vyhotovenie niekoľkých overených fotokópií.

Konanie o povolení vkladu sa začína na návrh účastníka konania, na ktorého základe má vzniknúť, zmeniť sa alebo zaniknúť právo k nehnuteľnosti. Okresný úrad, ktorý o návrhu koná, bezodkladne upovedomí o začatí konania dotknutý okresný úrad a zašle mu jedno vyhotovenie rozhodnutia o povolení vkladu. Prílohou k návrhu na vklad je zmluva, na ktorej základe má byť právo k nehnuteľnosti zapísané do katastra, v dvoch vyhotoveniach. Okrem toho je k návrhu potrebné priložiť aj ďalšie predpísané prílohy. Návrh na začatie konania o povolení vkladu práva k nehnuteľnosti do katastra nehnuteľností je spoplatnený v prípade elektronického podania poplatkom vo výške 33 eur, v prípade fyzického podania je suma dvojnásobná.

Podľa prieskumu Svetovej banky v rámci štúdie Doing Business vychádza prevod vlastníckych práv na Slovensku priemerne na 272 eur. Na výšku stoviek eur by sa dostali aj poplatky za prevod vlastníctva v modelovom príklade. V praxi je problematický aj postup úradov, ktoré na prípadné chyby v podaných návrhoch a ďalšej dokumentácii neupozorňujú navrhovateľa priebežne, ale zamietajú celé návrhy. Aj formálna chyba tak núti podnikateľa podstupovať celý proces prevodu vlastníctva od začiatku.

6.2.9 Poplatkové povinnosti spojené so zriadením firemnej jedálne

S poplatkami za vydanie viacerých rozhodnutí, oprávnení a povolení sa spája aj špecifická, ale pomerne bežná prax založenia a spustenia firemnej jedálne.

Pre účely analýzy počítame s modelovou situáciou, že firma mohla využiť už existujúce zázemie a stavebne oddelené priestory gastro-prevádzky. Ak by mala pripravovať aj samotné technické zázemie spojené so stavebnými úpravami, k celému súboru poplatkových povinností by bolo nutné pripočítať aj tie spojené so stavebným konaním.

Pri spustení firemnej jedálne je nevyhnutná aktivita súvisiaca so ziskom povolení príslušného Úradu verejného zdravotníctva. Pred samotnou žiadosťou o povolenie spustenia

gastro-prevádzky musí žiadateľ vypracovať prevádzkový poriadok. Ten predloží na schválenie zaťažené poplatkom 50 eur príslušnému Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva.

Firma musí taktiež doložiť kompetentnosť obslužného personálu jedálne - vedúcich pracovníkov, ale taktiež odbornú spôsobilosť ďalšieho personálu. Firma tak musela požiadať o povolenia úradu a vykonanie preskúšania. Správny poplatok za vykonanie skúšky je 30 eur, za vydanie osvedčenia 20 eur.

Až po splnení týchto povinností je možné žiadať o vydanie súhlasu so spustením gastro-prevádzky Úrad verejného zdravotníctva.

K žiadosti je nutné priložiť ďalší výpis z obchodného registra, overenú fotokópiu listu vlastníctva k budove prevádzky a overené fotokópie osvedčení o odbornej spôsobilosti pracovníkov gastro-prevádzky.

6.2.10 Poplatkové povinnosti spojené s recykláciou odpadov

Spoločnosť zaoberajúca sa priemyselnou výrobou, hoci v menšom rozsahu, naráža na rozsiahly súbor povinností spojených so správou recyklácie odpadu.

Je totiž považovaná za pôvodcu odpadu. Navzdory tomu, že sa v rámci obehovej ekonomiky snaží časť odpadu - gumených komponentov roztaviť a opakovane použiť - stále sa musí postarať o niekoľko nespracovaných odpadov.

Ministerstvo životného prostredia SR definuje poplatky za jednotlivé druhy odpadu a ich produkované množstvá. Tie je potom nutné odvádzať do špeciálneho fondu. Malé a stredné podniky najčastejšie uzatvárajú dohodu o spolupráci s organizáciou zodpovednosti výrobcov. Tá zodpovedá za spracovanie odpadov a spravuje hospodárenie tohto systému za svojich členov.

Ako príklad možno uviesť, že pri zmluvne požadovanej objednávke 40.000 káblových kompletov by predpokladaný náklad na recyklačný poplatok spoločnosti tvoril zhruba 4.000 eur. Pre malé výroby ide teda o záťaž spojenú s niekoľkými administratívnymi povinnosťami.

6.2.11 Poplatkové povinnosti súvisiace so súdnym riešením sporov

. Obávanou situáciou nielen pre MSP je spor s obchodným partnerom, dlžníkom, či iným subjektom. Podnikateľ v spore prichádza o čas i zdroje. Tie sa do veľkej miery presúvajú aj do poplatkov, kde je nutné uhrádzať opakované súdne poplatky spojené s neraz zložitými administratívnymi úkonmi, zvyčajne vyžadujúcimi odborné poradenstvo.

Modelová situácia spoločnosti vychádza zo situácie nepredvídateľného výpadku dodávok surovín od subdodávateľa. Situácia modelovú spoločnosť poškodila vo forme znemožnenia plnenia zmluvných objednávok zákazníkov.

Kľúčový klient modelovej firmy zrušil pre problémy partnerskú zmluvu a pokutoval ju finančnou sankciou. To negatívne ovplyvnilo firemné financie natoľko, že vzniklo omeškanie pri úhradách niekoľkých záväzkov voči partnerom a dodávateľom.

Modelová firma sa rozhodla za tieto problémy sankcionovať dodávateľa komponentov, ktorý výpadok v produkcii vyvolal. Firma si pred súdom nárokovala úhradu pohľadávky, ktorou bola uvalená finančná sankcia vyplývajúca zo zmluvy o spolupráci, zvýšená o penále z omeškania úhrady.

Spor bolo možné vďaka zmluvnej doložke riešiť na rozhodcovskom súde. Zmluvné strany sa dohodli, že poplatkové náklady rozhodcovského konania budú niest' v pomere 50:50 nezávisle od toho, ktorá zo strán bude stranou žalujúcou. Modelová spoločnosť vďaka tomu ušetrila čas aj časť poplatkových nákladov, no nevyhla sa niekoľkým podaniam návrhov, či predkladaniu úradne overených kópií dokladov.

Rozhodcovský súd stanovuje výšku poplatku za rozhodcovské konanie pri podaní žaloby, vzájomnej žaloby a námietky započítania, ak žalobca nie je spotrebiteľ na 5 percent z hodnoty predmetu sporu. V prípade predmetného modelového sporu tak ide o poplatok vo výške tisícov eur, a to nezávisle od rozhodnutia.

Po vyriešení tohto sporu musela modelová firma podstúpiť ozdravenie. Vhodnou možnosťou, s ktorou súhlasili kľúčoví veritelia bola reštrukturalizácia. Reštrukturalizačný návrh vypracovaný právnym zástupcom spoločnosti bol podaný na príslušný súd pre konkurzy a vyrovnania.

Tabuľka 21 Poplatkom zat'azené úkony spojené s procesom schvaľovania reštrukturalizácie

Poplatkom zat'azené úkony spojené s procesom schvaľovania reštrukturalizácie
podanie reštrukturalizačného posudku na súd
povolenie/zastavenie reštrukturalizačného konania
prihlasovanie pohľadávok
zistenie a popieranie pohľadávok
schôdza veriteľov
vypracovanie reštrukturalizačného plánu
schvaľovanie plánu veriteľským výborom
schvaľovanie plánu schôdzou veriteľov
potvrdenie plánu súdom
podanie reštrukturalizačného posudku na súd

Zdroj: vlastné spracovanie

K poplatkovým nákladom je nutné pripočítať aj odmenu konkurzného správcu (v Slovenskej republike je odmena správcu od 1 000 do 3 000 eur mesačne).

Za samotné podanie návrhu a vyžiadanie ochrany súdu pred veriteľmi musí firma uhradiť samostatný poplatok. Za konkurzné konanie a úspešné uzavretie reštrukturalizácie vyplatením dohodnutých výšok pohľadávok s veriteľmi uhradila modelová firma celkovo 1 991,5 eur.

Poplatkové zat'azenie v prípade sporu a nutnosti ozdravenia tak vychádzajú modelovú spoločnosť na takmer 20 000 eur. Viac ako 10 000 eur, a to aj v prípade úspešného vyriešenia problémov, pritom podobné spory stoja aj pre menšie MSP.

6.3 Identifikácia neprimeraných poplatkov zat'azujúcich MSP

Podľa zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch pozná slovenský systém poplatkového zat'azenia stovky sadzieb viacerých druhov poplatkov. Za problematické je možné považovať fakt, že **doposiaľ nebol ustanovený princíp pravidelného auditovania oprávnenosti, systematickosti, efektívnosti, či adekvátnej výšky týchto poplatkov.**

Tento audit by mal prebiehať priebežne a tak pri vznikajúcich nových, ako aj už v minulosti zavedených sadzbách posudzovať výšku a oprávnenosť podľa princípu, ktorý hovorí, že by mala výška poplatku zodpovedať nákladom úradného úkonu, za ktorý je daný poplatok odvedený.

Inštitúcie majú podľa zákona č. 71/1967 Z. z. o správnom konaní vykonať všetky kroky na spoľahlivé zistenie stavu vecí, ktorých rozsah sa môže po regulovaných oblastiach značne líšiť. Zefektívnenie na základe auditu by viedlo k odstráneniu archaických poplatkov, poplatkov vybraných opakovane za rovnaký úkon a upraviť výšku poplatkov tak, aby bola adekvátne.

Výška niektorých z nich je neprimeraná a niektoré sú podnikateľským prostredím považované za neprimerané ako celok. Presnejšie určenie neprimeraných poplatkov a kvantifikácia poplatkového zaťaženia je však možné až na základe hlbšej analýzy, ktorá bude zohľadňovať špecifiká podnikateľských činností a dopady finančnej záťaže spojenej s poplatkami na podnikateľov.

6.3.1 Miestny poplatok za reklamu

Každý podnikateľ, ktorý na území mesta, či obce šíri písomnú, obrazovú, svetelnú, zvukovú, alebo figurálnu reklamu, je povinný túto skutočnosť hlásiť obci, či mestu a uhrádzať za to príslušný poplatok.

Poplatok za reklamu, ktorý vyberajú niektoré mestá a obce vyvoláva dojem duplicitnej poplatkovej záťaže za ten istý úkon. Poplatok, ktorý je možné považovať za archaický sa uhrádza aj za reklamu, ktorá je nakúpená napríklad v rámci inzercie v obecných novinách. Podnikateľ tak zaplatí za celú službu miestnemu rozpočtu a odvedie za to, že mu zaplatil aj ďalší poplatok. Ten je stanovený až na sadzbu 5 percent z ceny dohodnutej reklamy, čo znamená pri celoplošných reklamných kampaniach výrazné poplatkové zaťaženie MSP.

6.3.2 Koncesionárske poplatky

K poplatkom, ktoré neprimerane zaťažujú MSP patria koncesionárske poplatky. Mnohým podnikateľom prekáža, že ich musia uhrádzať, aj keď nie je jasné, čo presne za daný poplatok získavajú. Poplatok často uhrádzajú, aj keď reálne nevyužívajú produkciu RTVS.

Koncesionárske poplatky uhrádza každý zamestnávateľ, ktorý v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu zamestnáva aspoň troch zamestnancov; na účely tohto zákona sa služobný úrad posudzuje ako zamestnávateľ. Prehľad sadzieb koncesionárskych poplatkov podľa počtu zamestnancov je uvedený v tabuľke č. 7 v časti 4.2.3.

6.3.3 Ekologické poplatky - poplatky za výrub stromov

Pomerne zaťažujúcim prvkom pri podnikaní MSP je aj súbor miestnych ekologických poplatkov. Typickým príkladom je poplatok za výrub stromov. Zákonná definícia poplatku je pomerne voľná, a preto si uplatnenie poplatku, dokonca aj jeho výšku vysvetľujú jednotlivé mestá a obce v praxi rôzne.

Z hľadiska MSP tak aj malá úprava terénu a okolia výroby, či kancelária znamená povinnosť zisťovať či a aký poplatok má miestnemu úradu odvádzať. Podnikateľ musí poznať zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení a zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v platnom znení.

Príslušný mestský alebo obecný úrad musí požiadať o vydanie rozhodnutia o výrube drevín. Dreviny, na ktoré sa v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody sú stromy s obvodom kmeňa nad 40 cm, meraným vo výške 130 cm nad zemou, súvislé krovité porasty v zastavanom území obce s výmerou nad 10 m² a za hranicami zastavaného územia obce nad 20 m², stromy s obvodom kmeňa nad 80 cm, meraným vo výške 130 cm nad zemou, ak rastú v záhradách a záhradkárskech osadách a dreviny rastúce na cintorínoch alebo ako súčasť verejnej zelene.

Už samotný popis naznačuje komplikované rozhodnutie podniku, ktorý chce napríklad na parkovisku odstrániť 1-2 stromy.

K vybaveniu súhlasu na výrub drevín musí dodať vyplnenú Žiadosť o vydanie súhlasu na výrub stromov, situačný náčrt (kópia katastrálnej mapy) s vyznačením stromov, na výrub ktorých je žiadosť podaná, kópiu listu vlastníctva, potvrdenie o zaplatení správneho poplatku.

Výrub je možné zrealizovať až po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia a po predchádzajúcom označení stromu orgánom ochrany prírody. Výrub sa uskutočňuje predovšetkým v období vegetačného pokoja, teda od 1. októbra do 31. marca. Právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená na podnikanie zaplatí poplatok 100 eur za strom, čo je 10-násobok oproti fyzickej osobe.

6.3.4 Zmiešané alebo hybridné poplatky

Pre MSP je zaťažujúcim prvkom taktiež súbor poplatkov označovaných za zmiešané, alebo hybridné. Ide o príjmy verejnej správy, ktoré inkasujú organizácie štátnej správy alebo ich rozpočtové a príspevkové organizácie podľa rozpočtovej klasifikácie verejnej správy pod položkou 223 "Poplatky a platby z nepriemyselného a náhodného predaja a služieb", najmä 223001 "Za predaj výrobkov, tovarov a služieb".

Ide o poplatky spojené s právnymi a poradensko-konzultačnými službami, službami overovania skúšok odbornej spôsobilosti, službami za odovysielané relácie v miestnom rozhlas, sprievodcovskú činnosť, kopírovacie práce, laboratórne rozbory a skúšky výrobkov, preverovanie a registráciu liečiv, certifikáciu, meranie hlučnosti a prašnosti, za výpisy, z technickej dokumentácie, patentovej dokumentácie, či službami za geologické a geodetické práce atď.

Ide neraz o vysoké poplatky v stovkách až tisícoch eur, ktoré musí podnikateľ hradiť pravidelne, najčastejšie raz ročne. Spoločným znakom týchto poplatkov je aj rozsiahla dokumentácia, ktorú v súvislosti so spoplatneným úkonom musia dokladať, či neprehľadnosť a nesystematickosť sadzobníkov, kde musí podnikateľ jednotlivé sadzby hľadať náhodne bez zoskupenia do logicky súvisiacej množiny, teda prechádzať položku za položkou.

6.3.5 Poplatky v oblasti ochrany osobných údajov

Poplatkové zaťaženie MSP v oblasti ochrany osobných údajov (časť číslo XXIII. sadzobníka správnych poplatkov týkajúcich sa sekcie Ochrana osobných údajov) je v slovenských podmienkach neprimerane vysoké.

Poplatky za úkony, ktoré prirodzene patria k vysoko kvalifikovaným odborným činnostiam najmä s vysokou pridanou hodnotou, sú vyberané od podnikateľov spôsobom, ktorý nesleduje pravidlo garantujúce, že poplatok je vynaložený iba na pokrytie nákladov inštitúcie spojených s daným úkonom.

Naznačuje to okrem iného aj možný goldplating pri transpozícii medzinárodných pravidiel do slovenskej legislatívy. Ochrana osobných údajov má byť hladkým a férovým nástrojom pre bezpečnú a férovú komunikáciu medzi aktérmi trhu. Pri prehnane vysokých poplatkoch a komplikovanosti úkonov, ktoré musia MSP pri agende postupovať, ale ide o limitujúci faktor, poškodzujúci ich konkurencieschopnosť.

Poplatky v sekcii ochrany osobných údajov obsahujú celkovo 7 sadzieb s priemernou hodnotou 2 893 eur⁹⁹.

6.3.6 Poplatky v oblasti bezpečnosti práce a technického zariadenia

Poplatkové povinnosti vyplývajúce z časti číslo XIII. sadzobníka správnych poplatkov týkajúcich sa sekcie Bezpečnosť práce a technické zariadenia zaťažujú podnikanie MSP v jednej z kľúčových oblastí, a to pri zamestnávaní a schvaľovania prevádzky. Oblasť bezpečnosti práce a technického zariadenia si vyžaduje niekoľko certifikačných úkonov ročne.

Prax navyiac neraz ukazuje na pomerne formálne odvedené úkony úradov napríklad pri preskúšaní zamestnancov, či ich školeniach. Niektoré z úkonov nesú taktiež znaky duplicity, kedy zamestnávateľ dokladá tie isté podklady nutné pre vydanie istého potvrdenia, schválenia, či osvedčenia opakovane.

Pri schvaľovaní technických zariadení existujú prípady iba formálnej certifikácie - najmä preto, že neexistujú dostatočné odborné kapacity, pre adekvátne certifikačné kontroly. Neraz sa navyiac od MSP vyžaduje až prehnane úzkostlivá znalosť parametrov niektorých zariadení.

Rozsah poplatkového zaťaženia v oblasti Bezpečnosť práce a technické zariadenia ilustruje samotný fakt, že sadzobník obsahuje 70 sadzieb týchto poplatkov s priemernou hodnotou 2 006 eur¹⁰⁰.

6.3.7 Poplatky pri zakladaní a zmene podnikania

Pre podnikanie MSP na Slovensku je problematické poplatkové zaťaženie už pri zakladaní samotného podnikania - Položka 17 sadzobníka súdnych poplatkov. Poplatkové zaťaženie v spojitosti s administratívnou náročnosťou úkonov, ktoré musí zakladateľ podnikajúceho subjektu podstúpiť patrí k odrádzajúcim faktorom, ktoré najmä mikro a malé podnikateľské projekty často odradia od prechodu zo zamestnaneckého pomeru do podnikania.

V tejto súvislosti je však potrebné doplniť, že s účinnosťou od 1.10.2020 došlo k pomerne významnému zníženiu výšky niektorých poplatkov pri zápise do obchodného registra (položka 17 sadzobníka). Napríklad v prípade návrhu na zápis akciovej spoločnosti do registra došlo k zníženiu sadzby poplatku z pôvodných 750 eur na 375 eur. Ako už bolo uvedené v podkapitole 4.5, zákonom č. 390/2019 Z. z. došlo aj k úprave zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch, a to v súvislosti so zavedením podávania návrhov na zápis údajov do obchodného registra na registrový súd výlučne elektronickými prostriedkami. Nakoľko s účinnosťou od 1.10.2020 sa elektronické služby obchodného registra stali dominantnými pri podávaní návrhov do obchodného registra, bola vypustená výnimka zo zníženia sadzby súdneho poplatku vo veciach obchodného registra (§ 6 ods. 3 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch) a boli upravené sadzby súdnych poplatkov vo veciach obchodného registra v položke 17 sadzobníka súdnych poplatkov na polovicu tak, že zodpovedajú poplatkom, ktoré sa uhrádzajú za návrhy do obchodného registra podávané elektronickými prostriedkami.

Príklady súdnych poplatkov pri zakladaní a zmene podnikania sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

⁹⁹ k 1.2.2022

¹⁰⁰ k 1.2.2022

Tabuľka 22 **Príklady súdnych poplatkov**

Príklady súdnych poplatkov pri zakladaní a zmene podnikania (položka 17)

Vo veciach obchodného registra:

a) z návrhu na prvý zápis:

1. akciovej spoločnosti	375 eur
2. iných právnických osôb	150 eur
3. organizačnej zložky podniku právnickej osoby	150 eur
4. organizačnej zložky podniku fyzickej osoby podnikateľa	30 eur
5. podniku alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej právnickej osoby	150 eur
6. podniku alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej fyzickej osoby	150 eur

b) z návrhu na zmenu právnej formy obchodnej spoločnosti (družstva) 165 eur

c) z návrhu na zápis zmeny alebo na doplnenie akéhokoľvek počtu údajov týkajúcich sa jednej zapísanej osoby s výnimkou zmeny alebo doplnenia údajov v názve obce, v poštovom smerovacom čísle, v názve ulice alebo iného verejného priestranstva, prípadne s tým súvisiacej zmeny orientačného čísla alebo súpisného čísla, ak nedochádza k zmene jej sídla, miesta podnikania alebo bydliska 33 eur

d) z návrhu akcionára na poverenie na zvolanie valného zhromaždenia 99 eur

Zdroj: Zákon č. 71/1992 Z. z. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov, k 1.2.2022

7. Návrh odporúčaní na sprehľadnenie systému poplatkov a zníženie poplatkového zaťaženia MSP

Kľúčové bariéry a obmedzenia systému poplatkov v SR, ktoré boli identifikované na základe tejto analýzy, sú uvedené v kapitole 6. V nadväznosti na identifikované kľúčové bariéry a obmedzenia, ako aj s ohľadom na príklady úspešnej praxe z vybraných európskych krajín (kapitola 5), je potrebné realizovať vhodné opatrenia, ktoré umožnia sprehľadniť systém poplatkov a znížiť poplatkové zaťaženie MSP v SR.

S týmto cieľom je možné odporučiť realizáciu rámcových opatrení, ktoré sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 23 Návrh odporúčaní na sprehľadnenie systému poplatkov a zníženie poplatkového zaťaženia MSP

	Bariéra/obmedzenie	Navrhované opatrenie
1	Vysoká regulačná a poplatková záťaž podnikateľov	Na základe auditov poplatkového zaťaženia (riadok 9) identifikovať neprimerané poplatky, poplatky vyberané opakovane za rovnaký úkon, poplatky, ktoré stratili opodstatnenie ako aj ďalšie dôvody neprimeraného poplatkového zaťaženia podnikateľov v SR.
2	Uplatňovanie zastaralých poplatkov, ktoré stratili opodstatnenie	Závery a zistenia jednotlivých auditov umožnia správnym orgánom prijať opatrenia na elimináciu poplatkov (zrušenie poplatkov), ktoré stratili opodstatnenie a minimalizovať poplatkové zaťaženie podnikateľov, a to aj prostredníctvom úpravy legislatívnych dokumentov a nariadení. Prehodnotiť nie len výšku poplatkov, ale aj potrebu úkonov a konaní z hľadiska ich opodstatnenosti na strane povoľovacieho orgánu (pravidelné hodnotenie regulácií). V prípadoch, kde je to možné, nahradiť povolenia, za ktoré sa vyžaduje poplatok, oznámením (ktoré nie je spoplatnené). Prijať a uplatňovať politiku regulácie a poplatkov, ktorá pozitívne motivuje občanov a investorov pre podnikanie v SR a vytvára priaznivé podnikateľské prostredie. To znamená zmeniť prístup k politike regulácií a nastaviť transparentné pravidlá pre prijímanie nových regulácií, pravidelne prostredníctvom ex post hodnotení a auditov vyhodnocovať vplyvy regulácií a súvisiacich poplatkov a prijímať opatrenia na znižovanie regulačnej záťaže.
3	Neprehľadnosť systému poplatkov	Prijať opatrenia na väčšiu stabilitu a predvídateľnosť právneho systému v oblasti regulácií podnikateľského prostredia.

	Bariéra/obmedzenie	Navrhované opatrenie
4	Nedostatočná zrozumiteľnosť, výklad a stálosť právnych predpisov	Minimalizovať počet novelizácií a zmien právnych predpisov - novelizácie predpisov komunikovať podnikateľom vhodným spôsobom a s dostatočným predstihom. Ak je to možné, zákony novelizovať v pravidelných intervaloch, na ktoré si podnikatelia zvyknú. Do legislatívneho procesu zapojiť podnikateľský sektor. Poskytnúť dostatočný časový priestor podnikateľom pre zoznámenie sa s úpravou legislatívy po jej prijatí (účinnosť zákona). Prehľadne a na jednom mieste informovať podnikateľov o všetkých relevantných zmenách regulácií, právnych predpisov a poskytovať zrozumiteľný výklad právnych predpisov, postupov a povinností vyplývajúcich z regulácií.
5	Bariéry v oblasti digitalizácie (eGovernmentu)	Priebežne analyzovať bariéry a obmedzenia digitalizácie, ktoré neumožňujú efektívne využívanie elektronických prostriedkov. Prijať opatrenia na odstránenie existujúcich bariér v oblasti digitalizácie verejnej správy, napríklad napojenie platby správnych a súdnych poplatkov na online platobnú bránu, zmiernenie požiadaviek na autorizáciu dokumentov elektronickým podpisom, zjednodušiť elektronický prístup na portály verejnej správy, zabezpečiť potrebné funkcionality a užívateľsky priaznivý dizajn pre podnikateľov ako aj prehľadnosť elektronickej schránky a podobne.
6	Nedostatočné zvýhodnenie elektronických podaní - relatívne pomalé vybavenie elektronických podaní	Výraznejšie zrýchliť vybavenie elektronických podaní z časového hľadiska – nastaviť postupy a procesy na vo verejných inštitúciách a úradoch, ktoré umožnia efektívne a promptné vybavenie elektronických podaní. Automatizovať a zefektívniť kontrolné procesy (automatizovaná kontrola úplnosti žiadosti, automatizované dohľadanie informácií z verejných registrov a pod.).
7	Nedostatočná a neefektívna komunikácia úradov s podnikateľmi	Prehľadne a na jednom mieste informovať podnikateľov o všetkých povinnostiach a poplatkoch naprieč verejnou správou. Bezplatne poskytovať informácie potrebné pre podnikanie – napríklad prístup do rôznych registrov, k záznamom a k údajom, ktoré nemajú charakter dôverný. Pri elektronickej komunikácii poskytovať službu helpdesk (okamžité riešenie technických problémov s pripojením ale aj poskytovanie vecných konzultácií a usmernení). Pri dožiadaní informácií a podkladov potrebných pre realizáciu úkonu (napr. schválenie žiadosti) používať efektívne formy komunikácie (e-mail, telefonicky, elektronická schránka). Pravidelne získavať spätnú väzbu od podnikateľov, napríklad prostredníctvom prieskumov podnikateľského prostredia (riadok 9).
8	Nesystematická kategorizácia	Upraviť kategorizáciu poplatkových príjmov tak, aby umožnila zber relevantných, komplexných a vzájomne porovnateľných dát

	Bariéra/obmedzenie	Navrhované opatrenie
	poplatkových príjmov	a údajov o poplatkovom zaťažení naprieč štátnou správou a samosprávou.
9	Chýbajúce pravidelné skúmanie regulačného zaťaženia a analýza vybraných poplatkov (ex post hodnotenia regulácií a súvisiaceho poplatkového zaťaženia)	Zaviest' systém pravidelných ex post hodnotení regulácií a auditov poplatkového zaťaženia podnikateľov. Cieľom ex post hodnotení regulácií a auditov bude identifikovať neprimerané poplatky, archaické poplatky, poplatky vyberané opakovane za rovnaký úkon a ďalšie dôvody spôsobujúce neprimerané poplatkové zaťaženie. Záver a zistenia auditu umožnia prijatie opatrení na zefektívnenie systému poplatkov a úpravu výšky poplatkov tak, aby bola adekvátne. Správnym orgánom umožní závery prehodnotiť existujúce poplatky, resp. úkony z hľadiska opodstatnenosti na strane povoľovacieho orgánu. Pravidelne realizovať prieskum spokojnosti podnikateľov v oblasti regulácií, povinností a poplatkového zaťaženia, ktorý by pomohol hľadať riešenia pre zníženie poplatkového a administratívneho zaťaženia podnikateľov a lepšie vnímanie podmienok podnikania na Slovensku.
10	Komplikovanosť, časová a finančná náročnosť získania územného rozhodnutia a stavebného povolenia	Prijat' opatrenia pre zjednodušenie, skrátenie a zlacnenie procesu získania územného rozhodnutia a stavebného konania. Proces získania stavebného povolenia digitalizovať, resp. zjednotiť miesto podania žiadosti. Minimalizovať listinné podania. <i>Poznámka: Zjednodušenie postupov stavebného konania, zníženie časovej a finančnej náročnosti stavebného konania má priniesť nový stavebný zákon, ktorý bol v januári 2022 schválený vládou SR a mal byť predmetom schvaľovania parlamentu v prvej polovici roku 2022. Procesy podľa nového stavebného zákona majú byť podporované informačným systémom pre stavebné konania. Lehoty získania povolení by sa mali významne skrátiť.</i> Obdobne ako stavebné konania digitalizovať aj súvisiace procesy, ako prevod vlastníctva na katastri nehnuteľností a pripojenia na elektrické, vodovodné a telekomunikačné siete.

Zdroj: Vlastné spracovanie

Predpokladom a prvým krokom pre sprehľadnenie systému poplatkov a zníženie poplatkového zaťaženia MSP sa javí **vykonanie auditov poplatkového zaťaženia** naprieč verejnou správou, (podľa dotknutých oblastí a rezortov), ako aj na úrovni jednotlivých samospráv. Súčasťou auditu by malo byť zhodnotenie primeranosti a opodstatnenosti jednotlivých poplatkov, identifikácia archaických, duplicitných a opakovane vybraných poplatkov za jeden úkon. Audit by mal zhodnotiť nevyhnutnosť a mieru zaťaženia úkonov orgánov verejnej správy a samosprávy poplatkami. Audity poplatkového zaťaženia spolu s prieskumom spokojnosti podnikateľov by mali byť realizované **na pravidelnej báze** a systematicky. Zlepšenia by mali nastať aj v oblasti pravidelných ex post hodnotení regulácií.

Na základe záverov a zistení je potrebné prijať adekvátne opatrenia na elimináciu neprimeraných, archaických a neopodstatnených poplatkov. Pre zrýchlenie postupov verejných orgánov pri konaniach a vydávaní rozhodnutí je nevyhnutné eliminovať zbytočné listinné podania, využívať automatizované elektronické prostriedky pre kontrolu dokumentov

a skutočností (kde je to možné), zrýchliť komunikáciu s podnikateľmi (preferovať elektronickú komunikáciu oproti listinnej).

Verejná správa by mala uplatňovať takú politiku poplatkového zaťaženia, ktorá eliminuje neopodstatnené poplatky a poplatkovú záťaž, minimalizuje administratívnu záťaž pri podaniach a úkonoch spoplatnených poplatkom a vytvára priaznivé podnikateľské prostredie pre malých a stredných podnikateľov. Prostriedkom pre dosiahnutie tohto cieľa je aj digitalizácia elektronických podaní a služieb verejnej správy, čo ukazujú aj príklady úspešnej praxe z krajín ako je Estónsko a Dánsko.

Digitalizácia by zároveň usporila časové aj finančné náklady podnikateľov aj pracovníkov úradov. Došlo by tiež k zamedzeniu duplicitných úkonov úradov, ktoré by mohli pracovať s dokumentami už raz nahranými v databázach.

Záver

Problém regulačného zaťaženia trápi väčšinu rozvinutých ekonomík. Vysoké regulačné zaťaženie má negatívny vplyv na podnikateľov, pritom sa jednoznačne najviac dotýka mikro a malých podnikateľov. Títo podnikatelia väčšinou nedisponujú potrebnými administratívnymi kapacitami a právnymi znalosťami, ktoré sú potrebné na mapovanie povinností vyplývajúcich z regulácií a na realizáciu úkonov spojených s týmito povinnosťami. Problémom nie je len samotné finančné zaťaženie spojené s úhradou poplatkov, ale najmä administratívna náročnosť úkonov vyplývajúcich z regulácií.

Cieľom analýzy bolo zmapovať povinnosti MSP v oblasti poplatkov, ktoré sú vyžadované na národnej, regionálnej a miestnej úrovni pri rôznych činnostiach a neprimerane zaťažujú MSP. Následne identifikovať hlavné bariéry a obmedzenia v systéme poplatkov v Slovenskej republike a navrhnúť opatrenia na sprehľadnenie systému poplatkov a zníženie neprimeraného poplatkového zaťaženia podnikateľov. Analýza by mala byť vstupným dokumentom pre komplexný audit kvantifikujúci výšku poplatkového zaťaženia MSP, ktorého výsledkom bude prehodnotenie poplatkov tak, aby boli primerané a odôvodnené.

Prístup skúmania bol založený najmä na sekundárnej analýze dostupných dát, informácií a údajov uvedených v legislatívnych dokumentoch, strategických, koncepcných, regulačných a hodnotiacich dokumentoch orgánov verejnej správy v Slovenskej republike vrátane miestnej samosprávy a súvisiacich analýzach. Skúmané boli aj prístupy a politika OECD a Európskej únie v oblasti regulácií, ako aj príklady úspešnej praxe eGovernmentu vo vybraných európskych krajinách. Už pri samotnej analýze sme narážali na absenciu komplexnejších údajov na jednom mieste a na nesúrodosť vykazovaných informácií poplatkového systému na rôznych úrovniach verejnej správy a samosprávy.

Východiskom pre analýzu bolo zmapovanie najdôležitejších právnych predpisov, ktoré vymedzujú poplatky pre podnikateľov a posúdenie vývoja poplatkov v poslednom období, ktorý bol ovplyvnený aj pandémiou COVID-19.

Na základe vykonanej analýzy boli identifikované hlavné nedostatky a obmedzenia systému poplatkov v Slovenskej republike. V tejto súvislosti je možné konštatovať, že systém poplatkov je na Slovensku stále **značne neprehľadný**, poplatky sú vymedzené veľkým počtom právnych predpisov, ktoré sa navyše vyznačujú nestálosťou. Príkladom môže byť zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch, ktorý bol v období od 1.1.2019 do 31.3.2022 novelizovaný dokonca 26-krát. Túto skutočnosť vnímajú aj samotní podnikatelia, ktorí už v období pred pandémiou (v prvom polroku 2019) označili za najväčšiu prekážku v podnikaní okrem vymáhateľnosti práva a funkčnosti súdnictva, **zrozumiteľnosť, použiteľnosť a stálosť právnych predpisov**. Pre podnikateľov, najmä tých menších, je veľmi náročné sa v týchto predpisoch a požiadavkách orientovať.

Navyše podnikatelia na Slovensku už dlhodobo vnímajú výšku poplatkového zaťaženia ako neprimeranú. Uvedené môže byť spôsobené aj tým, že z pohľadu politiky štátnej správy pri nastavovaní regulácie vo väčšine prípadov prevažuje snaha o maximalizáciu príjmu z poplatkov. Príčinu je však možné hľadať aj v nedostatočnom záujme orgánov verejnej správy o vyhodnocovanie vplyvov prijatých regulácií - absentujú pravidelné ex post hodnotenia, ktoré by poukázali na neprimerané a neodôvodnené poplatky. To potvrdzuje aj skutočnosť, že dáta o poplatkových príjmoch nie sú zbierané systematicky a tieto údaje sú len ťažko využiteľné pre rozhodovanie o zmenách v regulačnej politike na národnej úrovni ako aj v regionálnom kontexte.

Analýza špecifikuje niektoré odporúčania pre zníženie poplatkového zaťaženia MSP a sprehľadnenie samotného systému poplatkov, a to v oblastiach, v ktorých boli identifikované hlavné bariéry. Vhodným spôsobom pre zlepšenie poplatkového zaťaženia v Slovenskej republike je okrem iného zavedenie systémového prístupu pri ex ante a ex post hodnoteniach (auditoch) regulácií a súvisiaceho poplatkového zaťaženia a následné cielené znižovanie regulačného zaťaženia voči predkladateľom regulácií. Zdrojom pre inšpiráciu môžu byť odporúčania OECD v danej oblasti, ako aj skúsenosti krajín v oblasti zjednodušovania a zlacňovania verejných služieb, a to aj prostredníctvom eGovernmentu (elektronizácie verejnej správy).

Príkladom systémového prístupu zameraného na cielené znižovanie regulačného zaťaženia podnikateľov a s tým súvisiacich poplatkov, ktorý bol úspešne implementovaný v zahraničí, je princíp *one-in one-out*. Tento princíp zaviedlo Ministerstvo hospodárstva SR v roku 2021 a mal by donútiť ministerstvá a vybrané verejné inštitúcie, aby pri prijatí novej regulácie zároveň v rovnakej oblasti v rámci svojej kompetencie znížili regulačné zaťaženie (teda aj náklady na podnikanie) v rovnakej výške¹⁰¹.

¹⁰¹ Uvedené sa nevzťahuje na dane, odvody a pandemické opatrenia.

Zoznam zdrojov

BABČÁK, Vladimír a kol. 2009. Finančné právo. Bratislava: Eurokódex, 2009. ISBN 978-80-89447-02-.

HORVÁTH, Edmund. 2014. Zákon o súdnych poplatkoch. Bratislava: Wolters Kluwer s.r.o., 2014. ISBN 978-80-8168-044-1.

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky: Jednotná metodika na posudzovanie vybraných vplyvov, účinná od 1. 6. 2021, Príloha č. 3a Analýza vplyvov na podnikateľské prostredie. Slovak Business Agency (2017): Analýza finančného zaťaženia podnikania. Bratislava, 2017.

Slovak Business Agency (2019): Analýza bariér malých a stredných podnikov v oblasti digitalizácie. Bratislava, 2019.

Slovak Business Agency (2021): Audit hodnotenia uplatňovania princípov SBAfE na Slovensku v r. 2019. Bratislava, 2021.

Zoznam zákonov a právnych predpisov:

Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky

Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 145/1995 Z. z. Národnej rady Slovenskej republiky o správnych poplatkoch

Zákon č. 71/1992 Zb. Slovenskej národnej rady o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov

Zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady

Zákon č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia

Zákon č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska

Zákon č. 414/2012 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Nariadenie č. 340/2013 Z. z., ktorým sa ustanovuje predmet, náležitosti a sadzba úhrad a ročných platieb za sprístupňovanie biocídnych výrobkov na trh a ich používanie

Zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente)

Zákon č. 238/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente)

Zákon č. 495/2008 Z. z. o poplatku za udržiavanie platnosti patentu, o poplatku za udržiavanie platnosti európskeho patentu s účinkami pre Slovenskú republiku a o poplatku za udržiavanie platnosti dodatkového ochranného osvedčenia na liečivá a výrobky na ochranu rastlín

Zákon č. 30/2019 Z. z. o hazardných hrách a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 17/2004 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov

Zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny

Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 8/2012 o poplatkoch za úkony Národnej banky Slovenska

Nariadenie č. 340/2013 Z. z. ktorým sa ustanovuje predmet, náležitosti a sadzba úhrad a ročných platieb za sprístupňovanie biocídnych výrobkov na trh a ich používanie

Zákon č. 135/1961 Z. z. o pozemných komunikáciách (cestný zákon)

Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon)

Zákon č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike

Zákon č. 474/2013 Z. z. o výbere mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií

Zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach

Zákon č. 324/2011 Z. z. o poštových službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

Zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov

Zákon č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike

Zákon č. 185/2015 Autorský zákon

Zákon č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 390/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Vyhláška č. 228/2018 Z. z. Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, ktorou sa vykonáva zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 215/2019 Z. z. o zaručenej elektronickej fakturácii a centrálnom ekonomickom systéme a o doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon proti byrokracii)

Zákon č. 455/1991 Z. z. o živnostenskom podnikaní (Živnostenský zákon)

Zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných (zákon o samosprávnych krajocho)

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 369/1990 Zb. Slovenskej národnej rady o obecnom zriadení

Internetové odkazy:

SLOV-LEX právny a informačný portál (2021). Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/domov>

EastPortal (2017): Daňový systém a poplatkový systém. Dostupné na: <https://www.eastportal.sk/sk/blog/2017/04/26/danovy-system-a-poplatkovy-system/>

Európska únia (2022): Rozpočet, Výdavky. Dostupné na: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/budget/spending_sk

Ministerstvo financií Slovenskej republiky (2022), Rozpočet Európskej únie. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/sk/medzinarodne-vztahy/europske-zalezitosti/rozpocet-europskej-unie/rozpocet-europskej-unie.html>

Ministerstvo financií Slovenskej republiky (2022): Schválený rozpočet verejnej správy 2022-2024. Dostupné na: <https://www.rozpocet.sk/web/#/prehlad>

Ministerstvo financií Slovenskej republiky (2022): Platobný systém na úhradu správnych a súdnych poplatkov. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/sk/dane-cla-uctovnictvo/platobny-system-uhradu-spravnych-sudnych-poplatkov/>

Ministerstvo financií Slovenskej republiky , Návrh štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky za rok 2020. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/sk/financie/statne-vykaznictvo/klucove-dokumenty-uctovne-zavierky/statny-zaverecny-ucet-sr/>

Ministerstvo financií Slovenskej republiky , Rozpočet verejnej správy na roky 2022 až 2024, Hlavná kniha. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/sk/financie/verejne-financie/rozpocet-verejnej-spravy/>

Ministerstvo financií Slovenskej republiky : Hospodárenie obcí za roky 2018, 2019 a 2020. Dostupné online: <https://www.mfsr.sk/sk/financie/verejne-financie/uzemna-samosprava/>

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (2022): Opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia. Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/podnikatelske-prostredie/opatrenia-na-zlepsenie-podnikatelskeho-prostredia>

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky(2022): Lex Korona – zoznam opatrení. Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/uploads/files/1SJBZ4XH.pdf>

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (2022): Správy o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike. Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/podnikatelske-prostredie/lepsia-regulacia/opatrenia/spravy-o-stave-podnikatelskeho-prostredia-v-sr>

Ministerstvo hospodárstva SR (2022): Analýza vplyvov na podnikateľské prostredie (vrátane testu MSP). Dostupné na: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=469990>

Ministerstvo hospodárstva SR (2020): Antibyrokratické balíčky opatrení (2017-2019). Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/podnikatelske-prostredie/opatrenia-na-zlepsenie-podnikatelskeho-prostredia/antibyrokraticke-balicky-opatreni-2016-2019>

Slovak Business Agency - Monitoring podnikateľského prostredia (2020). Kvalita podnikateľského prostredia sa na Slovensku nezlepšuje. Dostupné na: <http://monitoringmsp.sk/2020/04/30/kvalita-podnikatelskeho-prostredia-sa-na-slovensku-nezlepsuje/>. 30.4.2020

Republiková únia zamestnávateľov (2020): Kvantifikácia poplatkového zaťaženia podnikania v SR. Dostupné na: https://www.ia.gov.sk/data/files/np_PKSD/Analyzy/RUZ/RUZ_AV_Kvantifikacia-poplatkove-ho-zatazenia-podnikania-v-SR.pdf

OECD (2021): OECD SME and Entrepreneurship Outlook 2021. Dostupné na: <https://www.oecd.org/cfe/smes/SMEEO-2021-PH-en.pdf>

OECD (2014), OECD Regulatory Compliance Cost Assessment Guidance, OECD Publishing. Dostupné na: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264209657-en>

OECD (2020).: Programme of work – Biennium 2021-22“SME digitalisation to build back better” Dostupné na: <https://www.oecd.org/digital/sme/OECD%20D4SME%20%20Programme%20of%20Work%202021-22.pdf>

OECD (2020): Financing SMEs and Entrepreneurs: An OECD Scoreboard. Dostupné na: <https://www.oecd.org/industry/smes/SMEs-Scoreboard-2020-Highlights-2020-FINAL.pdf>

OECD (2021): Compare your country. Trade facilitation performance - Slovak Republic. Dostupné na: <https://www.compareyourcountry.org/trade-facilitation/en/1/SVK/SVK/default>

OECD (2022): OECD releases Pillar Two model rules for domestic implementation of 15% global minimum tax. Dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/beps/oecd-releases-pillar-two-model-rules-for-domestic-implementation-of-15-percent-global-minimum-tax.htm>

OECD (2012): Odporúčania Rady OECD pre regulačnú politiku a vládnutie. Dostupné na: [OECD-Recommendation-Regulatory-Policy-and-Governance-Slovak.pdf](#)

OECD (2020): Why trade facilitation matters in today's global economy. Dostupné na: <https://www.oecd.org/trade/topics/trade-facilitation/>

OECD iLibrary (2022): One-Stop Shops for Citizens and Business. Best practice principles. Dostupné na: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/6438ddf7-en.pdf?expires=1641895330&id=id&accname=guest&checksum=48070B896ABF95452C7C8844B150757A>

OECD (2022): Trade facilitation. Dostupné na: <https://www.oecd.org/trade/topics/trade-facilitation/>

European Union (2018): Study on tax compliance costs for SMEs. Dostupné na: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0ed32649-fe8e-11e8-a96d-01aa75ed71a1/language-en> <https://echa.europa.eu/sk/support/small-and-medium-sized-enterprises-smes>

European Commission (2021): The Digital Economy and Society Index (DESI 2021). Dostupné na: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi>. 12.11.2021

European Commission (2016): eGovernment in Slovakia. Dostupné na: https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/inline-files/eGovernment%20in%20Slovakia%20-%20February2016_v1_00.pdf

Podnikajte.sk (2022): Kilečko 2 schválila vláda: aké opatrenia zmenia podnikanie od roku 2022? Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/pripravovane-zmeny-v-legislative/kilecko-2-ake-opatrenia-zmenia-podnikanie-od-2022>. 3.2.2022

Denník N – Techbox: Čo je to e-Government, utópia pre Slovensko? . Dostupné na: <https://techbox.dennikn.sk/temy/co-je-to-e-government-utopia-pre-slovensko/>

Národný kontrolný úrad Slovenskej republiky (2020): Pandémia koronavírusu vyvoláva otázky nad realizáciou rozvojových priorít financovaných zo štátneho rozpočtu. Dostupné na: https://www.nku.gov.sk/aktuality/-/asset_publisher/9A3u/content/pandemia-koronavirusu-vyvolava-otazniky-nad-realizaciou-rozvojovych-priorit-financovanych-zo-statneho-rozpocetu. 1.12.2020

Podnikateľská aliancia Slovenska (2020): Podnikatelia sú nespokojní so stavom podnikateľského prostredia. Dostupné na: <https://www.alianciapas.sk/2021/04/25/podnikatelia-su-nespokojni-so-stavom-podnikatelskeho-prostredia-3/>

Podnikateľské centrum: PAS: Negatívny pohľad podnikateľov na prostredie sa v 2. polroku 2020 zhoršil. Dostupné na: <https://podnikatelskecentrum.sk/pas-negativny-pohlad-podnikatelov-na-prostredie-sa-v-2-polroku-2020-zhorsil/> . 6.5.2021

Slovenská pošta (2021): Platobný systém eKoloK. Dostupné na: <https://www.posta.sk/sluzby/platobny-system-ekolok>

Najpravo.sk (2021): Vyrubovanie súdnych poplatkov (§ 13 ods. 1 Zákona o súdnych poplatkoch). Dostupné na: <https://www.najpravo.sk/judikatura/obcianske-procesne-pravo/sudne-poplatky/vyrubovanie-a-vracanie/vyrubovanie-sudnych-poplatkov-13-ods-1-zakona-o-sudnych-poplatkoch.html>. 31.10. 2021

Národná rada Slovenskej republiky (2021): Detaily návrhu zákona (8.1.2021). Dostupné na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=8083>

Úrad vlády Slovenskej republiky – Portál otvorenej vlády (2018): Návrh opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia II. - nové znenie. 15.05.2018. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/22933/1>

RUČINSKÁ, Silvia, FEČKO, Miroslav (2021): eGovernment and digitalization in the Slovak Republic - current development and political strategies in Central and Eastern European eDem and eGov Days. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/355175400_eGovernment_and_digitalization_in_the_Slovak_Republic_current_development_and_political_strategies_In_Central_and_Eastern_European_eDem_and_eGov_Days_2021

Národná agentúra pre sieťové a elektronické služby NASES (2013): Informačný systém pre platby a evidenciu správnych a súdnych poplatkov (IS PEP), ako súčasť komplexnej služby E-kolok. Dostupné na: <https://www.nases.gov.sk/informacny-system-pre-platby-a-evidenciu-spravnych-a-sudnych-poplatkov-is-pep-ako-sucast-komplexnej-sluzby-e-kolok/>

Euroactiv (2016): Jak v ČR zlepšit e-Government? Opisovat ze zahraničí a rozšířit elektronickou identifikaci. Dostupné na: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/jak-v-cr-zlepsit-e-government-opisovat-ze-zahranici-a-rozsirit-elektronickou-identifikaci-013348/>

POHORELÁ, Petra: Súdne poplatky 2020. . Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/vymahanie-pohladavok/sudne-poplatky-2020>

Slovensko.Digital (2022): Čo je to ten e-government a elektronické služby štátu? Dostupné na: <https://navody.digital/casto-kladene-otazky/co-je-egovernment>, 16.01.2022

Slovensko.sk (2021): Právo priemyselného vlastníctva. Dostupné na: https://www.slovensko.sk/sk/zivotne-situacie/zivotna-situacia/_pravo-priemyselneho-vlastnictvu1#podanie

HNonline – Focus (2021): Aké krajiny sú v eGovernmente na vrchole? Dostupné na: <https://focus.hnonline.sk/politika-s-spolocnost/clanok/1829967-ake-krajiny-su-v-egovernmente-na-vrchole>, 25.11.2021

E-Estonia (2021): Estonia – a European and global leader in the digitalisation of public services. Dostupné na: <https://e-estonia.com/estonia-a-european-and-global-leader-in-the-digitalisation-of-public-services/>. 15.11.2021

The Conversation (2020): Estonia is a ‘digital republic’ – what that means and why it may be everyone’s future. Dostupné na: <https://theconversation.com/estonia-is-a-digital-republic-what-that-means-and-why-it-may-be-everyones-future-145485>. 12.10.2020

Tallinn (2021): Estonia - #1 in Europe in number of unicorns per capita. Dostupné na: <https://www.tallinn.ee/eng/Uudis-Estonia-1-in-Europe-in-number-of-unicorns-per-capita>. 20.4.2021

Startup Estonia (2021): Estonia - #1 in Europe in number of unicorns per capita. Dostupné na: <https://startupestonia.ee/blog/estonia-1-in-europe-in-number-of-unicorns-per-capita>. 19.4.2021

E-Estonia (2017): Estonia's digital link between the citizen, the entrepreneur and the state.. Dostupné na: <https://e-estonia.com/estonias-digital-link-between-the-citizen-the-entrepreneur-and-the-state/>. 22.8.2017

FACTSHEET State portal eesti.ee (2021). Dostupné na: <https://e-estonia.com/wp-content/uploads/eesti-eefaktileht.pdf>

State portal eesti.ee - Registration and protection of trade marks (2021). Dostupné na: <https://www.eesti.ee/en/doing-business/intellectual-property/registration-and-protection-of-trade-marks>

RIK Centre of Registers and Information Systems (2022): Awards and Honours. Dostupné na: <https://www.rik.ee/en/international/awards-and-honours> , 16.01.2022

RIK Centre of Registers and Information Systems: e-Business Register (2021). Dostupné na: <https://www.rik.ee/en/e-business-register>

CEF Digital Connection Europe portal: Estonian e-File system. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/2019/07/29/Estonian+e-File+system>

Denmark.dk (2022): Digitalisation in Denmark. Dostupné na: <https://denmark.dk/innovation-and-design/digitalisation>, 15.01.2021

Denmark.sk (2021): The Danish approach to innovation and design. Dostupné na: <https://denmark.dk/innovation-and-design/digitalisation> n, 15.01.2021

Business in Denmark (2022): Intellectual Property Rights. Dostupné na: <https://businessindenmark.virk.dk/guidance/intellectual-property-rights/Trademarksanddesigns/> , 16.01.2022

Unternehmensserviceportal (2022): Das digitale Unternehmensservice. Dostupné na: <https://www.usp.gv.at/>, 16.01.2022

Federal Ministry, Republic of Austria, Digital and economic affairs: Strategy of the Austrian Federal Government for Artificial Intelligence "AIM AT 2030" (2021). Dostupné na: <https://www.bmdw.gv.at/en/Topics/Digitalisation/Digitised-Austria.html>

Federal Ministry Republic of Austria, Digital and economic affairs (2021): Digital Services in Practise. Dostupné na: <https://www.bmdw.gv.at/en/Topics/Digitalisation/Digitised-Austria/Digital-Services-in-Practise.html>

Österreichisches patentamt (2022): iStandard online application. Dostupné na: <https://www.patentamt.at/en/trademarks/apply-for-trademarks/online-application/standard-online-application/>

Ministerstvo vnitra České republiky (2021): Czech POINT. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/clanek/czech-point-czech-point.aspx>

Microsoft (2018): Proč technologie nestačí aneb digitální kultura jako konkurenční výhoda. Dostupné na: <https://news.microsoft.com/cs-cz/features/proc-technologie-nestaci/>, 13.3.2018

Úřad průmyslového vlastnictví(2022) Poplatky Úřadu průmyslového vlastnictví. Dostupné na: https://upy.gov.cz/files/uploads/PDF_Dokumenty/popl_uhr/prehled_poplatku_rizeni_upv_02.16.1.2022

HORVÁTHOVÁ, Michaela: Co všechno se dá vyřídit z domova? – eGovernment (2020). Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/co-vsechno-se-da-vyridit-z-domova-egovernment-112080.html>. 29.10.2020